

Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon

**Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen,
keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet**

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24

Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon

**Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen,
keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet**

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet

Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto / Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/julkaisut/index.html>

ISBN 952-485-195-4 PDF)

ISSN 1458-8102

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2006:24

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä
10.7.2006

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä	
Terveysalan ammattikorkeakoulutus 2005 -työryhmä		Toimeksiantaja Opetusministeriö	
Puheenjohtaja: Terttu Jääskeläinen		Toimielimen asettamispv	Dnro
Sihteerit: Terttu Jääskeläinen ja työryhmien puheenjohtajat		24.1.2005	12/040/2005
Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen) Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet			
Julkaisun osat Muistio + liitteet			
Tiivistelmä			
<p>Terveysalan koulutus 2005 -projektin tehtävänä oli tarkistaa tutkintonimikkeittäin terveysalan ammattikorkeakoulutuksen opinnot vastaamaan Kansallisen terveyshankkeen tavoitteita ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä ja terveydenhuollon kansainvälisissä kehittämissuosituksissa ja -linjauksissa esille tulleita osaamisvaatimuksia sekä ammattikorkeakoulutuksen kehittämistavoitteita, määritellä ammattialan valtakunnallista yhdenmukaisuutta edellyttävät erikoistumisopinnot ja laatia suunnitelma erikoistumisopintojen osaamiskuvausten ja keskeisten opintojen laatimiseksi. Työn tarkoituksena oli ajantasaistaa vuonna 2001 julkaistut osaamiskuvaukset (Ammattikorkeakoulutuksesta terveydenhuoltoon. Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, opintojen keskeiset sisällöt ja vähimmäisopintoviikkomäärät. Opetusministeriö 7.9.2001) ja määritellä valtakunnallisesti riittävän yhdenmukaisen ammatillisen osaamisen tuottavat opinnot ja niiden vähimmäisopintopisteet. Tavoitteena oli saada aikaan ohje terveysalan ammattikorkeakoulutuksen opetussuunnitelmatyölle ja alan koulutuksen kehittämiselle.</p> <p>Työn lähtökohtina olivat Kansallisen terveyshankkeen tavoitteiden ja kansainvälisten kehittämissuositusten ja -linjausten ohella terveysalan ammattikorkeakoulutuksen toteutumista koskevat selvitykset ja niissä esiin tuodut ammatitaitotarpeet ja haasteet terveysalan koulutukselle sekä ammattikorkeakoulutukselle asetetut yleiset kehittämistavoitteet. Sairaanhoidajan, ensihoitajan, kättilön ja terveydenhoitajan ammatteihin johtavissa koulutuksissa on otettu huomioon Euroopan parlamentin ja Neuvoston 7.9.2005 ammattipätevyyden tunnustamisesta antaman direktiivin (2005/36/EY) vaatimukset yleissairaanhoitosta vastaavan sairaanhoitajan ja kättilön koulutuksille.</p> <p>Terveydenhuollon ominaispiirteet, potilasturvallisuus ja palvelujen korkeatasoisen laadun turvaaminen ovat olleet keskeisiä tekijöitä määriteltäessä koulutuksen vähimmäisvaatimuksia. Terveydenhuollossa osaaminen perustuu jatkuvasti uusiutuvaan, laaja-alaiseen, monitieteiseen tietoperustaan ja käytännölliseen osaamiseen sekä sosiaalisiin ja vuorovaikutuksellisiin taitoihin. Merkityksellistä on toiminnan perustuminen tutkittuun tietoon ja näyttöön sekä harjaantuminen ammattitoiminnan kehittämisessä tarvittavaan tutkimus-, kehittämis- ja muutososaamiseen. Työnjaon kehittäminen ja tehtäväsiirrot terveydenhuollossa edellyttävät vahvojen teoreettisten ja taidollisten perusvalmiuksien saamista ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa. Tämän osaamisen varaan voidaan työelämässä rakentaa joustavasti uutta, yhteiskunnan kehityksen myötä muuttuvaa osaamista ja arvioida valtakunnallista yhdenmukaisuutta edellyttävän erikoisosaamisen tarve ja tarvittavat opinnot.</p> <p>Tutkintonimikekohtaisissa kuvauksissa on esitetty ammatin toiminta ja vastuualue sekä ammatillinen osaaminen. Koulutuksen vähimmäisvaatimukset on määritelty keskeisinä opintoina ja opintojen vähimmäisopintopisteinä. Opinnot on jaoteltu perus- ja ammattiopintoihin, ammatitaitoa edistävää harjoitteluun, opinnäytetyöhön ja vapaasti valittaviin opintoihin. Ammatitaitoa edistävä harjoittelu (asetus ammattikorkeakouluista 352/2003) vastaa sairaanhoitajan ja kättilön koulutuksissa em. direktiivissä määriteltyä kliinistä opetusta.</p>			
Avainsanat Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, terveydenhuollon ammatinharjoittaminen, apuvälineteknikko, bioanalyttikko, fysioterapeutti, hammasteknikko, jalkaterapeutti, naprapaatti, optometrismi, osteopaatti, röntgenhoitaja, sairaanhoitaja, ensihoitaja, kättilö, terveydenhoitaja, suuhygienisti, toimintaterapeutti, geronomi, kuntoutuksen ohjaaja, vähimmäisopinnot, ammatitaitoa edistävä harjoittelu, kliininen opetus			
Muut tiedot			
Sarjan nimi ja numero Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24		ISSN 1458-8102	ISBN 952-485-195-4 (PDF)
Kokonaissivumäärä 136	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja		Kustantaja Opetusministeriö	

Opetusministeriölle

Terveysalan koulutuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on kouluttaa terveydenhuoltoon osaava ammattihenkilöstö, joka turvaa väestölle yhdenvertaiset ja potilasturvallisuuden takaavat palvelut.

Terveydenhuollon ammattienharjoittamista valvotaan alan erityisluonteen, yhteiskunnallisen merkityksen ja ammattitoimintaan sisältyvän potilasturvallisuusriskin vuoksi. Tehtävä perustuu terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin (559/1994) ja lain nojalla annettuun asetukseen (564/1994). Lain tarkoituksena on edistää potilasturvallisuutta ja terveydenhuollon palvelujen laatua varmistamalla, että terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitoiminnan edellyttämä koulutus, riittävä ammatillinen pätevyys sekä ammattitoiminnan edellyttämät muut valmiudet. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta ammatinharjoittamisoikeuden henkilölle, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan koulutuksen. Tässä yhteydessä tarkastellaan niiden terveydenhuollon säänneltyjen ammattien koulutusta, joissa ammattiin pääsyn edellytyksenä on ammattikorkeakoulun perustutkinto.

Opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osasto asetti 24.1.2005 Terveysalan ammattikorkeakoulutus 2005 työryhmän (liite 1). Työryhmän tehtävänä oli

- tarkistaa tutkintonimikkeittäin terveysalan ammattikorkeakoulutuksen opinnot vastaamaan Kansallisen terveyshankeen tavoitteita ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä ja terveydenhuollon kansainvälisissä kehittämissuosituksissa ja -linjauksissa esille tulleita osaamisvaatimuksia sekä ammattikorkeakoulutuksen kehittämistavoitteita.
- määrittellä ammattialan valtakunnalliset yhdenmukaisuutta edellyttävät erikoistumisopinnot ja
- laatia suunnitelma erikoistumisopintojen osaamiskuvausten ja keskeisten opintojen laatimiseksi.

Asettamiskirjeen mukaisesti “ammattikorkeakoulujen terveysalan potilasturvallisuuden takaavan koulutuksen varmistamiseksi ja koulutuksesta valmistuvien ammatinharjoittamisoikeuden saamisen turvaamiseksi alan ammattikorkeakoulutuksen opintojen riittävä valtakunnallinen yhdenmukaisuus ja ajanmukaisuus tarkistetaan määräajoin. Työ toteutetaan alan ammattikorkeakoulutuksesta vastaavien opettajien yhteistyönä. Tarkistetut osaamiskuvaukset, määrittelyt opintojen keskeisistä sisällöistä ja opintojen vähimmäislaajuuksista lähetetään ohjeeksi ammattikorkeakouluille.”

Aiemmat koulutusvaatimukset ovat vuodelta 2001 (Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon, opetusministeriö, 7.9.2001). Hankkeen johtoryhmässä olivat mukana opetusministeriön lisäksi sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön, Terveystieteiden tutkimuskeskuksen, Suomen Kuntaliiton ja Suomen Ammattikorkeakouluopiskelijajyhdistysten Liitto - Samok ry:n edustajat. Johtoryhmän näkemyksenä oli, että yhteistyökäytäntöä tulee jatkaa osaamiskuvausten arvioimiseksi ja kehittämiseksi sekä perustutkintojen jälkeisten koulutustarpeiden määrittämiseksi.

Ammattikorkeakoulutuksesta säädetään ammattikorkeakoululain (351/2003) ja valtioneuvoston asetuksella ammattikorkeakouluista (352/2003). Valtioneuvoston asetuksen ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (423/2005) mukaan terveydenhuollon säänneltyjen ammattien ammattikorkeakoulututkinto on sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, johon liitetään kunkin koulutusohjelman mukaan tutkintonimike.

Tutkintonimikkeet ovat:

apuvälineteknikko (AMK), Bachelor of Health Care,
bioanalyttikko (AMK), Bachelor of Health Care,
ensihoitaja (AMK), Bachelor of Health Care,
fysioterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care,
geronomi (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care,
hammasteknikko (AMK), Bachelor of Health Care,
jalkaterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care,
kuntoutuksen ohjaaja (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care,
kätilö (AMK), Bachelor of Health Care,
naprapaatti (AMK), Bachelor of Health Care,
optometrismi (AMK), Bachelor of Health Care,
osteopaatti (AMK), Bachelor of Health Care,
röntgenhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care,
sairaanhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care,
suuhygienisti (AMK), Bachelor of Health Care,
terveydenhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care ja
toimintaterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care.

Tutkintonimikkeet vastaavat pääosin vakiintuneita ammattinimikkeitä. Nimikemuutosten johdosta bioanalyttikko (AMK) saa laillistuksen laboratoriohoitajan tehtäviin ja optometrismi (AMK) optikon tehtäviin.

Ensihoitajan, kätilön ja terveydenhoitajan ammatteihin johtavat koulutukset sisältävät sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon, sairaanhoitaja (AMK). Tutkinnon suorittaneet laillistetaan koulutuksensa perusteella myös sairaanhoitajina.

Geronomi (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care ja kuntoutuksen ohjaaja (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care ovat sosiaali- ja terveysalan osaamista yhdistäviä koulutuksia. Amatit eivät kuulu terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain piiriin.

Tämän ohjeen tarkoituksena on määrittää tutkintonimikkeittäin ammatin edellyttämä osaaminen ja koulutuksen vähimmäisvaatimukset ammattikorkeakoulujen terveysalan koulutuksen opetussuunnitelmatyötä varten. Ammattikorkeakoulut vastaavat siitä, että terveysalan koulutuksessa turvataan vaatimusten edellyttämä valtakunnallisesti yhdenmukainen opetus.

Tehtäväksiannon mukaisesti hankkeessa ovat toimineet ammattikorkeakoulujen valitsemat terveysalan tutkintotilintekokohtaiset työryhmät (liite 2) ja näiden puheenjohtajien muodostama opetusministeriön työryhmän asettamiskirjeen liitteessä 1 (liite 1) nimeämä koordinaatioryhmä. Koordinaatioryhmän ajantasaiset yhteystiedot on esitetty tutkintotilintekkeittäin liitteessä 3.

Tutkintotilintektyöryhmissä ovat toimineet koulutusta järjestävien ammattikorkeakoulujen edustajat, työelämän asiantuntijat ja ammattijärjestöjen edustajat. Opiskelijat osallistuivat työhön mahdollisuuksien mukaan. Työryhmissä toimineet ovat antaneet työhön arvokkaan panoksensa. Osallistuminen on vaatinut jäseniltä pitkäjänteistä yhteistyöhön sitoutumista.

Koordinaatioryhmien kokouksissa päätettiin kaikkien alojen koulutuksia koskevista yhteisistä linjauksista. Työn lähtökohdista olivat Kansallisen terveyshankkeen tavoitteet ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä ja kansainvälisissä kehittämisuosituksissa ja -linjauksissa esille tulleet yleiset ja alakohtaiset osaamisvaatimukset. Lisäksi otettiin huomioon terveysalan ammattikorkeakoulutuksen toteutumisesta ja tulevaisuuden osaamistarpeista laaditut selvitykset sekä ammattikorkeakoulutuksen kehittämistavoitteet. Alakohtaisten osaamiskuvausten ja -tavoitteiden perustana on kunkin ammattialan oma tietoperusta. Sairaanhoidajan, ensihoitajan, kättilön ja terveydenhoitajan koulutuksissa on otettu huomioon Euroopan parlamentin ja Neuvoston 7.9.2005 ammattipätevyyden tunnustamisesta antaman direktiivin (2005/36/EY) vaatimukset.

Työprosessin aikana laadituista luonnoksista pyydettiin kommentit sosiaali- ja terveysministeriöltä sekä Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta. Saatujen palautteiden perusteella osaamiskuvausten ja vaadittavien opintojen määrittelyä tarkistettiin työryhmissä.

Työryhmän näkemyksen mukaan laaditut osaamiskuvaukset, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot luovat tarvittavan perustan kunkin alan valtakunnallisesti yhtenevälle koulutukselle ja ammatinharjoittamisoikeudelle jättäen kuitenkin tilaa ammattikorkeakoulujen alueelliselle profiloitumiselle.

Ammatillisen osaamisen ja vähimmäisopintojen määrittelyissä on otettu huomioon terveydenhuollon palvelutarpeiden, työnjaon ja toiminnan muutokset, joilla on vaikutusta perustutkinnon tuottamien osaamisvaatimusten lisääntymiseen ja ammattitaitotason nousuun. Aikaisemmin erikoisosaamiseen kuuluneita ammattitaitovaatimuksia on siten siirretty ammattihenkilöiltä vaadittavaan perusosaamiseen. Muutokset osaamiskuvauksiin on tehty kunkin alan koulutukselle määrätyn tutkinnon laajuuden antamissa rajoissa. Koordinaatioryhmän näkemyksen mukaan erikoistumisopintojen ammattialakohtaiset ja valtakunnallisesti yhdenmukaiset osaamisvaatimukset opintoineen voidaan suunnitella perustellusti vasta sen jälkeen, kun on arvioitu nyt määriteltävien osaamisvaatimusten ja opintojen riittävyys työelämässä.

Korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen (464/1998) mukaan myös opistoasteen koulutuksesta valmistuneet voivat suorittaa erikoistumisopinnot ammattikorkeakoulussa.

Koordinaatioryhmä pitää tärkeänä, että opistoasteisen peruskoulutuksen saaneiden erikoistumisopintojen tarve ja opiskelumahdollisuudet selvitetään erikseen. Koulutusvaatimukset opistoasteisessa koulutuksessa ovat perustuneet erilaisille osaamisvaatimuksille kuin ammattikorkeakoulussa, mikä tulee ottaa huomioon opintojen sisällöissä ja koulutuksen järjestelyissä. Opistoasteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulutuksen jälkeen suoritettavat erikoistumisopinnot tulee kuitenkin suunnitella ja järjestää siten, että ne peruskoulutuksesta riippumatta johtavat samantasoisiin osaamisvalmiuksiin työelämässä.

Koordinaatioryhmä esittää, että työelämän tarvitseman erikoiskoulutetun henkilöstön

ammattikuntakohtainen tarve ja valtakunnallisesti yhdenmukaisen osaamisen tarve määrittellään tiiviissä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijoiden kanssa. Työ voidaan niveltää osaksi terveydenhuollon työvoiman ennakkointia ja palvelujärjestelmän muutosselvityksiä.

Koordinaatioryhmä esittää lisäksi, että nyt laadittu ohje otetaan huomioon opetusministeriön ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmia koskevissa päätöksissä.

Koordinaatioryhmän jäsenet (työryhmien puheenjohtajat) antavat tietoja osaamiskuvausten ja opintojen vähimmäisvaatimusten valmisteluprosessista ja käytetystä lähdemateriaalista (liite 3).

Helsingissä 10.5.2006

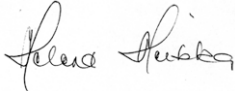
Koordinaatioryhmä

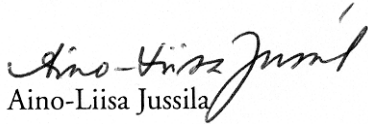
Terttu Jääskeläinen, puheenjohtaja

Eija Grönroos

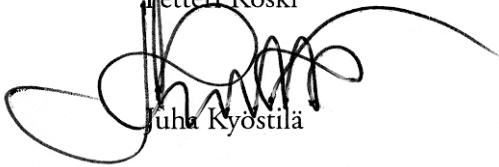
Helena Heikka

Aino-Liisa Jussila

Jetteri Koski

Juhani Kyöstiä

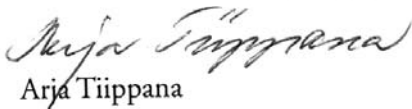
Kari Markkanen

Hannele Paltta

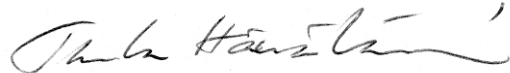
Hannaleena Risku-Kauppi

Arja Tiippana

Päivi Haarala

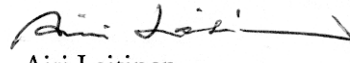
Tuula Hämäläinen

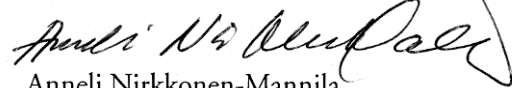
Leila Kemppainen

Marja-Kaarina Koskinen

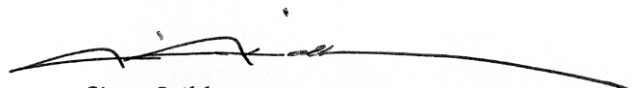
Airi Laitinen

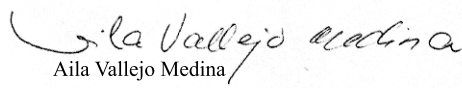
Anneli Nirkkonen-Mannila

Pirkko Perttinen

Simo Saikko

Aila Vallejo Medina

Sisältö

1	<u>Johdanto</u>	9
2	<u>Ammattikorkeakoulutus</u>	13
3	<u>Terveysalan ammattikorkeakoulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen</u>	15
4	<u>Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnosta valmistuvien osaaminen</u>	17
4.1	Apuvälineteknikko (AMK)	18
4.2	Bioanalytikko (AMK)	22
4.3	Fysioterapeutti (AMK)	28
4.4	Hammasteknikko (AMK)	33
4.5	Jalkaterapeutti (AMK)	39
4.6	Naprapaatti (AMK)	45
4.7	Optometristi (AMK)	50
4.8	Osteopaatti (AMK)	54
4.9	Röntgenhoitaja (AMK)	58
4.10	Sairaanhoitaja (AMK)	63
4.11	Ensihoitaja (AMK)	72
4.12	Kättilö (AMK)	78
4.13	Terveydenhoitaja (AMK)	85
4.14	Suuhygienisti (AMK)	93
4.15	Toimintaterapeutti (AMK)	98
4.16	Geronomi (AMK)	106
4.17	Kuntoutuksen ohjaaja (AMK)	115
	<u>Liitteet</u>	123
	Liite 1. Työryhmän asettamiskirje	
	Liite 2. Työryhmät	
	Liite 3. Koordinaatioryhmän yhteystiedot	

1 Johdanto

Ammattikorkeakouluista valmistuvien terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuden edellyttämät koulutukselliset vaatimukset, jotka Terveydenhuollon oikeusturvakeskus ja sosiaali- ja terveysministeriö ovat hyväksyneet ammattitoiminnan edellyttämäksi koulutukseksi, määriteltiin ensimmäisen kerran vuonna 1994 (Opetushallitus, 23.9.1994). Opetusministeriön toimeksiannosta koulutusvaatimukset tarkistettiin kehittämisprojektissa vuonna 2000. Työssä määriteltiin terveysalan koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, opintojen keskeiset sisällöt ja vähimmäisopintoviikkomäärät (Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon, opetusministeriö, 7.9.2001).

Hankkeen johtoryhmässä olivat mukana opetusministeriön lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön, Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen, Suomen Kuntaliiton ja Suomen Ammattikorkeakouluopiskelijayhdistysten Liitto - Samok ry:n edustajat. Johtoryhmän näkemyksenä oli, että yhteistyökäytäntöä tulee jatkaa osaamiskuvausten arvioimiseksi ja kehittämiseksi sekä perustutkintojen jälkeisten koulutustarpeiden määrittämiseksi.

Opetussuunnitelmat tarkistettiin vuonna 2002 alkavaan koulutukseen. Soveltuvien osin muutoksia tehtiin myös koulutuksessa jo olevien opiskelijoiden opinto-ohjelmiin.

Opetusministeriön koulu- ja tiedepolitiikan osasto asetti 24.1.2005 Terveysalan ammattikorkeakoulutus 2005 työryhmän. Työryhmän tehtävänä oli

- tarkistaa tutkintonimikkeittäin terveysalan ammattikorkeakoulutuksen opinnot vastaamaan Kansallisen terveyshankeen tavoitteita ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä ja terveydenhuollon kansainvälisissä kehittämissuosituksissa ja -linjauksissa esille tulleita osaamisvaatimuksia sekä ammattikorkeakoulutuksen kehittämistavoitteita.
- määritellä ammattialan valtakunnalliset yhdenmukaisuutta edellyttävät erikoistumisopinnot ja
- laatia suunnitelma erikoistumisopintojen osaamiskuvausten ja keskeisten opintojen laatimiseksi.

Asettamiskirjeen mukaisesti “ammattikorkeakoulujen terveysalan potilasturvallisuuden takaavan koulutuksen varmistamiseksi ja koulutuksesta valmistuvien ammatinharjoittamisoikeuden saamisen turvaamiseksi alan ammattikorkeakoulutuksen opintojen riittävä valtakunnallinen yhdenmukaisuus ja ajanmukaisuus tarkistetaan määräajoin. Työ toteutetaan alan ammattikorkeakoulutuksesta vastaavien opettajien yhteistyönä. Tarkistetut osaamis-

kuvaukset, määrittelyt opintojen keskeisistä sisällöistä ja opintojen vähimmäislaajuuksista lähetetään ohjeeksi ammattikorkeakouluille.”

Terveydenhuollon työelämän alueelliset ja valtakunnalliset kehittämishaasteet edellyttävät ammattihenkilöiltä korkeatasoista osaamista, jolla voidaan vastata yhteiskunnassa terveydenhuollon, terveyden edistämisen ja kuntoutuksen tarpeisiin sekä ennakoida tulevaisuuden tarpeita. Terveysalan koulutuksen tehtävänä on kouluttaa terveydenhuoltoon osaava ammattihenkilöstö, joka turvaa väestölle yhdenvertaiset ja potilasturvallisuuden takaavat palvelut. Tavoitteena on, että koulutuksessa saadut valmiudet vastaavat väestön terveystarpeiden, terveydenhuollon ammatinharjoittamisen, terveystieteiden tavoitteiden, terveydenhuollon työelämän ja sen kehittämisen sekä teknologian vaatimuksia.

Terveydenhuollon ammattienharjoittamista valvotaan terveysalan erityisluonteen, yhteiskunnallisen merkityksen ja ammattitoimintaan sisältyvän potilasturvallisuusriskin vuoksi. Terveydenhuollon ammattihenkilöiden toiminnasta säädetään lailla terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994) ja asetuksella (564/1994). Lain tarkoituksena on edistää potilasturvallisuutta sekä terveydenhuollon palvelujen laatua muun muassa varmistamalla, että laissa tarkoitettulla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitoiminnan edellyttämä koulutus, muu riittävä ammatillinen pätevyys ja ammatin edellyttämät muut valmiudet.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden yleinen ohjaus kuuluu sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle ja ammattihenkilöiden ohjaus ja valvonta Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle.

Ammatinharjoittamisen oikeus myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksytyksi ammattiin johtavan, selkeästi määritellyn, viranomaisten vahvistaman terveydenhuollon ammatilliseen tutkintoon johtavan koulutuksen. Tutkintoon johtavan koulutuksen tulee täyttää sille asetetut laatuvaatimukset.

Lain 2 §:ssä terveydenhuollon ammattihenkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka on saman lain nojalla saanut ammatinharjoittamisoikeuden (laillistettu ammattihenkilö) tai ammatinharjoittamisluvan (luvan saanut ammattihenkilö) sekä henkilöä, jolla saman lain nojalla on oikeus käyttää asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattinimikettä (nimikesuojattu ammattihenkilö). Laillistettu, luvan saanut tai nimikesuojattu ammattihenkilö on oikeutettu toimimaan asianomaisessa ammatissa ja käyttämään asianomaista ammattinimikettä.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta annetun lain (614/2005) 5 §:n mukaan “Terveydenhuollon oikeusturvakeskus myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa proviisorin, psykologin, puheterapeutin, ravitsemusterapeutin, farmaseutin, sairaanhoitajan, kättilön, terveydenhoitajan, fysioterapeutin, laboratoriohoitajan, röntgenhoitajan, suuhygienistin, toimintaterapeutin, optikon ja hammasteknikon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä Suomen kansalaiselle tai ulkomaalaiselle, joka on suorittanut asianomaiseen ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa, taikka Suomen tai jonkin muun ETA-valtion kansalaiselle, joka on suorittanut Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen hyväksymän vastaavan koulutuksen Euroopan talousalueeseen kuulumattomassa valtiossa. Lisäksi vaaditaan, että asianomainen on osoittanut täyttävänsä valtioneuvoston asetuksella säädetty mahdolliset muut pätevyysvaatimukset.”

Valtioneuvoston asetuksessa terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen 1 §:n muuttamisesta (642/2005) on määritetty nimikesuojatut ammattihenkilöiden ammattinimikkeet, joita ovat “apuhoitaja, apuvälineteknikko, hammashoitaja, jalkojenhoitaja, jalkaterapeutti, koulutettu hieroja, koulutettu kiropraktikko, koulutettu naprapaatti, koulutettu osteopaatti, kuntohoitaja, lastenhoitaja, lähihoitaja, lääkintävahtimestari-sairaankuljettaja, mielenterveyshoitaja, mielisairaanhoitaja, perushoitaja, psykoterapeutti, sairaalafyysikko, sairaalageneetikko, sairaalamikrobiologi ja sairaalaselubiologi.”

Tässä yhteydessä tarkastellaan ammattikorkeakoulutuksesta valmistuvien terveydenhuollon ammattihenkilöiden koulutusta. Terveydenhuollon säänneltyjen ammattien ammattikorkeakoulututkinto on sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto. Ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (423/2005) 3 §:n mukaan sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkintoon liitetään suoritetun koulutusohjelman tutkintonimike. Tutkintonimikkeet vastaavat pääosin vakiintuneita ammattinimikkeitä.

Tutkintonimikkeet ovat:

apuvälineteknikko (AMK), Bachelor of Health Care,
bioanalyttikko (AMK), Bachelor of Health Care,
ensihoitaja (AMK), Bachelor of Health Care,
fysioterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care,
geronomi (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care,
hammasteknikko (AMK), Bachelor of Health Care,
jalkaterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care,
kuntoutuksen ohjaaja (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care,
kättilö (AMK), Bachelor of Health Care,
naprapaatti (AMK), Bachelor of Health Care,
optometrismi (AMK), Bachelor of Health Care,
osteopaatti (AMK), Bachelor of Health Care,
röntgenhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care,
sairaanhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care,
suuhygienisti (AMK), Bachelor of Health Care,
terveydenhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care ja
toimintaterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care.

Nimikemuutosten johdosta bioanalyttikko (AMK) saa laillistuksen laboratoriohoitajan tehtäviin ja optometrismi (AMK) optikon tehtäviin. Ensihoitajan, kättilön ja terveydenhoitajan ammatteihin johtavat koulutukset sisältävät sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinnon, sairaanhoitaja (AMK) ja tutkinnon suorittaneet laillistetaan koulutuksensa perusteella myös sairaanhoitajina. Ammattikorkeakouluasetuksen (352/2003) 11 §:n mukaisesti sairaanhoitajan ja kättilön tulee täyttää Euroopan yhteisön lainsäädännön asettamat vaatimukset. Euroopan parlamentti ja Neuvosto on antanut 7.9.2005 direktiivin (2005/36/EY) ammattipätevyyden tunnustamisesta. Direktiivin 3 jakso asettaa vaatimukset yleissairanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan koulutukselle ja 6 jakso kättilön koulutukselle.

Geronomi (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care ja kuntoutuksen ohjaaja (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care ovat sosiaali- ja terveystieteiden osaamista yhdistäviä koulutuksia. Geronomi ja kuntoutuksen ohjaaja eivät kuulu terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain piiriin.

Opetusministeriö nimesi asettamiskirjeessään koordinaatioryhmään koulutuksen tutkintonimikekohtaiset asiantuntijat, jotka ovat toimineet tutkintonimikekohtaisten työryhmien puheenjohtajina (liite 1). Tutkintonimikekohtaiset työryhmät (liite 2) koostuvat ammattikorkeakoulujen edustajista sekä työelämän että alan ammattijärjestön edustajista. Opiskelijat ovat osallistuneet työryhmän työhön mahdollisuuksien mukaan. Koordinaatioryhmän yhteystiedot alkuvaiheen henkilömuutoksineen on esitetty tutkintonimikkeittäin liitteessä 3.

Koordinaatioryhmien kokouksissa päätettiin kaikkien alojen koulutuksia koskevasta

yhteisistä linjauksista. Työn lähtökohtia ovat Kansallisen terveysthankkeen tavoitteet ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä ja kansainvälisissä kehittämissuosituksissa ja -linjauksissa esille tulleet yleiset ja alakohtaiset osaamisvaatimukset. Lisäksi on otettu huomioon terveysalan ammattikorkeakoulutuksen toteutumisesta ja tulevaisuuden osaamistarpeista laaditut selvitykset sekä ammattikorkeakoulutuksen kehittämistavoitteet. Sairaanhoidajan, ensihoitajan, kätilön ja terveydenhoitajan koulutuksissa on otettu huomioon Euroopan parlamentin ja Neuvoston 7.9.2005 ammattipätevyyden tunnustamisesta antaman direktiivin (2005/36/EY) vaatimukset.

Alakohtaisten osaamiskuvausten ja -tavoitteiden perustana on kunkin ammattialan oma tietoperusta.

Työryhmä on työn kuluessa pyytänyt kommentit sosiaali- ja terveysministeriöltä sekä Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselta. Työryhmät ovat tehneet muutoksia osaamisvaatimuksiin saatujen palautteiden perusteella. Ensihoitajan, kätilön, sairaanhoidajan ja terveydenhoitajien osaamisvaatimuksia on määritelty tiiviissä yhteistyökokouksissa alan järjestöjen kanssa. Tavoitteena on ollut ensihoitaja, kätilö ja terveydenhoitaja koulutusten ydinaineksen niveltäminen sairaanhoidajakoulutuksen tuottamaan osaamiseen ja valtakunnallisesti riittävän osaamisen yhdenmukaisuuden varmistaminen alakohtaisesti.

2 Ammattikorkeakoulutus

Ammattikorkeakouluista annetun lain (351/2003)4 §:n mukaan ”ammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön kasvua ja harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä”.

Koulutuksesta eri aloille valmistuvien ammattihenkilöiden yhteistä osaamista ovat asiantuntijuus, johtamis- ja kehittämistaidot, työelämälähtöisyys-, yrittäjäyys- ja kansainvälisyystaidot. Asiantuntijuudessa korostetaan kriittistä ajattelua, itsenäistä päätöksentekoa ja vastuullisuutta. Johtamisosaaminen keskittyy työn, tiimin ja työyhteisön johtamiseen ja kehittämiseen, missä tarvitaan mm. ihmissuhde- ja yhteistyötaitoja, toiminnan suunnittelu- ja arviointitaitoja, laatutoiminnan ja työprosessien hallintataitoja sekä työelämän pelisääntöjen tuntemista ja työ- ja ympäristöturvallisuuteen liittyvää osaamista sekä globaalista ja ekologista ajattelutapaa. Tietotuotanto, tiedonvälitys ja uuden teknologian käyttö sekä verkottuminen kansallisella ja kansainvälisellä tasolla ovat keskeisiä osaamisalueita.

Ammattikorkeakouluista annetun lain 19 §:n mukaisesti ammattikorkeakoulututkintoon johtavat opinnot järjestetään koulutusohjelmina sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään ja sen nojalla ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä määrätään. Opetusministeriö päättää koulutusohjelmista ammattikorkeakoulun esityksestä. Ammattikorkeakoulu päättää koulutusohjelmien opetussuunnitelmista sen mukaan kuin ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä määrätään. Terveysalan säännelyihin ammatteihin liittyvän koulutuksen toteutus on siten viime kädessä ammattikorkeakoulujen vastuulla.

Ammattikorkeakouluasetuksen (352/2003) 4 §:n mukaan ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin kuuluu:

- 1 perus- ja ammattiopintoja;
- 2 vapaasti valittavia opintoja;
- 3 ammattitaitoa edistävää harjoittelua; sekä
- 4 opinnäytetyö.

Saman asetuksen 7 §:n mukaan ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen yleisenä tavoitteena on antaa opiskelijalle;

- 1 laaja-alaiset käytännölliset perustiedot ja -taidot sekä niiden teoreettiset perusteet asianomaisen alan asiantuntijatehtävissä toimimista varten;
- 2 edellytykset asianomaisen alan kehityksen seuraamiseen ja edistämiseen;
- 3 valmiudet jatkuvaan koulutukseen;
- 4 riittävä viestintä- ja kielitaito; sekä
- 5 asianomaisen alan kansainvälisen toiminnan edellyttämät valmiudet.

Perusopintojen tavoitteena on antaa opiskelijalle laaja-alainen yleiskuva asianomaisen tehtäväalueen asemasta ja merkityksestä yhteiskunnassa, työelämässä ja kansainvälisesti, perehdyttää opiskelija asianomaisen tehtäväalueen yleisiin teoreettisiin perusteisiin ja viestintään sekä antaa hänelle asetuksessa määritetty kielitaito.

Ammattiopintojen tavoitteena on perehdyttää opiskelija asianomaisen ammatillisen tehtäväalueen keskeisiin ongelmakokonaisuuksiin ja sovellutuksiin sekä niiden tieteellisiin ja taiteellisiin perusteisiin siten, että opiskelija kykenee itsenäisesti työskentelemään tehtäväalueen asiantuntijatehtävissä ja yrittäjänä sekä osallistumaan työyhteisön kehittämiseen.

Harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä.

Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietoaan ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvissä käytännön asiantuntijatehtävissä.

3 Terveysalan ammattikorkeakoulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen

Terveysalan ammattinharjoittajalta edellytetään monikerroksista osaamista. Toimintaa ohjataan ja kehitetään sosiaali- ja terveystieteillä kansallisilla ja kansainvälisillä asiakirjoilla, toiminta- ja hoito-ohjelmilla sekä tutkimus- ja kehittämishankkeilla. Oman erityisalan asiantuntemuksen tulee perustua laaja-alaisesti sekä sosiaali- ja terveysalan toiminnan yhteisiin lähtökohtiin että terveydenhuollossa yleisesti hyväksytyihin arvoihin, toimintaperiaatteisiin ja näkemyksiin tulevaisuuden yhteiskunnasta, työelämästä, ympäristön ja kulttuurin merkityksestä.

Ihmisarvo, terveys, oikeudenmukaisuus, tasa-arvoisuus, vastuullisuus ja vapaus sekä oikeus kasvuun ja kehittymiseen ovat keskeisiä koulutusta ohjaavia arvoja. Ohjaavina periaatteina korostuvat ihmislähtöisyys, yhdenvertaisuus, osallisuus, rohkeus, kumppanuus, tutkiva ja kehittävä työote, joustavuus, tuloksellisuus ja vaikuttavuus. Toiminnan edellytyksiä ovat myös motivoituneisuus itsensä kehittämiseen, jatkuvaan kouluttautumiseen sekä ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Toiminnassa on otettava huomioon myös muut yhteiskunnan toimintasektoria ja sen päätöksentekoa ohjaavat arvot ja arvostukset.

Tehtävien joustavan hoidon ja palvelujen sujuvuuden kannalta on erityisesti hoitotyön ja kuntoutuksen ammattitehtävissä yhteisiä osaamisalueita. Lisäksi terveydenhuoltohenkilöstöllä tulee olla perusvalmiudet toimia normaaliajan erikoistilanteissa ja poikkeusoloissa.

Terveysalan ammattinharjoittajalta edellytetään monikerroksista osaamista. Toimintaa ohjataan ja kehitetään sosiaali- ja terveystieteillä kansallisilla ja kansainvälisillä asiakirjoilla, toiminta- ja hoito-ohjelmilla sekä tutkimus- ja kehittämishankkeilla. Oman erityisalan asiantuntemuksen tulee perustua laaja-alaisesti sekä sosiaali- ja terveysalan toiminnan yhteisiin lähtökohtiin että terveydenhuollossa yleisesti hyväksytyihin arvoihin, toimintaperiaatteisiin ja näkemyksiin tulevaisuuden yhteiskunnasta, työelämästä, ympäristön ja kulttuurin merkityksestä.

Terveysalan ammattinharjoittajalta edellytetään monikerroksista osaamista. Toimintaa ohjataan ja kehitetään sosiaali- ja terveystieteillä kansallisilla ja kansainvälisillä asiakirjoilla, toiminta- ja hoito-ohjelmilla sekä tutkimus- ja kehittämishankkeilla. Oman erityisalan asiantuntemuksen tulee perustua laaja-alaisesti sekä sosiaali- ja terveysalan toiminnan yhteisiin lähtökohtiin että terveydenhuollossa yleisesti hyväksytyihin arvoihin, toimintaperiaatteisiin ja näkemyksiin tulevaisuuden yhteiskunnasta, työelämästä, ympäristön ja kulttuurin merkityksestä.

Elämän peruskysymysten läheisyys, inhimillisuus ja nopeasti muuttuvat tilanteet sekä ristiriitaisuudet palvelumahdollisuuksien ja käytettävissä olevien voimavarojen välillä asettavat eettiselle osaamiselle, vastuunottamiselle, päätöksentekokyvyille ja henkiselle kesto-

kyvyille sekä omista voimavaroistaan huolehtimiselle erityisvaatimukset. Potilasturvallisuus ja saumattomat palvelu- ja hoitoketjut edellyttävät toiminnan laadunhallintaa. Tarvitaan jatkuvaa uuden tiedon hankintaa, ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen liittyvää osaamista sekä monipuolisia viestintätaitoja. Työnjaon kehittäminen ja tehtäväsiirrot terveydenhuollossa edellyttävät vahvojen teoreettisten ja taidollisten perusvalmiuksien saamista ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa.

Terveysalan kokonaisuuden kattavaa tehtävää toteutettaessa korostuvat erityisesti taidot, joita tarvitaan vastattaessa asiakkaiden/potilaiden tarpeisiin asiakaslähtöisesti ja yksilön turvallisuuden takaavasti. Asiantuntijana toimiminen edellyttää taitoa kehittää omaa työtään monitahoisessa toimintajärjestelmässä, työyhteisössä työntekijänä, johtajana ja kehittäjänä toimimisessa sekä taitoja, joita tarvitaan yhteiskunnassa terveysalan ja kuntoutuksen tehtävää toteutettaessa.

Terveydenhuollon moniammatillisissa työyhteisöissä laadukas työ edellyttää terveydenhuoltojärjestelmän tuntemusta, oman ammattiympäristön hallintaa, lähiammattien ymmärtämistä ja työelämän pelisääntöjen tuntemista. Työssä korostuvat yhteistyö-, vuorovaikutus-, ongelmaratkaisu- ja konsultaatiotaidot sekä projektityöskentelyn ja laadun hallinnan taidot. Työ edellyttää taloudellista ja tehokasta toimintatapaa. Terveydenhuollon asiantuntijuuteen liittyy keskeisesti terveen ja hyvinvoivan yhteiskunnan rakentaminen ja vastuu toimia yhteiskunnallisena vaikuttajana. Kansallisesti ja kansainvälisesti verkottuva terveydenhuolto edellyttää ammattikorkeakoulusta valmistuvalta kykyjä, tietoja ja taitoja sellaisen osaamisen uudistamiseen, jota tarvitaan koulutuksen ja työelämän kehittämisessä ja laadunarvioinnissa.

Tämän työn tarkoituksena on määrittää tutkintonimikkeittäin sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ammatin edellyttämä osaaminen ja koulutuksen vähimmäisvaatimukset. Tavoitteena on valtakunnallisesti riittävän yhdenmukaisen ammattitaidon varmentaminen. Työryhmän näkemyksen mukaan laaditut osaamiskuvaukset, keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnotopisteet luovat tarvittavan perustan kunkin alan valtakunnallisesti yhtenevälle koulutukselle ja ammatinharjoittamisoikeudelle jättäen kuitenkin tilaa ammattikorkeakoulujen alueelliselle profiloitumiselle. Ammattikorkeakoulut vastaavat siitä, että terveysalan koulutuksessa turvataan tutkintonimikekohtaisesti määriteltujen vähimmäisvaatimusten edellyttämä opetus.

Koordinaatioryhmän jäsenet, työryhmien puheenjohtajat (liite 3) antavat tietoja osaamiskuvausten ja opintojen vähimmäisvaatimusten valmisteluprosessista ja käytetystä lähdemateriaalista.

4 Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnosta valmistuvien osaaminen

Terveysalan ammattikorkeakoulutuksessa suoritetaan ammattikorkeakouluista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (423/2005) 3 §:n mukaan ”sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto, johon liitetään koulutusohjelman mukaan tutkintonimike apuvälineteknikko (AMK), Bachelor of Health Care, bioanalyytikko (AMK), Bachelor of Health Care, ensihoitaja (AMK), Bachelor of Health Care, fysioterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care, geronomi (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care, hammasteknikko (AMK), Bachelor of Health Care, jalkaterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care, kuntoutuksen ohjaaja (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care, kätilö (AMK), Bachelor of Health Care, naprapaatti (AMK), Bachelor of Health Care, optometrismi (AMK), Bachelor of Health Care, osteopaatti (AMK), Bachelor of Health Care, röntgenhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care, sairaanhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care, suuhygienisti (AMK), Bachelor of Health Care, terveydenhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care tai toimintaterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care”.

Geronomi (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care ja kuntoutuksen ohjaaja (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care ovat sosiaali- ja terveysalan osaamista yhdistäviä koulutuksia.

Ammattikohtaisessa osaamisessa on määritelty tutkintonimikkeittäin ammatin toiminta- ja vastuualue, koulutuksen aikana saavutettava työelämä edellyttämä ammatillinen osaaminen, osaamisen saavuttamisessa tarvittavat keskeiset opinnot sekä näiden opintojen vähimmäisopinnot. Koulutusvaatimukset on esitetty tutkintonimikkeittäin aakkosjärjestyksessä. Poikkeuksena ovat ensihoitajan, kätilön ja terveydenhoitajan osaamisvaatimukset, jotka on sijoitettu sairaanhoitajan tutkintonimikkeen jälkeen toistamatta tarpeettomasti sairaanhoitajakoulutuksen osaamisvaatimuksia. Sosiaali- ja terveysalan osaamista yhdistävät geronomin ja kuntoutuksen ohjaajan osaamiskuvaukset on sijoitettu omaksi ryhmäkseen.

Koulutuksen keskeiset opinnot ja niiden vähimmäislaajuudet on määritelty opintopisteinä (op). Yksi opintopiste on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Opintojen vähimmäislaajuudet vaihtelevat tutkintonimikkeittäin, koska työelämän edellyttämän valtakunnallisesti riittävän yhdenmukaisen osaamisen tarve on ammattiteittain erilainen.

Tutkintoon johtavan koulutuksen laajuus on kätilön koulutuksessa 270 op (4,5 vuotta), ensihoitajan, naprapaatin, osteopaatin ja terveydenhoitajan ammatteihin johtavissa koulutuksissa 240 op (4 vuotta) ja muissa koulutuksissa 210 op (3,5 vuotta).

Terveysalan koulutus

4.1 Apuvälineteknikko (AMK), Bachelor of Health Care 210 opintopistettä, 3,5 vuotta

A. Toiminta- ja vastualueet

Apuvälineteknikon toiminta on osa kuntoutusta. Hänen toimintaansa ohjaa ihmisen ymmärtäminen ja kokonaiskuntoutuksellinen ajattelu. Apuvälineteknikko on myös tekninen osaja, jolta edellytetään herkkyyttä nähdä asiakas kokonaisuutena. Hän analysoi toimintakyvyssä ilmeneviä puutteita ja häiriöitä ja arvioi niiden vaikutusta asiakkaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintaympäristöön. Hän vaikuttaa asiakkaansa elämänlaatuun edistävästi suunnittelemiensa teknisten apuvälineratkaisujen avulla. Apuvälineteknikolta vaaditaan työssään luovuutta ja innovatiivisuutta sekä kädentaitoja.

Apuvälineteknikko on teknisen apuvälinehuollon asiantuntija. Hänen tehtävänä on mahdollistaa ja tukea ihmisen toiminta- ja liikkumiskykyä yksilöllisesti valmistettavien apuvälineiden avulla. Apuvälineteknikko osaa arvioida ja mitata ihmisen toimintakykyä ja ymmärtää eri sairauksista aiheutuvien ongelmien ja rajoitusten merkityksen ihmisen jokapäiväisessä elämässä. Apuvälineteknikko suunnittelee ja valmistaa vammaisille ja toimintarajoitteisille heidän tarvitsemiaan henkilökohtaiseen käyttöön tulevia yksilöllisiä apuvälineitä.

Apuvälineteknikon työhön kuuluu apuvälinetarpeen arviointi, ja sen perusteella tapahtuva suunnittelu ja valmistus. Tärkeä osa työtä on myös apuvälineen sopivuuden arviointi, käyttöön ja toimintaan liittyvä opastus ja ohjaus, sekä seurannan järjestäminen. Apuvälineteknikon valmistamilla yksilöllisillä apuvälineillä tarkoitetaan raajaproteeseja, tukilaitteita, liikkumisen apuvälineitä, erityisjalkineita ja -pohjallisia, päivittäisiin toimintoihin ja ympäristönhallintaan liittyviä apuvälineitä, urheilu- ja harrasteapuvälineitä, sekä tuki- ja liikunta-elinsairauksissa käytettäviä hoidollisia apuvälineitä.

Apuvälineteknikko sitoutuu sosiaali- ja terveydenhuoltoa ohjaaviin arvoihin ja eettisiin periaatteisiin. Apuvälineteknikko toimii oman erityisalansa asiantuntijana moni ammatillisissa työryhmissä ja hänellä on valmiudet aktiivisesti kehittää apuvälinepalvelujen sisältöä ja laatua huomioiden asiakkaiden ja yhteiskunnan muuttuvat tarpeet.

Apuvälineteknikko työskentelee sosiaali- ja terveydenhuollon alueella ensisijaisesti apuvälineitä valmistavien yritysten palveluksessa tai sairaaloiden ja laitosten apuvälineyksiköissä. Hän voi toimia myös yksityisenä ammatinharjoittajana.

B. Ammatillinen osaaminen

Apuvälineteknikon ammatillinen osaaminen jaetaan seuraaviin osioihin:

- 1 Asiakaskeskeinen, moniammatillinen osaaminen
- 2 Apuvälineosaaminen johon kuuluu apuvälinetarpeen ja toimintakyvyn arviointi, apuvälineen valmistusosaamisen, tarkoittaen yksilöllisten apuvälineiden teknisen valmistuksen, sopivuuden arvioinnin ja toimivuuden varmistamisen edellyttämää osaamista, sekä tekninen osaaminen, joka pitää sisällään materiaali- ja menetelmä osaamisen,
- 3 Yrittäjyysosaaminen sekä
- 4 Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

1 Asiakaskeskeinen, moniammatillinen osaaminen

Apuvälinehuolto perustuu ihmisarvoisen elämän, asiakkaan itsemääräämisoikeuden ja itsenäisen selviytymisen ymmärtämiseen ja kunnioittamiseen.

Apuvälineteknikko

- on sisäistänyt terveydenhuollon arvot ja eettiset periaatteet, joissa apuvälinehuollon näkökulmasta korostuvat ihmisarvoinen elämä, asiakkaan itsemääräämisoikeus ja itsenäisen selviytymisen ymmärtäminen ja kunnioittaminen sekä käsitys asiakkaasta aktiivisena ja osallistuvana yhteistyökumppanina, jonka elämäntilanne, sosiaalinen ja kulttuurinen tausta sekä tarpeet ja toiveet otetaan huomioon apuvälineteknisiä ratkaisuja toteutettaessa.
- ymmärtää asiakaslähtöisyyden kuntoutumisen perustana ja tietää miten yhteiskunta säätelee sosiaali- ja terveysalan ja kuntoutuksen palvelutoimintaa.
- tuntee kuntoutussuunnittelun, sen toteutuksen ja arvioinnin sen periaatteet ja ymmärtää niiden merkityksen asiakkaan kannalta.
- konsultoi tarvittaessa muita ammattiryhmiä asiakkaan toimintakykyä arvioidessaan.
- rakentaa empaattisen ja luottamuksellisen hoitosuhteen asiakkaansa kanssa.
- mukauttaa toimintaansa muuhun kuntoutus- ja hoitokäytäntöihin.
- toimii oman alansa asiantuntijana erilaisissa kuntoutustyöryhmissä.

2 Apuvälineosaaminen

Apuvälineiden suunnittelu perustuu käsitykseen ihmisestä persoonallisena, kokonaisvaltaisena ja toimivana yksilönä.

Apuvälineteknikko

- analysoi asiakkaansa toimintakyvyn edellytyksiä ja määrittelee siinä ilmeneviä puutteita ja esteitä.
- ymmärtää itsenäisen selviytymisen merkityksen ja mahdollisuudet elämän eri vaiheissa ja tietää eri sairauksien vaikutukset toimintakykyyn.
- vastaa valmistamiensa apuvälineiden soveltuvuudesta ja toimivuudesta, varmistaen asiakkaansa toimintakyvyn, hyvinvoinnin ja turvallisuuden kaikissa eri tilanteissa.
- on perehtynyt ihmisen psykomotoriseen kehitykseen.
- innostaa asiakasta omien voimavarojen käytössä.
- valmistaa yksilölliseen käyttöön tarkoitetun teknisen apuvälineen ja osaa sovittaa sen asiakkaan tarpeita vastaavaksi.
- hallitsee apuvälineiden valmistuksessa käytettävät materiaalit, valmistusmenetelmät ja työvälineet ja osaa yhdistellä eri materiaaleja luontevasti toisiinsa ja osaa ottaa huomioon työ- ja ympäristösuojelulliset asiat.
- valitsee tilanteeseen parhaiten soveltuvan työmenetelmän ja -välineen ja suunnittelee työympäristönsä sellaiseksi, että työturvallinen ja aseptinen työskentely on mahdollista, huomioiden myös potilasturvallisuuden.
- hallitsee työhön kuuluvan tietokoneavusteisen suunnittelun ja valmistuksen.
- vastaa apuvälineen sopivuudesta, toimivuudesta sekä teknisistä ominaisuuksista ja huolehtii myös käytönohjauksesta ja seurannan järjestämisestä.

3 Yrittäjyysosaaminen

Apuvälineteknikko

- arvostaa yrittäjyyttä.
- tietää markkinoiden toimintaan, asiakaslähtöiseen yrittäjyyteen ja yritystoimintaan sekä niitä innovoivaan markkinointiin liittyvät keskeiset asiat.
- tuntee sosiaali- ja terveysalan julkisen ja yksityisen sektorinrakenteen ja toimintaperiaatteet sekä apuvälineteknikon roolin osana terveydenhuollon ja kuntoutuksen toimintakokonaisuutta.
- ymmärtää apuvälinealalla yrittämisen erityispiirteet.

4 Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Apuvälinehuollon jatkuva kehittäminen, koordinointi, johtaminen ja päätöksenteko vastamaan paremmin yhteiskunnan ja asiakkaiden tarpeita on keskeistä. Apuvälineteknikolla on halua ja taitoa laajentaa tietoperustaansa etenevän teknologisen kehityksen ja yhteiskunnallisten muutosten ja tarpeiden mukaisesti.

Apuvälineteknikko

- ymmärtää itsensä kehittämisen ja itseohjautuvuuden merkityksen ammatillisessa toiminnassaan.
- arvioi omaa toimintaansa kriittisesti ja osallistuu aktiivisesti asiantuntijana alan ammatilliseen keskusteluun.
- kehittää ammattiaan sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla, osallistuen yhteistyöprojekteihin ja tieteellisiin tutkimushankkeisiin ja hyödyntää niitä omassa työssään.
- kykenee nopeaa päätöksentekoon ja suunnitelmallisuuteen.
- tuntee laadunhallintaan liittyvän keskeisen käsitteistön ja ymmärtää oman laatutyönsä osana koko organisaation laatu järjestelmää.
- omaa ammattityön edellyttämät taloudelliset, hallinnolliset ja työnjohdolliset valmiudet.
- kykenee ohjaamis- ja opettamistehtäviin.
- on yhteistyökykyinen, nopea reagoimaan muutoksille ja häneltä edellytetään innovatiivisuutta ja vahvuutta sietää muutos paineita ja epävarmuutta.
- omaa myönteisen asenteen tutkimus- ja kehittämistyöhön.

C. Opinnot ja vähimmäisopinnot

Apuvälineteknikon koulutuksen laajuus on 210 opintopistettä, 3,5 vuotta. Yksi opintopiste (op) on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista.

Opinnoista toteutetaan 75 op ammattitaitoa edistävänä harjoitteluna. Ammattitaitoa edistävä harjoittelu toteutetaan ohjattuna harjoitteluna ja se integroituu edellä kuvattuihin apuvälinetekniikan osaamisalueisiin ja opintojaksoihin. Harjoittelu toteutuu monipuolisesti eri palvelujärjestelmissä apuvälinehuollon toiminta-alueilla. Jokaiselle opiskelijalle kuuluu

pakollisena ohjattu harjoittelu proteesipajoilla ja apuvälineyksiköissä.

Ohjattu harjoittelu toteutetaan ammattikorkeakoulun solmimien harjoittelusopimusten mukaisena. Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi osaamiseksi ohjatun harjoittelun toimintaympäristöissä, mikä edellyttää sopimusosapuolilta korkeakoulutasoista harjoittelun ohjausta. Koulutuksen keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Apuvälineteknikon keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet, *Tutkinnon laajuus 210 op*

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Apuvälinetekniikan perus- ja ammattiopinnot	150 op
<i>Asiakaskeskeinen moniammatillinen osaaminen</i>	15 op
- Sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmä	
- Kuntoutusalan yhteiset opinnot	
- Asiakkuus apuvälinehuollossa	
<i>Apuvälinetarpeen ja toimintakyvyn arviointi</i>	27 op
- Anatomia ja fysiologia	
- Lääketieteelliset aineet	
- Biomekaniikka ja toimintakyvyn analyysi ja arviointi	
- Ergonomia	
<i>Apuvälineosaaminen</i>	75 op
- Raajaproteesit	
- Ortoosit	
- Liikkumisen apuvälineet	
- Päivittäisten toimintojen ja erityisryhmien apuvälineet	
- Tukipohjalliset ja erityisjalkineet	
- Materiaali ja menetelmäosaaminen	
<i>Yrittäjyysosaaminen</i>	6 op
- Yrittäjyys ja markkinointi	
Kieliopinnot ja kansainvälisyys	6 op
<i>Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen:</i>	9 op
<i>Johtaminen, päätöksenteko ja dokumentointi</i>	
- Laadun hallinta ja johtajuus apuvälinealalla	
- Ammatillinen viestintä	
<i>Itsensä kehittäminen ja tutkimuksellisuus</i>	12 op
- Kuntoutuksen ja apuvälinetekniikan tutkimus	
- Tutkimus- ja projektityömenetelmät	
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu (sisältyy ammatti- ja perusopintoihin)	75 op
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op
Vapaasti valittavia opinnot , jotka tavoitteeltaan ja sisällöiltään tukevat apuvälinetekniikan ammatillista osaamista	10 op

D. Rekisteröinti terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus rekisteröi apuvälineteknikon hakemuksesta ja tutkinnon antaneen ammattikorkeakoulun ilmoituksesta terveydenhuollon nimikesuojatuksi ammattihenkilöksi. Nimikesuojauksen edellytyksenä on, että apuvälineteknikkokoulutus täyttää edellä esitetyt koulutuksen vähimmäisvaatimukset.

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

4.2 Bioanalytiikka (AMK), Bachelor of Health Care

210 opintopistettä, 3,5 vuotta

A. Toiminta ja vastualueet

Tässä kuvauksessa käytetään käsitteitä laboratoriopalvelutuotanto ja laboratoriotutkimusprosessi. Laboratoriopalvelutuotannolla tarkoitetaan laboratorion kokonaistoimintaa, joka sisältää henkilöstöön liittyvät asiat, toiminnan prosessit, asiakkuudet sekä toiminnan vaikuttavuuden arvioinnin. Toimijoina on useita laboratorioalan ammattiryhmiä. Laboratoriotutkimusprosessilla tarkoitetaan toimintaa joka sisältää laboratoriotutkimuspyynnön, potilaan esivalmistelun sekä tunnistamisen, näytteenoton, kuljetuksen sekä säilytyksen, tutkimuksen valmistelun ja tutkimusten suorittamisen. Tutkimuksen suorittamiseen liittyy tuloksen arviointi ja sen raportointi asiakkaalle sekä tuloksen tulkintaan liittyvä neuvonta ja ohjaus. Kaikkiin prosessin vaiheisiin liittyy myös työturvallisuuden toteuttaminen sekä laboratoriotyöhön liittyvien eettisten periaatteiden noudattaminen. Tavoitteena on, että laboratoriotutkimustulokset kuvaavat potilaan elimistön tilaa mahdollisimman luotettavasti näytteenotto- ja tutkimushetkellä.

Kansallisen terveyshankkeen mukaisesti laboratoriopalvelutuotanto on kehitetty julkisella sektorilla seudullisiksi palvelukokonaisuuksiksi. Keskittämisen myötä alueiden yliopisto-/keskussairaalat ja terveyskeskusten laboratoriot ovat yhdistyneet suuremmiksi yksiköiksi. Laboratorioilta edellytetään yhä parempia palveluja ja kustannustehokkuuden lisäämistä. Kansainvälisten standardien mukainen akkreditointi ja sertifiointi vaativat bioanalytikolta entistä laajempaa alan tuntemusta ja osaamista. Isoissa laboratorioyksiköissä työ on pitkälle automatisoitu ja edellyttää bioanalytikoilta erikoisosaamista samoin kuin kliinisen laboratoriotyön muutkin erikoisalueet. Terveyskeskuslaboratorioissa otetaan näytteitä ja tehdään päivystysanalytiikkaa. Keskitettyä analytiikkaa terveydenhuollossa täydentää vieritestaus. Laboratoriotutkimustuloksia ja laboratorioalan tutkimustietoa käytetään terveyden edistämiseen, sairauksien diagnosointiin, hoidon vaikuttavuuden arviointiin ja hoitomenetelmien kehittämiseen. Bioanalytiikka toimii sekä perusterveydenhuollossa että erikoissairaanhoidossa terveysalan laboratoriotuotannon osaamista vaativissa tehtävissä. Bioanalytiikka sijoittuu myös lääketieteellisiin ja biotieteellisiin tutkimus- ja tuotantolaitoksiin.

Bioanalytiikka osallistuu koko laboratoriopalvelutuotannon toteuttamiseen muiden henkilöstöryhmien kanssa. Bioanalytikon ydinosaamisalue on laboratoriotutkimusprosessin hallinta ja kehittäminen. Asiakkaaksi laboratoriotutkimusprosessissa määritellään yleensä potilasasiakas, jonka terveydentilan arviointiin ja terveyden edistämiseen laboratoriotutkimustuloksia käytetään. Laboratoriotutkimusprosessi sisältää kaikki tutkimuspyynnön jälkeiset vaiheet siihen saakka, että laboratoriotutkimustulos on tilaajan käytössä. Työssä korostuu asiakasturvallisuus ja vastuu asiakkaan tutkimustulosten luotettavuudesta. Vieritestien käyttöönotto, osallistuminen laitteiden validointiin, vierianalytiikan tekemiseen liittyvä ohjaus, konsultointipalvelut sekä laadunohjaus kuuluvat bioanalytikon tehtäviin. Vieritestejä voi tehdä bioanalytiikka, muu terveydenhuollon henkilöstö tai potilas itse. Vieritestauksella saatujen tulosten arviointi ja dokumentointi edellyttävät yhteistyötä laboratorion ja hoitoyksikön välillä.

B. Ammatillinen osaaminen

Bioanalytikon ammattitaidon perustana ovat kliinisen laboratoriotieteen ja sitä tukevien muiden tieteenalojen teoreettinen tieto ja sen soveltaminen käytäntöön. Laboratoriotutki-

musprosessin hallinta on bioanalyytikon ammattipätevyyden perusta. Ammatin ydinosaamisen edellyttämät alueet laboratoriotutkimusprosessissa ovat:

- 1 Laboratoriotutkimusprosessin preanalyttisen vaiheen edellyttämä osaaminen
- 2 Laboratoriotutkimusprosessin analyttisen vaiheen edellyttämä osaaminen
- 3 Laboratoriotutkimusprosessin postanalyttisen vaiheen edellyttämä osaaminen
- 4 Laatuosaaminen
- 5 Opetus- ja ohjausosaaminen
- 6 Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Ydinosaamisalueiden keskeisenä sisältönä bioanalytikolta edellytetään kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen, kliinisen neurofysiologian, kliinisen hematologian, immunohepatologian, kliinisen histologian ja sytologian, kliinisen immunologian, kliinisen biokemian, kliinisen mikrobiologian sekä solu- ja molekyylibiologian laboratoriotutkimusprosessien perusosaamista. Bioanalytikko tukee ja ohjaa potilasta itsehoidossa käytettävien tutkimusten laadukkaassa suorituksessa, hallitsee vieritutkimukset sekä kansantautien hoidossa ja hoidon seurannassa käytettävät näyte- ja potilastutkimukset valtakunnallisten suositusten mukaisesti. Bioanalytikko hallitsee preanalyttisestä, analyttisestä ja postanalyttisestä vaiheesta koostuvan laboratoriotutkimusprosessin, jota hän toteuttaa itsenäisesti tai moniammatillisen tiimin jäsenenä. Laboratoriotutkimusprosessin toteuttaminen edellyttää asiakaspalvelua, menetelmä- ja informaatioteknologiaa, työturvallisuus- ja osaamista sekä toiminnan ohjauksen hallintaa, joka sisältää oman työn arvioinnin. Lisäksi edellytetään tiedonhallinta-, viestintä- ja kielitaitoa. Bioanalytikko arvioi ja kehittää tiimin jäsenenä laboratorion palvelutuotantoa. Työssä jaksamisessa auttavat terveysliikuntaan ja ergonomiaan liittyvä osaaminen.

Laboratoriotutkimusprosessin preanalyttinen vaihe on perusta laboratoriotutkimustulosten luotettavuudelle. Preanalytiikka sisältää asiakkaan laboratoriotutkimustarpeen määrittelyn, potilaan ohjaamisen ja esivalmistelun tutkimukseen sekä muun henkilöstön ohjaamisen näytteenottoa ja tutkimusta varten, tutkimusympäristön ja laitteiden käyttöön liittyvän valmistelutyön, näytteenoton, näytteen käsittelyn, kuljettamisen ja säilyttämisen. Preanalyttisessä vaiheessa bioanalytikolta edellytetään laboratoriotutkimusprosessin hallinnan lisäksi ohjaus- opetus- arviointivalmiuksia sekä kykyä hyödyntää toiminnassaan muiden tiimin jäsenten asiantuntijuutta. Bioanalytikon asiantuntijuutta on näytteenotto- toimintaan liittyvä osaaminen. Siihen kuuluvat vuorovaikutustaidot, potilaan terveydentilan, tietosuojan, turvallisuuden ja yksilöllisten tarpeiden huomioon ottaminen sekä laatuvaatimusten mukainen tekninen suoritus. Preanalyttinen vaihe edellyttää laboratoriotuotannon kokonaisuuden hallintaa ja analyttisessä vaiheessa käytettävien menetelmien asettamien vaatimusten ymmärtämistä.

Laboratoriotutkimusprosessin analyttinen vaihe on laboratoriotutkimusten suorittamista laatuvaatimusten ja suositusten mukaisesti. Osa analytiikasta on näytetutkimuksia, joissa tutkimustulos saadaan näytteitä analysoimalla, ja osa on potilastutkimuksia, joissa tulokset saadaan elimistön toimintaa mittaavilla menetelmillä ja laitteilla. Potilasturvallisuus ja tulosten luotettavuuden takaaminen edellyttävät yhteistoimintaa, jossa korostuvat hyvän vuorovaikutuksen lisäksi tutkimusten vaatimat hoito-, opetus- ja ohjaustaidot. Analyttisessä vaiheessa bioanalytikolta edellytetään analyysimenetelmien ja laitteiden tuntemusta sekä teknistä osaamista. Saatujen tulosten luotettavuus arvioidaan ja tulokset hyväksytään näytteen tutkimuskelpoisuuden, analyysimenetelmään ja laitteen toimintaan pohjautuvan

tiedon perusteella. Bioanalytikko toteuttaa laboratoriotutkimusprosessissa sisäistä laadunohjausta ja ulkoista laadunvarmistusta, osallistuu laitehankintoihin sekä uusien menetelmien kehittämiseen ja käyttöönottoon asiantuntemuksensa mukaisesti.

Laboratoriotutkimusprosessin postanalyttinen vaihe on laboratoriotutkimustulosten luotettavuuden arviointia, mahdollisista jatkotoimenpiteistä päättämistä ja tuloksista tiedottamista. Potilastulosten luotettavuuden arvioinnin perustana ovat viitevälit, poikkeavien tulosten merkityksen ymmärtäminen ja potilaan tila. Postanalyttisessä vaiheessa bioanalytikolta edellytetään koko laboratoriotutkimusprosessin osaamista ja kriittistä tarkastelua.

Laboratoriotutkimusprosessin kokonaislaatua voidaan parantaa sen vaiheita kehittämällä. Sisäisellä laadunohjauksella ja ulkoisella laadunvarmistuksella pyritään tulosten vertailukelpoisuuteen sekä siihen, että saatavat laboratoriotutkimustulokset kuvaavat potilaan elimistön tilaa mahdollisimman luotettavasti näytteenotto- ja tutkimushetkellä.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

1. Laboratoriotutkimusprosessin preanalyttinen vaihe

Bioanalytikko

- ohjaa potilaita ja terveydenhuollon henkilökuntaa asiakaslähtöisesti preanalytiikan vaatimusten mukaisesti.
- noudattaa potilaan yksityisyyttä ja oikeuksia säätelevän lainsäädännön keskeisen sisällön.
- tuntee laboratoriotutkimusten valikoiman, käyttötarkoituksen ja on selvillä tutkimusten preanalyttisistä vaatimuksista.
- huolehtii potilaan turvallisuudesta ja hyvinvoinnista näytteenotossa.
- toteuttaa näytteiden oton, käsittelyn, säilytyksen ja kuljetuksen turvatakseen näytteiden tutkimuskelpoisuuden.
- toimii kansainvälisten ja kansallisten toimintaa ohjaavien suositusten perusteella potilas- ja näytetutkimuksissa.

2. Laboratoriotutkimusprosessin analyttinen vaihe

Bioanalytikko

- tekee kliinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen, kliinisen neurofysiologian, kliinisen hematologian, immunoematologian (verensiirtotoiminta), kliinisen histologian ja sytologian, kliinisen immunologian, kliinisen biokemian, kliinisen mikrobiologian, solu- ja molekyylibiologian laboratoriotutkimuksia ja ymmärtää tutkimusten kliinisen merkityksen sekä menetelmälliset periaatteet.
- käyttää ja huoltaa laboratorion välineitä ja laitteita.
- toimii työsuojeluperiaatteiden ja potilasturvallisuuden mukaisesti.
- arvioi analyysin toteutumista ja vastaa osaltaan laboratoriotutkimustulosten luotettavuudesta.
- toteuttaa sisäistä laadunohjausta ja ulkoisen laadunvarmistuksen ohjelmia.
- osallistuu asiantuntijuutensa puitteissa uusien menetelmien kehittämiseen, laitehankintoihin sekä uusien laitteiden ja menetelmien validointiin.

3. Laboratoriotutkimusprosessin postanalyttinen vaihe

Bioanalytikko

- arvioi laboratoriotulosten kiireellisyyden sekä niistä tiedottamisen merkityksen potilaan hoidossa.

- arvioi laboratoriotulosten ja -tutkimusprosessin luotettavuutta.
- tuntee postanalyttisen vaiheen päätöksentekoon liittyviä tekijöitä ja omaa valmiudet kehittää päätöksentekotaitojaan.
- raportoi laboratoriotutkimustulokset omassa yksikössään sekä hoitoyksiköille tietojärjestelmiä hyväksikäyttäen.
- toimii rakentavan kriittisesti ja käyttää ongelmaratkaisutaitoja.
- tunnistaa potilaan ja terveydenhoito henkilöstön ohjaustarpeet.
- huolehtii potilaan hyvinvoinnista potilastutkimusten jälkeen.

4. Laatuosaaminen

Bioanalyttikko

- hallitsee laboratoriotutkimusprosessin ja ymmärtää sen merkityksen potilaan hoidossa tai osana tieteellistä tutkimusta.
- ymmärtää laboratorion laatu järjestelmän työyhteisön toimintaa ohjaavana tekijänä.
- ymmärtää sisäisen laadunohjauksen ja ulkoisen laaduntarkkailun menetelmiä ja tulkintaa.
- tulkitsee laaduntarkkailunäytteiden tuloksia ja toimii niiden edellyttämällä tavalla.
- käyttää laadunvarmistuksen menetelmiä potilasnäytteiden tulosten luotettavuuden arvioinnissa.
- toimii laatukäsikirjan mukaan ja osallistuu toimintajärjestelmän kehittämiseen.
- toimii ympäristötietoisesti.

5. Opetus- ja ohjausosaaminen

Bioanalyttikko

- ohjaa potilaita, omaisia, terveydenhuoltohenkilöstöä, tutkimusprojektin toimijoita ja opiskelijoita terveysalan laboratoriotutkimusprosessiin liittyvissä asioissa.
- kehittää terveysalan laboratoriopalvelutuotannossa ja tieteellisessä tutkimustyössä tarvittavaa opetus- ja ohjausosaamista.
- tuottaa näytteenoton ja vierianalytiikan opetuksessa ja ohjauksessa tarvittavaa materiaalia ja vastata muun terveydenhuoltohenkilöstön ja potilaiden siihen liittyvästä koulutuksesta.

6. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Bioanalyttikko

- kehittää omaa ammattitaitoaan ja terveysalan laboratoriopalvelutuotantoa asiakaslähtöisesti.
- toimii terveysalaa ja ammatinharjoittamista koskevan lainsäädännön ja bioanalyttikon eettisten sääntöjen ja eettisten periaatteiden mukaisesti.
- osallistuu terveysalan laboratorioden ja niiden yhteistyötahojen kansalliseen ja kansainväliseen tutkimus- ja kehittämistoimintaan.
- hyödyntää näyttöön perustuvaa tutkimusta terveysalan laboratoriopalvelutuotantoprosessissa ja sen kehittämisessä.
- osallistuu menetelmä- ja laitevalidointiin sekä työ- ja toimintaohjeiden kehittämiseen.
- markkinoi terveysalan laboratoriopalvelujen asiantuntijuuttaan.
- soveltaa oman alan tietoa tiimi- ja projektityöskentelyssä.
- suunnittelee, ohjaa ja organisoii tiimien toimintaa ja toimia tiimivastaavana.
- toimii taloudellisesti ja kustannustehokkaasti.

C. Keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet

Bioanalytiikon koulutuksen laajuus on 210 opintopistettä (op), 3,5 vuotta. Yksi opintopiste (op) on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista.

Ammattitaitoa edistävä harjoittelu toteutetaan ohjatusti, ammattikorkeakoulun solmi-
mien harjoittelusopimusten mukaisesti ja se sisältyy edellä kuvattuihin keskeisiin opinto-
pisteisiin ja sen laajuus on 75 opintopistettä. Ammattitaitoa edistävää harjoittelua voidaan
suorittaa perusterveydenhuollon laboratorioissa, erikoissairaanhoidon laboratorioissa ja lää-
ketieteellisissä ja biotieteellisissä tutkimus- ja tuotantolaitoksissa sekä ammattikorkeakoulun
opetuslaboratorioissa. Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi
osaamiseksi ohjatun harjoittelun toimintaympäristöissä, mikä edellyttää sopijaosapuolilta
korkeakoulutasoista harjoittelun ohjausta.

Ydinosaaminen jakautuu keskeisiin opintoihin taulukon 1. osoittamalla tavalla.

Taulukko 1. Bioanalytiikon keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet, *Tutkinnon laajuus 210 op*

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
<i>Bioanalytiikan perus- ja ammattiopinnot</i> <ul style="list-style-type: none">- Sosiaali- ja terveydenhuollon perusteet- Matemaattis-luonnontieteelliset aineet- Lääketieteelliset aineet- Kliinisen laboriotieteen perusteet- Hoitotyön perusteet- Näytteenottoiminta- Instrumentaatio ja laboriotekniikka- Kliininen fysiologia ja isotooppilääketiede- Kliininen neurofysiologia- Kliininen hematologia- Immunoematologia (Verensiirtotoiminta)- Kliininen histologia ja sytologia- Kliininen immunologia- Kliininen biokemia- Kliininen mikrobiologia- Solu ja molekyylibiologia	95 op , josta opetuslaboratorioissa toteutettavaa ammattitaitoa edistävää harjoittelua on kokonaisuudessaan näiltä osa-alueilta vähintään 30 op
<i>Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen</i> <ul style="list-style-type: none">- Kehittämistyön menetelmät- Lähijohtamisen perusteet- Laboratorion laatutoiminta- Opetus- ja ohjaustoiminta- Oman työn ja toimintaympäristön kehittäminen	
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu	75 op , josta kliinisissä toimintaympäristöissä suoritetaan vähintään 30 op
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op
Vapaasti valittavat opinnot	10 op

D. Laillistaminen terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus laillistaa bioanalyytikon hakemuksesta ja tutkinnon antaneen ammattikorkeakoulun ilmoituksesta terveydenhuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi. Laillistamisen edellytyksenä on, että bioanalytikkokoulutus täyttää edellä esitetyt koulutuksen vähimmäisvaatimukset.

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

4.3 Fysioterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care 210 pistettä, 3,5 vuotta

A. Toiminta ja vastuualue

Sosiaali- ja terveysala on laaja ja monipuolinen yhteiskunnan toiminta- ja palvelujärjestelmä, jonka tarkoituksena ovat ihmisen ja hänen elinympäristönsä hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaaminen, jossa kuntoutuksen rooli on merkittävä. Kuntoutus nähdään nykyisin sosiaali- ja terveydenhuoltoa laajempänä toiminta-alueena.

Kuntoutus on lakisääteisesti integroitu osaksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa, työhallintoa ja opetushallintoa sekä vakuutussektoria. Yksityinen ja kolmas sektori sekä erilaiset projektit ja kehittämishankkeet täydentävät ja tuovat uusia mahdollisuuksia kuntoutuksen järjestämiseen ja kehittämiseen. Monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden tuomat haasteet sekä teknologian mahdollisuudet avaavat uusia haastavia kehittämisenäkymiä.

Kuntoutus ymmärretään ihmisen tai ihmisen ja ympäristön muutosprosessiksi, jonka tavoitteena on työ- ja toimintakyvyn, itsenäisen selviytymisen, hyvinvoinnin ja työllisyyden edistäminen. Lakisääteinen kuntoutus perustuu todettuun oireeseen, sairauteen, vajaakuntoisuuteen tai vammaan. Nykyään yhä useammin kuntoutuksen perusteeksi katsotaan myös työkyvyn menettämisen ja vakavan sosiaalisen syrjäytymisen uhka. Kuntoutus on ennaltaehkäisevää, korjaavaa sekä ylläpitävää toimintaa.

Kuntoutuksen erityisinä haasteina lähitulevaisuudessa ovat asiakkaan aseman parantaminen ja asiakasyhteistyön kehittäminen, kuntoutuksen vaikuttavuuden lisääminen, terveydenhuollon kuntoutustehtävän tehostaminen, työssä olevien työkyvyn ylläpitäminen, vammaisten, vajaakuntoisten ja pitkäaikaistyöttömien työllistyminen, päihdekuntoutus, mielenterveyskuntoutus ja vanhusväestön kuntoutus.

Kuntoutukselle ovat ominaista suunnitelmallisuus ja prosessinomaisuus. Kuntoutujan näkökulmasta kyse on usein muutosprosessista, johon sisältyy kuntoutujan kasvu- ja oppimisprosessi. Kuntoutusjärjestelmän kannalta kyse on erilaisista vaiheista ja palveluista muodostuvasta prosessista, jossa tärkeää on palveluketjun katkeamattomuus. Kuntoutus on monialaista ja moniammatillista toimintaa, jossa käytetään hyväksi usean eri ammattin edustajien asiantuntemusta. Kuntoutuksessa eri ammattien edustajat toimivat verkostona, jossa jokainen tuntee ammattitaitonsa rajat ja arvostaa muiden asiantuntijuutta edistessään kuntoutujan parasta kaikissa olosuhteissa sekä tukiessaan kuntoutujan ja hänen läheistensä kuntoutukseen sitoutumista. Kuntoutukseen sisältyy esimerkiksi terapeuttisia, ohjaavia ja valmentavia toimenpiteitä, mutta myös sosiaaliseen toimintaympäristöön ja sosiaaliseen yhteisöön vaikuttamista. Myös työolosuhteiden muutokset, elinympäristön esteiden poistaminen, työyhteisöjen kehittäminen tai asenteiden muuttamiseen tähtäävät toimet ovat tärkeä osa kuntoutustoimintaa.

Kuntoutuksessa korostetaan asiakaslähtöistä, asiakkaan osallistumista tukevaa ajattelua ja toimintatapaa, jossa uusia ratkaisuja haetaan sekä yksilön ja lähiyhteisön voimavaroista että ympäristön ja elinolojen muutostarpeesta. Kuntoutustarvetta tarkastellaan kuntoutujan omassa elinympäristössä ja kuntoutusprosessin lähtökohtana on kuntoutujan hyvinvointi, itsemääräämisoikeus ja vastuullisuus. Toiminta perustuu ihmiskäsitykseen, jonka mukaan ihminen nähdään päämäärähakuisena, tietoisena ja vastuullisena toimijana, jolla on edellytykset oppia, kehittyä sekä vaikuttaa elämäntilanteeseensa ja ympäristöönsä omien arvovallintojensa, voimavarojensa ja mahdollisuuksien mukaan.

Fysioterapia on osa kuntoutus-, liikunta-, sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmää. Fysioterapian tavoitteena on edistää ja ylläpitää niin yksilöiden kuin ryhmien terveyttä, toimin-

takykyä ja hyvinvointia.

Fysioterapiassa selvitetään fysioterapeuttisen tutkimisen avulla asiakkaan/kuntoutujan liikkumista ja toimintaa sekä niitä uhkaavia tai haittaavia tekijöitä asiakkaan toimintaympäristöissä. Fysioterapiassa pyritään yhdessä asiakkaan/kuntoutujan kanssa saavuttamaan hänelle optimaalinen toimintakyky, erityisesti liikkumiskyky huomioiden hänen voimavaroja ja palvelujärjestelmien tarjoamat mahdollisuudet. Asiakasta/kuntoutujaa aktivoidaan ottamaan itse vastuuta omasta terveydestään ja sen edistämisestä ja hänet ohjataan liikunnallisiin ja muihin terveysta edistäviin elämäntapoihin.

Fysioterapian perustana on fysioterapiatiede, jonka keskeisenä kiinnostuksen kohteena on ihmisen toimintakykyyn liittyen liikkuminen ja sen suhde yksilön toimintaan sekä erityisesti toiminnan heikkenemisen riski tai häiriö. Fysioterapiassa sovelletaan monen muun tieteenalan tutkimusta ja tietoa.

Fysioterapeutti vastaa itsenäisesti työnsä suunnittelusta, toteutuksesta, arvioinnista ja kehittämisestä ottaen huomioon eettiset ja lainsäädännölliset näkökulmat sekä tehokkuuden ja taloudellisuuden vaatimukset. Fysioterapeutti toimii yhteistyössä asiakkaan/kuntoutujan hoidosta vastaavan lääkärin kanssa ja oman alansa asiantuntijana moniammatillisissa työryhmissä. Fysioterapeutin asiakkaat tulevat suurimmaksi osaksi toisen terveydenhuollon ammattihenkilön lähettämänä, mutta myös itse hakeutuen fysioterapeutille.

Fysioterapeutti työskentelee joko toisen palveluksessa tai yrittäjänä mm. sairaaloissa, terveyskeskuksissa, tutkimus- ja hoitolaitoksissa, kuntoutuslaitoksissa ja kylpylöissä, työterveyshuollossa, kansanterveys-, liikunta- ja vammaisjärjestöissä, vanhain- ja päiväkodeissa sekä koulu- ja liikuntatoimissa.

Fysioterapeutti vaikuttaa yhteiskunnassa aktiivisesti fysioterapiapalvelujen tuottamiseen ja kehittämiseen sekä palvelujen laatuun huomioiden palvelujen käyttäjien muuttuvat tarpeet ja alan kansalliset ja kansainväliset kehittämishaasteet.

B. Ammatillinen osaaminen

Fysioterapeutin ammatillinen osaaminen muodostuu

- 1 eettisestä toiminnasta ja yhteistyöstä,
- 2 fysioterapian taidollisesta osaamisesta ja taitojen soveltamisesta käytäntöön ja
- 3 tutkimus- ja kehittämistyöstä sekä johtamisesta.

1. Eettinen toiminta ja yhteistyö

Fysioterapeutti

- toimii fysioterapian ammatillisten ja eettisten periaatteiden mukaisesti sekä sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä noudattaen.
- ottaa vastuun antamastaan fysioterapiasta ja muusta toiminnastaan.
- ymmärtää asiakasta/kuntoutujaa ja ottaa huomioon hänen kulttuuritaustansa.
- kykenee työskentelemään itsenäisesti sekä tekemään moniammatillista yhteistyötä erilaisissa tiimeissä ja työryhmissä sekä palveluverkostoissa, palveluketjuissa ja erilaisissa projekteissa.
- pystyy toimimaan ammatinharjoittajana, yrittäjänä ja toisen palveluksessa.

2. Fysioterapian taidollinen osaaminen ja taitojen soveltaminen käytäntöön

Fysioterapeutti

- tuntee kuntoutuksen ja fysioterapian aseman ja merkityksen yhteiskunnassa sekä niiden teoreettiset lähtökohdat.
- ymmärtää toimintakykyyn ja siinä erityisesti liikkumiskykyyn vaikuttavat tekijät ihmisen rakenteessa ja toiminnassa.
- hallitsee fysioterapian laadukkaan ja turvallisen toteuttamisen edellyttämän liikuntatieteellisen, lääketieteellisen sekä käyttäytymis- ja yhteiskuntatieteellisen tiedon.
- osaa tutkia ja analysoida toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä kuten asennon, tasapainon ja liikkeiden hallintaa ja suorituskykyä.
- käyttää työssään luotettavasti asianmukaisia mittareita ja mittauslaitteistoja sekä analyysiohjelmiä selvittäessään asiakkaan/kuntoutujan toimintakykyä.
- käyttää kliinistä päättelyä fysioterapiaprosessin eri vaiheissa.
- valitsee fysioterapeuttisen tutkimisen perusteella yhdessä asiakkaan/kuntoutujan ja tarvittaessa hoitavan lääkärin kanssa tarkoituksenmukaiset fysioterapiamenetelmät, jotka perustuvat tutkittuun ja kokemukselliseen tietoon.
- käyttää fysioterapiamenetelmiä asiakas-/ kuntoutujalähtöisesti.
- arvioi fysioterapiamenetelmien vaikutuksia systemaattisesti ja muuttaa menetelmien käyttöä tarvittaessa arviointitiedon perusteella.
- ohjaa asiakasta eri aistikanavia hyödyntäen.
- käyttää terapeuttisen harjoittelun menetelmiä turvallisesti ja tehokkaasti hyödyntäen erityisesti käyttäytymistieteiden perusteiden, motorisen oppimisen, toiminnallisen anatomian, biomekaniikan, kuormitusfysiologian, neurofysiologian, patologian ja patofysiologian tietoja asiakkaan/kuntoutujan optimaalisen toimintakyvyn saavuttamiseksi.
- käyttää fysikaalisen terapian menetelmiä turvallisesti ja tehokkaasti tavoitteenaan toimintakykyä ja elämänlaatua rajoittavien ja haittaavien tekijöiden (kipu, lihasheikkous, liikerajoitus jne.) helpottuminen tai poistuminen.
- käyttää manuaalisen terapian menetelmiä kuten pehmytkudosten ja nivelten mobilisointia sekä stabilisointia turvallisesti ja tehokkaasti ja tuntee hermokudoksen mobilisoinnin perusteet tavoitteenaan kudosten toiminnan palautuminen asiakkaan/potilaan kannalta optimaaliseksi sekä edellytysten luominen optimaaliselle omatoimiselle harjoittelulle.
- toteuttaa yhdessä asiakkaan/kuntoutujan kanssa sekä yhteistyössä kuntoutustyöryhmän kanssa yksilöllisten apuvälineiden valinnan, hankinnan, käytön ohjauksen ja harjoittamisen.
- ohjaa asiakasta/kuntoutujaa hänen työ- ja toimintatapoihinsa liittyvissä asioissa sekä suunnittelee ja toteuttaa muutoksia toimintaympäristöissä ja siten edistää ja ylläpitää yksilön/ väestön terveyttä, turvallisuutta ja toimintakykyisyyttä.
- vaikuttaa alansa asiantuntijana yksilön/väestön terveyttä edistävään yhteiskunnalliseen kehittämiseen.
- toimii terveysliikunnan neuvojana ja ohjaajana ja tietää terveysliikunnan mahdollisuudet sekä rajoitukset, kun pyritään edistämään terveyttä ja toimintakykyä, vähentämään sairauksien riskitekijöitä, ennaltaehkäisemään sairauksia ja vammoja sekä estämään sairauksien ja vammojen pahenemista.
- suunnittelee ja ohjaa sovellettua liikuntaa eri asiakas-/kuntoutujaryhmille liikunnan didaktiikkaa ja eri liikuntamuotoja käyttäen.

- kirjaa potilasasiakirjoihin toteuttamansa fysioterapian ja sen vaikutukset kuntoutuksen laadun ja jatkuvuuden turvaamiseksi.
- soveltaa fysioterapiaa eri-ikäisten terveiden ja sairaiden toimintakyvyn, erityisesti liikkumiskyvyn tukemiseksi ja edistämiseksi sekä osallistuu kuntoutuksen suunnitteluun ja arviointiin oman alansa asiantuntijana.
- auttaa asiakasta/kuntoutujaa tunnistamaan omat voimavaransa käyttäen hyväksi erilaisia fysioterapiamenetelmiä.
- osallistuu toimintakyvyn, toimintaympäristön ja palvelutarpeiden arviointiin sekä suunnittelee ja toteuttaa fysioterapiaa osana toimintakykyä kehittävää ja/tai ylläpitävää kuntoutusta.

3. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Fysioterapeutti

- käyttää taloudellista, hallinnollista ja työnjohdollista osaamista työssään sekä tiedottaa työstään tarkoituksenmukaisesti.
- soveltaa laadunhallinnan menetelmiä työssään.
- kehittää itseään, työtään ja ammattialaansa aktiivisesti käyttäen tutkivaa ja kehittävää työtettä.
- seuraa fysioterapian kansainvälistä ja kansallista kehittymistä.
- arvioi kriittisesti ammattitoimintaansa ja kehittää ammattitaitoaan kouluttautumalla säännöllisesti.
- omaa korkeatasoiset viestintä- ja informaatioteknologiataidot.

C. Keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot

Fysioterapeutin koulutuksen laajuus on 210 opintopistettä, 3,5 vuotta. Yksi opintopiste (op) on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista.

Opinnoista toteutetaan 75 opintopistettä ammattitaitoa edistävänä harjoitteluna, joka toteutuu ohjattuna harjoitteluna ammattikorkeakoulun terveysalan hyväksymissä toimintaympäristöissä. Harjoittelu kytkeytyy edellä kuvattuihin fysioterapian osaamisalueisiin ja se toteutuu sekä oppilaitoksella että monipuolisesti eri palvelujärjestelmissä (vähintään 45 opintopistettä). Ohjatussa harjoittelussa taataan keskeisten ammatissa vaadittavien oppimiskokemusten saaminen koskien sekä eri-ikäisiä että eri sairausryhmiä käsittäviä asiakkaita/kuntoutujia, joilla on erilaisia toimintakyvyn ja liikkumisen ongelmia.

Ohjattu harjoittelu toteutetaan ammattikorkeakoulun solmimien harjoittelusopimusten mukaisina. Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi osaamiseksi ohjatun harjoittelun toimintaympäristöissä, mikä edellyttää sopimusosapuolilta korkeakoulutasoista harjoittelun ohjausta. Koulutuksen keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopinnot on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Fysioterapeutin keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet, *Tutkinnon laajuus 210 op*

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Perus- ja ammattiopinnot	90 op
<i>Fysioterapeutin ammatillisen osaamisen edellytykset</i>	30 op
- Fysioterapiatieteen opinnot - Sosiaali- ja terveysalan sekä kuntoutuksen perusteet - Liikuntatieteelliset opinnot - Luonnontieteelliset ja lääketieteelliset opinnot - Käyttäytymis- ja yhteiskuntatieteelliset opinnot	
<i>Fysioterapeuttinen tutkiminen ja päättely (fysioterapiatarpeen määrittely)</i>	10 op
- Asennon, liikkumisen ja toimintakyvyn tutkiminen - Elinjärjestelmien tutkiminen - Fyysisen suorituskyvyn tutkiminen - Ruumiinkuvan tutkiminen - Asiakkaan/kuntoutujan voimavarojen tutkiminen - Kivun tutkiminen	
<i>Fysioterapiamenetelmät</i>	22 op
- Ohjaus ja opetus fysioterapiassa - Terapeuttinen harjoittelu - Fysikaalinen terapia - Manuaalinen terapia - Apuvälinepalvelut ja toimintaympäristön suunnittelu - Ergonomia - Terveysliikunta, sovellettu liikunta	
<i>Fysioterapian soveltaminen</i>	20 op
- Hengityselimistön toimintaa tukeva fysioterapia - Keskus- ja ääreishermoston toimintaa tukeva fysioterapia - Psykkisiä toimintoja tukeva fysioterapia - Sydän- ja verenkiertoelimistön toimintaa tukeva fysioterapia - Tuki- ja liikuntaelimistön toimintaa tukeva fysioterapia - Lasten ja nuorten fysioterapia - Ikääntyneiden fysioterapia - Työikäisten fysioterapia	
<i>Fysioterapian tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen</i>	8 op
- Kuntoutuksen ja fysioterapian tutkimus - Tutkimus- ja projektityön menetelmät - Johtamisen perusteet - Laadunhallinnan menetelmät - Yrittäjyys ja markkinointi	
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu	75 op
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op
Vapaasti valittavat opinnot	3 op

D. Laillistaminen terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus laillistaa fysioterapeutin hakemuksesta ja tutkinnon antaneen ammattikorkeakoulun ilmoituksesta terveydenhuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi. Laillistamisen edellytyksenä on, että fysioterapeuttikoulutus täyttää edellä esitetyt koulutuksen vähittäisvaatimukset.

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

4.4 Hammasteknikko (AMK), Bachelor of Health Care

210 opintopistettä, 3,5 vuotta

A. Toiminta- ja vastualueet

Suun terveydenhuolto on väestön suun alueen sairauksien hoitamista ja ehkäisemistä, sekä purentaelimen kuntouttamista. Hampaiston hoito muodostuu kliinisestä ja teknisestä osuudesta. Hammasteknikon työn päämääränä on ihmisen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteuttamalla ja kehittämällä hammaslääketieteellisen hoidon teknistä osuutta.

Laillistettu hammasteknikko työskentelee yhteistyössä hammaslääkärin kanssa toteuttaen erilaisten hammas-, leuka- ja kasvoproteettien hoitojen tekniset osuudet (A 564/1994). Hänen työnsä keskeisimmät vastualueet ovat erilaisten hammasproteesien tekninen suunnittelu ja toteutus sekä hampaiston oikomishoidossa ja purentahäiriöiden hoidossa tarvittavien kojeiden valmistus. Osa kasvo- ja leukaprotetiikan ja kuulonhuollon teknisistä töistä, sekä myös erikoissairaanhoidossa tarvittavien proteesien tekninen valmistus kuuluvat hammasteknikon toimenkuvaan.

Hammaslääketieteen ja -tekniikan menetelmien, koneiden ja materiaalien nopea kehittyminen edellyttää aktiivista alan kehityksen seuraamista. Tietomäärän nopea kasvu, tiukentuvat laatuvaatimukset ja hammaslaboratorioiden välinen kilpailu lisäävät erikoistumis-tarvetta. Hammasteknikon koulutukseen sisältyy hammasprotetiikan kaikkien osa-alueiden perustöiden lisäksi myös suuntautuminen jonkin osa-alueen vaativampiin töihin.

Hammasteknikko yhdistää työnsä tekniset ratkaisut ihmisen fysiologian, anatomian ja luonnollisen ulkonäön asettamiin vaatimuksiin ja edistää ihmisen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Tämä edellyttää sosiaali- ja terveystieteiden periaatteisiin sitoutumisen lisäksi käsityöperinteen ammattietiikan kunnioittamista. Hammasteknikko tekee osuutensa pääsääntöisesti ilman potilaan läsnäoloa. Hammasteknikon työ on suurta tarkkuutta vaativaa käsityötä. Kädentaitojen lisäksi työssä korostuvat muototajun, estetiikan ja teknis-loogisen ajattelun hallinta.

Hammasteknikon ja muiden suun terveydenhuollon henkilöiden sekä asiakkaan kanssa tehtävä yhteistyö edellyttää monipuolisia ihmissuhdevalmiuksia.

Hammasteknikko osaa hankkia ja arvioida kriittisesti tietoa ja käyttää sitä oman toimintansa ja työyhteisönsä kehittämiseksi ja arvioinnissa. Hän toteuttaa, johtaa ja arvioi hammasteknistä tuotantoa ja vastaa tutkittuun tietoon perustuvasta hammastekniikan kehittämisestä. Suuri osa hammasteknikoista työskentelee yrittäjinä.

B. Ammatillinen osaaminen

Ammatilliseen osaamiseen kuuluu viisi aluetta:

- 1 hammastekninen perusosaaminen
- 2 hammastekninen erityisosaaminen
- 3 yrittäjyysosaaminen
- 4 tutkimus- ja kehittämistyön sekä johtamisen osaaminen
- 5 ihmissuhde- ja yhteistyöosaaminen.

Hammastekninen perusosaaminen mahdollistaa peruspalveluiden tuottamisen keskeisimmiltä hammastekniikan osa-alueilta. Hammasteknisellä erityisosaamisella suoritetaan ham-

mastekniikan eri osa-alueiden vaativimmat työt. Yrittäjyysosaaminen mahdollistaa toimimisen pienyritysvaltaisella alalla osana terveydenhuollon palvelujärjestelmää. Tutkimus-, kehittämis- ja johtamisosaaminen mahdollistaa hammasteknisen alan, yritysten ja yksilön oman kehittymisen, sekä edesauttaa hammaslääketieteellisen tutkimuksen suorittamista. Ihmissuhde- ja yhteistyöosaaminen mahdollistaa moniammatillisen yhteistyön, yritysten verkostoitumisen ja asiakkaan kanssa tehtävän yhteistyön.

Hammasteknikon ammattitaito koostuu kaikkien viiden osa-alueen hallinnasta siten, että hammastekninen erityisosaaminen voi rajautua kapeallekin alueelle.

1. Hammastekninen perusosaaminen

Hammasteknikko

- tulkitsee hammaslääkärin tekemää työtilausta ja antaa siitä tarvittaessa asiantuntevaa palautetta hammaslääkärille.
- arvioi hammaslääkärin lähettämien jäljennösten laatua ja käyttökelpoisuutta työn valmistamisen kannalta.
- arvioi työmallien soveltuvuuden työnsä lähtökohdaksi ja osallistuu tarvittaessa proteesien suunnitteluun hammaslääkärin kanssa.
- valmistaa hammasprotetiikan eri osa-alueiden tavallisimmat tekniset työt ja osaa niiden tekemisen kannalta tarpeelliset tiedot töiden kliinisistä taustoista.
- ottaa huomioon työn tekniset, fysiologiset, anatomiset, esteettiset, ekologiset ja tuottavuuden vaatimukset.
- valmistaa muovitekologiaan pohjautuvien irrotettavien ja kiinteiden osa-, kruunu- ja siltaproteesien kaikki tyypit ja kokoprotetiikan osalta eniten käytetyt sovellukset, - metallirunkoisten osaproteesien ja kruunuproteesien perustyyppit sekä lyhyehköt siltaproteesit myös keinojuurikiinnitteisinä, -erilaisista materiaaleista pinnoitteita ja paikkoja, -yleisimmät irrotettavat ja kiinteät oikomiskojeet, -purennan hoidossa tarvittavien purentakiskojen perustyyppit, - tavanomaisten hammasteknisten töiden korjaukset.
- osaa materiaalien käsittelyn teoreettisen taustan, fysiikan ja kemian.
- valitsee ja työstää hammasteknisiä materiaaleja siten, että ne täyttävät ihmisen elimistöön asennettaviksi tarkoitetuille tuotteille asetetut vaatimukset käyttäen apunaan tietämystä ihmisen biologiasta, fysiologiasta ja anatomiasta.
- työstää kappaleita suurella tarkkuudella ja pystyy arvioimaan kriittisesti töidensä teknisiä ominaisuuksia ja laatua.
- ottaa huomioon työssään kestävä kehityksen periaatteet.
- suojaa itsensä ja ympäristönsä haitallisilta vaikutuksilta koneita, laitteita ja materiaaleja käsitellessään.
- hallitsee työssä tarvittavien laitteiden ja koneiden toimintaperiaatteet ja kykenee kouluttautumaan uudistuvan teknologian vaatimusten mukaisesti.
- hyödyntää työssään tietotekniikkaa monipuolisesti.
- seuraa viranomaisten ja kansainvälisten tutkimus- ja luokittelulaitosten julkaisemia määräyksiä, suosituksia ja raportteja hammaslääketieteellisistä aineista ja laitteistoista ja kehittää tuotantoaan niiden edellyttämällä tavalla.
- analysoi värejä ja muotoja.

2. Hammastekninen erityisosaaminen

Ammatillisesti suuntaavat vaihtoehtoiset ammattiopinnot mahdollistavat opiskelijan yksilöllisen suuntautumisen. Hammasteknikko hallitsee hammasteknisen erityisosaamisen joillakin seuraavista alueista:

Kruunu- ja siltaprotetiikkaan suuntautunut hammasteknikko

- suunnittelee ja valmistaa teknisesti monimutkaisia kruunu- ja siltaproteeseja mukaan lukien keinojuuriin kiinnitettävät sillat ja kruunut.
- suunnittelee ja toteuttaa rikkoutuneiden siltaproteesien yksilöllisiä korjausvaihtoehtoja.
- valmistaa pinnoitteita hampaistoihin, jotka ovat yksilöllisen ulkonäön tai ikääntymisen vaatiman luonteikkuuden kannalta erityisen vaativia.

Yhdistelmäprotetiikkaan suuntautunut hammasteknikko

- valmistaa irrotettavien metalli- ja muovirunkoisten proteesien ja kruunu- ja siltaproteesien yhdistelmiä.
- on perehtynyt eri proteesityyppien toisiinsa kiinnittämisen mahdollisuuksiin.
- valmistaa upotuksia ja kartio- ja teleskooppikruunuja erikoistarkoilla jyrsinlaitteilla.
- tuntee erikoiskiinnittimien toimintaperiaatteet ja osaa käyttää ja tarvittaessa valmistaa niitä.

Keinojuuriprotetiikkaan suuntautunut hammasteknikko

- valmistaa teknisesti vaativia kiinteitä ja irrotettavia proteeseja, jotka kiinnittyvät ja tukeutuvat kirurgisesti asetettuihin keinojuuriin.
- kykenee osallistumaan keinojuuriprotetiikan suunnittelu- ja kouluttamisryhmiin hammastekniikan asiantuntijana.

Irtoprotetiikkaan suuntautunut hammasteknikko

- suunnittelee irrotettavien proteesien kaikkien tyyppien tekniset rakenteet ja hallitsee niiden valmistuksen.
- suunnittelee ja valmistaa vaativia metallirunkoisia osaproteeseja ja yhdistää niitä kiinteisiin proteeseihin.
- tuntee vajaahampaisten ihmisten purennalliseen kuntoutukseen liittyvät erilaiset teoreettiset lähtökohdat ja valmistaa niiden pohjalta yksilöllisiä proteeseja myös keinojuurikiinnitteisinä.
- painottaa proteeseissa työn tilaajan toiveiden mukaisesti ulkonäköä, toiminnallisuutta ja fonetiikkaa.

Hammaskeramiaan suuntautunut hammasteknikko

- valmistaa ulkonäöllisesti ja rakenteellisesti luonnonhampaiden näköisiä keraamisia pinnoitteita, paikkoja, kruunuja ja siltoja.
- hallitsee keraamisten materiaalien erityisluonteen.
- ottaa huomioon hampaiston okklusaalisen morfologian kokonaisuutena yksittäisiä kruunuja ja siltoja valmistettaessa.
- osaa valo- ja väriopin teorian ja analysoida luonnonhampaiden värejä ja rakenteita.

Oikomiskojeisiin suuntautunut hammasteknikko

- toimii monipuolisessa yhteistyössä oikomishoitoon erikoistuneiden hammaslääkäreiden kanssa.
- valmistaa monimutkaisia ja harvemmin käytettyjä hoitokojeita leukojen virheellisten mittasuhteiden ja hampaiden virheellisten asentojen korjaamiseksi tavoitteena tasapainoisen purennan aikaansaaminen.

Leuka- ja kasvoprotetiikkaan suuntautunut hammasteknikko

- hallitsee tämän alueen teoreettisen taustan ja valmistaa yhteistyössä erikoishammaslääkäreiden kanssa pään alueen toiminnallisessa ja ulkonäöllisessä kuntoutuksessa tarvittavia proteeseja.

Estetiikkaan suuntautunut hammasteknikko

- lähestyy hammasprotetiikkaa taiteen näkökulmasta.
- käyttää valon, värin, muodon ja pintakuvioidin analysointia proteesin sovittamisessa harmoniseksi kokonaisuudeksi asiakkaan olemuksen kanssa.

Hammastekniseen tutkimustyöhön suuntautunut hammasteknikko

- omaa valmiudet osallistua moniammatillisen kansainvälisen tutkimusryhmän toimintaan.
- laatia itsenäisesti yksinkertaisia tutkimusraportteja äidinkielellä.
- osaa tieteellisen esittämisen perusteet äidinkielellä ja englannin kielellä.

3. Yrittäjyysosaaminen

Hammasteknikko

- on perehtynyt pienyrityksen toimintaan ja kykenee aktiiviseen ja luovaan toimintaan hammastekniikan yritystoiminnan tuottavuuden ja kilpailukyvyn kehittämiseksi.
- tuntee sosiaali- ja terveysalan julkisen ja yksityisen sektorin rakenteen ja toimintaperiaatteet sekä hammastekniikan roolin osana terveydenhuollon ja kuntoutuksen toimintakokonaisuutta.
- on perehtynyt terveysalaa ja yritystoimintaa sääteleviin lakeihin, asetuksiin ja säädöksiin ja tuntee erityisesti hammastekniikkaan liittyvät säädökset ja määräykset.
- tarkastelee kriittisesti Suomen hammasteknisen yrityskulttuurin ja kansainvälisen kehityksen suhdetta.
- osallistuu alan kehittämiseen ja sopeuttaa toimintansa osaksi eurooppalaista kokonaisuutta.

4. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Hammasteknikko

- organisoii ja hallitsee projektina toteutettavia tutkimus- ja kehittämishankkeita.
- tekee tutkimusryhmässä itsenäisesti erikseen opetettuja tutkimustehtäviä ja arvioi tuloksiin vaikuttavia taustamuuttujia.
- arvioi tutkimus- ja kehitystyön tulosten oikeellisuutta ja tuotteiden käyttökelpoisuutta suhteessa ammattialan tietoperustaan ja käytäntöjen kehittämiseen.

- hallitsee kirjallisen ja suullisen viestinnän suomen, ruotsin ja englannin kielillä myös hammasteknisissä erityiskysymyksissä.
- seuraa hammaslääketieteen ja hammastekniikan koneiden, laitteiden, materiaalien ja työ- ja hoitomenetelmien kehittymistä ja hyödyntää uutta tekniikkaa ja tietämystä työssään.
- tuntee terveydenhuollon ja hammastekniikan laadunvarmennuksen periaatteet ja ottaa ne huomioon tuotanto- ja palvelutehtäviensä oleellisena osana.
- arvioi työyhteisönsä toimintatapoja ja henkilöstön suhteita ja johtaa yrityksen toimintaa kokonaisvaltaisesti.

5. Ihmissuhde- ja yhteistyöosaaminen

Hammasteknikon työ on osa purentaelimen kuntoutuksen ja hoidon kokonaisuudessa.

Hammasteknikko

- sisäistää työtehtäväkseen potilaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja hallitsee hoitoketjun sekä siihen liittyvän yhteistyön ja tarvittaessa analysoi töiden vaatimia erityispiirteitä myös suorassa vuorovaikutuksessa hammaslääkärin hoitaman potilaan kanssa.
- osallistuu asiantuntijana suun terveydenhuollon moniammatillisiin työryhmiin, joissa hammaslääkärin ja hammasteknikon välinen yhteistyö on keskeisessä asemassa.
- tunnistaa oman osaamisensa rajat ja hyödyntää muiden asiantuntemusta.
- luo verkostosuhteita ja toimii aktiivisessa yhteistyössä toisten ihmisten ja organisaatioiden kanssa.

C. Keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet

Hammasteknikon koulutuksen laajuus on 210 opintopistettä, 3,5 vuotta. Yksi opintopiste (op) on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammatitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista.

Opinnoista toteutetaan 75 op ammatitaitoa edistävänä harjoitteluna. Harjoittelu toteutuu integroituna opintojaksoihin. Harjoittelu painottuu keskeisten ammattiteorioiden luovaan soveltamiseen yksilöllisissä potilastöissä. Harjoittelun aikana tutustutaan aitoon työympäristöön ja kehitetään kädentaitoja. Harjoittelun voi suorittaa yksityisissä, kunnallisissa ja yliopistojen hammaslaboratorioissa, tai koulun yhteydessä toimivassa hammaslaboratoriossa laillistetun hammasteknikon ohjauksessa.

Ohjattu harjoittelu toteutetaan ammattikorkeakoulun solmimien harjoittelusopimusten mukaisena. Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi osaamiseksi ohjatun harjoittelun toimintaympäristöissä, mikä edellyttää sopimusosapuolilta korkeakoulutasoista harjoittelun ohjausta. Koulutuksen keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Hammasteknikon keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet, *Tutkinnon laajuus 210 op*

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Hammastekniikan perus- ja ammattiopinnot	160 op
Kansainvälisyys ja kieliopinnot	9 op
Terveysthuoltoon ohjaavat säädökset	3 op
Proteesin käyttäjä hammaslääketieteen, anatomian ja fysiologian näkökulmista	10 op
Hammastekniikan perustyöt	18 op
Materiaalitekologinen osaaminen (<i>fysiikka, kemia ja materiaalioppi</i>)	24 op
Irtoprotetiikka ja purennan hoitokojeet	20 op
Kiinteä protetiikka	37 op
Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen	9 op
Yrittäjyys, ammatillinen kehittyminen ja asiantuntijana toimiminen	6 op
Suuntaavia ammattiopintoja yhdelle tai useammalle hammastekniikan osa-alueelle	24 op
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu (sisältyy perus- ja ammattiopintoihin)	75 op
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op
Vapaasti valittavia opintoja , jotka tavoitteiltaan ja sisällöiltään tukevat hammastekniikan ammatillista osaamista	9 op

D. Laillistaminen terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus laillistaa hammasteknikon hakemuksesta ja tutkinnon antaneen ammattikorkeakoulun ilmoituksesta terveydenhuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi. Laillistamisen edellytyksenä on, että hammasteknikkokoulutus täyttää edellä esitetyt koulutuksen vähimmäisvaatimukset.

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

4.5 Jalkaterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care

210 opintopistettä, 3,5 vuotta

A. Toiminta ja vastuualue

Jalkaterapeutti edistää ja ylläpitää ihmisten toiminta- sekä liikkumiskykyä ohjaten ja opastaen jalkojen omahoidosta ja hoitokeinoista sekä asiakkaita että terveydenhuollon henkilöstöä. Hän arvioi asiakkaan liikkumista, alaraajojen asentoa ja toimintoja ja tekee jalkaterapiadiagnoosin sekä -suunnitelman ja toteuttaa suunnitelmanmukaisen näyttöön perustuvan jalkaterapian. Iho- ja kynsimuutosten sekä jalkahaavojen hoidossa jalkaterapeutti käyttää kliinisiä hoitomenetelmiä sekä ulkoista lääkehoitoa itsenäisesti tai hoitotiimin jäsenenä. Jalkaterapeutti valmistaa yksilöllisiä jalka- ja varvasortooseja ja väliaikaisia kevennyksiä. Asiakkaan liikkumis- ja toimintakyvyn edistämiseksi esim. lihasten vahvistamiseksi, nivelten liikkuvuuden lisäämiseksi ja kiputilojen poistamiseksi hän käyttää alaraajojen toimintoja tukevia terapioiden. Jalkaterapiapalveluita tarvitsevat erityisesti diabetesta ja nivelreumaa sairastavat henkilöt. Väestön ikääntyminen ja muuttuneet elintavat (lisääntynyt vapaa aika, urheilu, vähäinen liikunta, ylipaino) lisäävät jalkaterapiapalveluiden tarvetta. Jalkaterapian ammattilaiset pyrkivät vaikuttamaan myös yhteiskunnan päätöksiin ja asenteisiin maamme jalkaterapia-/jalkojenhoitopalveluiden kehittämiseksi asiakkaiden jalkaterapiatarvetta vastaaviksi ja tasapuolisen saatavuuden toteutumiseksi eri puolilla Suomea. Jalkaterapia ei ole vielä vakiintunut osa terveyspalvelujärjestelmää. Tutkimus-, kehittämis- ja johtamisosaaminen on tärkeää uuden ammatin markkinoinnissa.

Jalkaterapeutti kehittää osaamistaan perustaen toimintansa sekä ulkomaisiin että kotimaisiin tutkimuksiin ja osallistuen projekteihin, tutkimuksiin ja palvelujen laadun kehittämiseen. Hän tiedottaa terveydenhuollon eri toimijatasoille jalkaterapian mahdollisuuksista. Jalkaterapeutin työ perustuu monitieteiseen tietoperustaan (mm. lääketiede, luonnontieteet, liikuntatieteet, kasvatustiede, hoitotiede, fysioterapiatiede) ja alan (podiatrian) tutkituun tietoon ja näyttöihin.

Jalkaterapeutti työskentelee itsenäisenä ammatinharjoittajana tai toisen palveluksessa terveys- ja sosiaalialan laitoksissa ja toimipisteissä, kylpylöissä, kaupallisella alalla, apuvälineyksiköissä jne.

B. Ammatillinen osaaminen

Jalkaterapeutin ammatin ydinosoamisen alueet ovat:

- 1 Terveyttä edistävä jalkaterapia
- 2 Alaraajojen toimintojen ja jalkaterapiatarpeen arviointi
- 3 Kliininen jalkaterapia
- 4 Jalkateran apuvälineterapia
- 5 Alaraajojen toimintoja tukevat terapiat
- 6 Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Hyvät ihmissuhde- ja vuorovaikutustaidot niin asiakas- ja tiimityössä kuin jalkaterapian mahdollisuuksista tiedottaessa lisäävät uuden ammatin arvostusta ja jalkaterapeuttien mahdollisuuksia toimia asiantuntijana moniammatillisissa terveydenhuoltoalan tiimeissä. Terapiatoiden toteuttaminen edellyttää erityisesti hienomotorisia taitoja ja hahmottamiskykyä.

Jalkaterapeutin työ edellyttää lisäksi yrittäjämäistä työtettä, hyviä informaatioteknologisia valmiuksia ja itsensä johtamisen sekä elinikäisen oppimisen taitoja.

1. Terveyttä edistävä jalkaterapia

Terveyttä edistävä jalkaterapiaterapia tarkoittaa jalkojen omahoitotottumusten opetusta ja ohjausta väestölle, terveydenhuoltohenkilöstölle ja eri asiakasryhmille. Tavoitteena on ehkäistä jalkaongelmia, tunnistaa, diagnosoida ja hoitaa jalkaongelmat varhaisvaiheessa ja siten edistää ihmisten toimintakykyä ja elämänlaatua.

Jalkaterapeutti

- hallitsee perustiedot jalkojen terveyteen vaikuttavista tekijöistä, kannustaen terveysliikuntaan ja terveellisiin ravintotottumuksiin.
- ymmärtää jalkojen kunnon merkityksen yleisterveyteen ja jalkojen omahoidon osana yksilön terveyskäyttäytymistä toimiessaan eri-ikäisten jalkojen terveydenhoidossa.
- osaa ohjata lapsia, nuoria, työikäisiä ja ikääntyviä turvallisiin jalkojenhoitotottumuksiin sekä sopivien kenkien ja sukkiin käyttöön.
- käyttää tarkoituksenmukaisia ohjaus- ja opetusmenetelmiä ja valmistaa ja kehittää ohjausmateriaaleja.
- toimii yhteistyössä terveydenhuoltohenkilöstön ja kolmannen sektorin kanssa suunnitellessaan ja toteuttaessaan jalkojenhoiton koulutuksia ja kampanjoita.
- osaa toimia moniammatillisessa projektityössä.

2. Alaraajojen toimintojen ja jalkaterapiatarpeen arviointi

Toiminnan tarkoituksena on selvittää asiakkaan alaraajojen kunto niin, että saadaan luotettava jalkaterapiadiagnoosi, jonka pohjalta laaditaan jalkaterapiasuunnitelma. Toiminta perustuu tutkittuun tietoon ja asiakaslähtöiseen ihmisen kohtaamiseen, jota ohjaavat eettiset periaatteet. Tarvittaessa jalkaterapeutti toimii moniammatillisesti.

Jalkaterapeutti

- hallitsee luotettavan tietojen keruun (haastattelu, havainnointi, palpaatio ja mittaukset).
- osaa arvioida alaraajojen, erityisesti jalkaterien kipuja, toimintoja ja rakenteita, kuten pystyasentoa, kineettistä ketjua, kävelyä, biomekaanisia toimintoja, alaraajojen verenkiertoa ja hermotusta.
- osaa kliinisesti päätellä jalkaterapeutin ongelman alkuperää, tehdä jalkaterapiadiagnoosin ja suunnitella jalkaterapiaa yhdessä asiakkaan kanssa.
- tuntee jalkaterapiaprosessin vaiheet niin, että osaa tehdä kirjallisen hoitosuunnitelman.
- hallitsee kirjaamiseen ja tietosuojaan liittyvät kysymykset ja tuntee terveys- ja sairauskertomusjärjestelmän.

3. Kliininen jalkaterapia

Kliininen jalkaterapia tarkoittaa mekaanisten, infektio- ja ihotautiperäisten iho- ja kynsi-muutosten sekä jalkahaavojen hoitoa ja niihin liittyvää lääkehoitoa. Ensisijaista on kivun poistaminen ja sen jälkeen toteutuu etiologian mukainen hoito. Kliinisessä jalkaterapiassa korostuu yhteistyö lääkärin ja muiden asiakasta hoitavien kanssa, erityisesti yleissairauksien

aiheuttamissa alaraajaongelmien hoidossa. Joissakin terapiamuodoissa raja pehmytkudoskirurgiaan on liukuva. (Syylien, sienikynsien ja haavojen hoito)

Jalkaterapeutti

- ymmärtää iho- ja kynsiongelmiin yhteyden ulkoisiin tekijöihin, jalkojen rakenteeseen ja toimintoihin sekä yleiseen terveydentilaan.
- on selvillä sairauksien oireina ilmenevistä jalkaterien paikallisoireista.
- osaa käyttää asiantuntijuuttaan ja erikoisosaamistaan asiakkaan parhaaksi itsenäisenä ammatinharjoittajana ja jalkatyöryhmissä.
- hallitsee aseptiikan, ergonomian ja työsuojelun periaatteet soveltaen niitä työssään.
- hallitsee jalkaterapian laitteiston ja välineistön turvallisen käytön.
- osaa käyttää ulkoisia lääkkeitä itsenäisesti.

4. Jalkaterän apuvälineterapia

Tavoitteena on korjata alaraajojen toimintojen linjauksia sekä jalkapohjien ja varpaiden kuormittumista. Lisäksi kevennetään kiputiloja ja haavoja suunnitellen ja valmistamalla jalaka- ja varvasortooseja ja hoitokenkiä tai tilaten ne toiselta palvelun tuottajalta ja seurataan niiden vaikuttavuutta.

Jalkaterapeutti

- valmistaa väliaikaisia jalkaterän apuvälineitä (mm. silikonin- ja huopakevennykset).
- valmistaa yksilöllisiä jalaka- ja varvasortooseja tai osaa tilata ne toiselta palvelun tuottajalta.
- seuraa jalkaterän apuvälineterapian vaikuttavuutta.
- tekee yhteistyötä jalkinemyyjien ja valmistajien kanssa, jotta asiakas jalkaongelmistaan huolimatta voisi hankkia esteettisesti tyydyttäviä, jalkojen toiminnan mukaisia ja eri tilanteisiin sopivia kenkiä.
- tuntee erityisjalkineiden ja hoitokenkien hankinnan ja pystyy ohjaamaan asiakasta apuväline-hankinnoissa.
- osaa käyttää turvallisesti apuvälineiden valmistuksessa tarvittavia kojeita ja laitteita muistaen työsuojeluun liittyvät ohjeet ja säädökset.
- osaa valita asiakkaan ongelman mukaisesti sopivimmat materiaalit.

5. Alaraajojen toimintoja tukevat terapiat

Terapian tavoitteena on asiakkaan liikkumisen ja erityisesti alaraajojen toimintojen ylläpitäminen ja parantaminen lihaskuntaa, nivelten terapeuttista liikkuvuutta (mobilisointi, stabilisointi) ja kivuttomuutta edistävillä keinoilla. Terapia liittyy olennaisena osana ortooterapiaan ja siinä korostuu yhteistyö fysioterapeutin kanssa.

Jalkaterapeutti

- osaa soveltaa toiminnallista harjoittelua, manuaalista terapiaa (hieronta, mobilisaatio ja teippaus) ja fysikaalista hoitoa (kivun hoito) osana muuta jalkaterapiaa.
- osaa arvioida toiminnallisen harjoittelun ja apuvälineen yhteensovittamista itsenäisesti ja yhteistyössä muiden ammattiryhmien edustajien kanssa.

6. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Tavoitteena on jalkaterapiapalveluiden ja toiminnan kehittäminen työyksikön ja valtakunnan tasolla. Johtamis- ja kehittämistoiminnassa korostuvat oppivan organisaation periaatteet. Oppiva organisaatio luo, hankkii ja siirtää tietoa ja haluaa vaikuttaa omaan tulevaisuuteensa. Se kykenee muuttamaan omaa käyttäytymistään uuden tiedon ja uusien käsitysten mukaan. Moniammatilliset tiimityötaidot, itsehallinta ja määrätietoinen toiminta yhdessä ja erilaisissa verkostoissa kuuluu oppivaan organisaatioon. Myös tutkivan ja kehittävän työotteen sisäistäminen vie sekä ammattia että alaa eteen päin. Jalkaterapia nuorena alana tarvitsee näyttöön perustuvan jalkaterapian kehittämistä. Kehittämisen perustana on näyttöön perustuvat tutkimukset ja laadunvarmistus sekä oman jalkaterapia-ammatin tietoperustan kasvattaminen mm. julkaisujen ja tutkimusraporttien muodossa. Alueellisen vaikuttavuuden kannalta on tärkeää olla mukana ajankohtaisissa terveyttä edistävissä hankkeissa.

Jalkaterapeutti

- kehittää jalkaterapiatoimintaa ja menetelmiä sekä arvioi itsenäisesti tai tiimissä jalkaterapia menetelmien vaikuttavuutta.
- toimii oma-aloitteisesti ja yrittäjähenkisesti sekä yhteistyötaitoisesti.
- osaa edistää jalkaterapiapalveluiden saatavuutta ja merkitystä osana sosiaali- ja terveystaloutta.
- osallistuu maan jalkaterapiapalveluiden organisoimiseen ja suunnitteluun valtakunnallisella, alueellisella ja työyksikkötasolla.
- osaa arvioida jalkaterapian laatua omassa työssään sekä sosiaali- ja terveysalan palvelujärjestelmässä.
- kykenee seuraamaan alan ajankohtaisia keskeisiä teemoja ja hankkeita osallistuen kansallisiin ja kansainvälisiin keskusteluihin.
- osaa laatia kirjallisia selvityksiä toimintansa, alansa ja jalkaterapiapalveluiden kehittämiseksi.
- pystyy osallistumaan alan kotimaisten ja kansainvälisten tutkimus- ja kehittämishankkeitten käynnistämiseen ja toteuttamiseen.
- hallitsee markkinointi-, talous- ja henkilöstön johtamiseen ja ohjaukseen liittyviä taitoja.

C. Keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot

Jalkaterapeutin koulutuksen laajuus on 210 opintopistettä, 3,5 vuotta. Yksi opintopista (op) on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista. Siitä sijoittuvatko ydinosaamisalueiden opinnot perus- vai ammattiopintoihin ja missä suhteessa teoriaa ja harjoittelua on kussakin osaamisalueessa, on ammattikorkeakoulujen autonomiaan liittyviä omia ratkaisuja.

Opinnoista toteutetaan 75 op ammattitaitoa edistävänä harjoitteluna. Suurin osa toteutetaan asianmukaisessa jalkaterapiaklinikassa. Harjoittelu toteutuu integroituneena opintojaksoihin. Harjoittelu painottuu ydinosaamisen alueisiin. Harjoittelua toteutetaan sekä kädentaitojen osaamisen laboraatioina että asiakastyössä aitoina asiakastilanteina. Asiakaspalvelu kokonaisuutena mahdollistaa myös yrittäjämäisen työotteen harjoittelun. Moniammatillisissa projektiopinnoissa toteutettu harjoittelu antaa valmiuksia oman ammattiosaa-

misen sulauttamiseen saumattomasti yhteiseksi osaamiseksi muiden ammattien osaamisen kanssa asiakkaan parhaaksi. Harjoittelun arvioinnissa käytetään näyttö- ja käytännönkokeita, oppimistehtäviä sekä portfolioita. Harjoittelut sekä koulun klinikoissa että terveydenhuollon ympäristöissä painottavat asiakaslähtöistä kohtaamista ja kädentaitojen hallintaa valittuja jalkaterapiakeinoja käytettäessä.

Ohjattu harjoittelu toteutetaan ammattikorkeakoulun solmimien harjoittelusopimusten mukaisena. koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi osaamiseksi ohjatun harjoittelun toimintaympäristöissä, mikä edellyttää sopimusosapuolilta korkeakoulutasoisen harjoittelun ohjausta. Koulutuksen keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Jalkaterapeutin keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet, *Tutkinnon laajuus 210 op*

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Perus- ja ammattiopinnot	136 op
<i>Terveyttä edistävä jalkaterapia</i>	18 op
- jalkojen terveydenhoito eri ikäkausina	
- yksilö- ja ryhmäohjaus	
<i>Alaraajojen toimintojen ja jalkaterapiatarpeen arviointi</i>	25 op
- anatomia, fysiologia ja biomekaniikka	
- pystyasennon ja kävelyn arviointi	
- jalkaterapeuttinen tutkimus	
<i>Kliininen jalkaterapia</i>	35 op
- eri-ikäisten asiakkaiden jalkaongelmien hoito	
- iho- ja kynsiöngelmien paikallishoidon hallinta	
- sairauksien oireina ilmenevien ihovaurioiden hoito (jalkahaavat)	
- jalkaterapiayksikön ja -välineistön hallinta	
<i>Jalkaterän apuvälineterapia</i>	25 op
- materiaali ja valmistustekniikat	
- ortoositerapian perusteiden ja menetelmien hallinta	
- väliaikaiset kevennykset	
- jalka- ja varvasortoosien valmistaminen	
- erityisjalkineiden ja hoitokenkien hankinnan ohjaus	
<i>Alaraajojen toimintoja tukevat terapiat</i>	10 op
- manuaalinen terapia	
- fyysikaalisten hoitojen periaatteet	
- omatoimiset ja ohjattu harjoitteet	
<i>Johtamis-, kehittämis- ja tutkimisosaaminen</i>	15 op
- ihmissuhdetaidot	
- alueellinen vaikuttaminen	
- hallinnon perusteet ja johtajuus	
- laadunhallinta	
- tutkimusmenetelmäopinnot	
- jalkaterapian teoria, näyttöön perustuva jalkaterapia	
- yrittäjyyden opintoja	
<i>Lääketieteelliset opinnot</i>	8 op
- mikrobiologia, farmakologia, tautioppi	
- sisätaudit, kirurgia ja ortopedia	
- geriatria ja neurologia	
- ihotaudit	
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu (sisältyy ydinosaamisen alueisiin)	75 op
Opinnäytetyö ja kypsyyssäily integroituu tiiviisti jalkaterapian kehittämiseen	15 op

D. Rekisteröinti terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus rekisteröi jalkaterapeutin hakemuksesta ja tutkinnon antaneen ammattikorkeakoulun ilmoituksesta nimikesuojatuksi ammattihenkilöksi. Nimikesuojauksen edellytyksenä on, että jalkaterapeuttikoulutus täyttää edellä esitetyt koulutuksen vähimmäisvaatimukset.

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvilla terveydenhuollon ammattihenkilöillä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

4.6 Naprapaatti (AMK), Bachelor of Health Care

240 opintopistettä, 4 vuotta

Kuntoutustoiminta

Sosiaali- ja terveysala on laaja ja monipuolinen yhteiskunnan toiminta- ja palvelujärjestelmä, jonka tarkoituksena ovat ihmisen ja hänen elinympäristönsä hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaaminen, jossa kuntoutuksen rooli on merkittävä. Kuntoutus nähdään nykyisin sosiaali- ja terveydenhuoltoa laajempänä toiminta-alueena.

Kuntoutus on lakisääteisesti integroitu osaksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa, työhallintoa ja opetushallintoa sekä vakuutussektoria. Yksityinen ja kolmas sektori sekä erilaiset projektit ja kehittämishankkeet täydentävät ja tuovat uusia mahdollisuuksia kuntoutuksen järjestämiseen ja kehittämiseen. Monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden tuomat haasteet sekä teknologian mahdollisuudet avaavat uusia haastavia kehittämisenäkymiä.

Kuntoutus ymmärretään ihmisen tai ihmisen ja ympäristön muutosprosessiksi, jonka tavoitteena on työ – ja toimintakyvyn, itsenäisen selviytymisen, hyvinvoinnin ja työllisyyden edistäminen. Lakisääteinen kuntoutus perustuu todettuun oireeseen, sairauteen, vajaakuntoisuuteen tai vammaan. Nykyään yhä useammin kuntoutuksen perusteeksi katsotaan myös työkyvyn menettämisen ja vakavan sosiaalisen syrjäytymisen uhka. Kuntoutus on ennakoivaa, ehkäisevää, korjaavaa sekä ylläpitävää toimintaa.

Kuntoutuksen erityisinä haasteina lähitulevaisuudessa ovat asiakkaan aseman parantaminen ja asiakasyhteistyön kehittäminen, kuntoutuksen vaikuttavuuden lisääminen, terveydenhuollon kuntoutustehtävän tehostaminen, työssä olevien työkyvyn ylläpitäminen, vammaisten, vajaakuntoisten ja pitkäaikaistyöttömien työllistyminen, päihdekuntoutus, mielenterveyskuntoutus ja vanhusväestön kuntoutus.

Kuntoutukselle ovat ominaista suunnitelmallisuus ja prosessinomaisuus. Kuntoutujan näkökulmasta kyse on usein muutosprosessista, johon sisältyy kuntoutujan kasvu- ja oppimisprosessi. Kuntoutusjärjestelmän kannalta kyse on erilaisista vaiheista ja palveluista muodostuvasta prosessista, jossa tärkeää on palveluketjun katkeamattomuus. Kuntoutus on monialaista ja moniammatillista toimintaa, jossa käytetään hyväksi usean eri ammattin edustajien asiantuntemusta. Kuntoutuksessa eri ammattien edustajat toimivat verkostona, jossa jokainen tuntee ammattitaitonsa rajat ja arvostaa muiden asiantuntijuutta edistäessään kuntoutujan parasta kaikissa olosuhteissa sekä tukiessaan kuntoutujan ja hänen läheistensä kuntoutukseen sitoutumista. Kuntoutukseen sisältyy esimerkiksi terapeuttisia, ohjaavia ja valmentavia toimenpiteitä, mutta myös sosiaaliseen toimintaympäristöön ja sosiaaliseen yhteisöön vaikuttamista. Myös työolosuhteiden muutokset, elinympäristön esteiden poistaminen, työyhteisöjen kehittäminen tai asenteiden muuttamiseen tähtäävät toimet ovat tärkeä osa kuntoutustoimintaa.

Kuntoutuksessa korostetaan asiakaslähtöistä, asiakkaan osallistumista tukevaa ajattelua ja toimintatapaa, jossa uusia ratkaisuja haetaan sekä yksilön ja lähiyhteisön voimavaroista että ympäristön ja elinolojen muutostarpeesta. Kuntoutustarvetta tarkastellaan kuntoutujan omassa elinympäristössä ja kuntoutusprosessin lähtökohtana on kuntoutujan hyvinvointi, itsemääräämisoikeus ja vastuullisuus. Toiminta perustuu ihmiskäsitykseen, jonka mukaan ihminen nähdään päämäärähakuisena, tietoisena ja vastuullisena toimijana, jolla on edellytykset oppia, kehittyä sekä vaikuttaa elämäntilanteeseensa ja ympäristöönsä omien arvovallintojensa, voimavarojensa ja mahdollisuuksien mukaan.

A. Toiminta ja vastuualue

Naprapaatti (koulutettu naprapaatti) on manuaalisen lääketieteen asiantuntija, jonka työ on osa kuntoutusta. Naprapaatti on suuntautunut tuki- ja liikuntaelinsairauksien ja tuki- ja liikuntaelimestön toimintahäiriöiden tutkimiseen, hoitoon ja ennaltaehkäisyyn. Naprapaatin toiminta perustuu koululääketieteelliseen terveyst- ja sairauskäsitykseen ja sen pohjalta kehitettyyn diagnostiikkaan ja tautiluokitukseen. Naprapaatti käyttää hoitomenetelmään mm. nivelten manipulaatio- ja mobilisaatiotekniikoita sekä pehmytkudostekniikoita että lääkinnällistä harjoitusterapiaa ja ergonomista neuvontaa.

Naprapaatti kuuluu nimikesuojattuihin terveydenhuollon ammattihenkilöihin (L 559/94). Naprapaatti voi toimia yksityisvastaanotolla, lääkäriasemalla tai fysikaalisessa hoitolaitoksessa mm. ammatinharjoittajana tai työsuhteessa sekä terveyskeskuksessa ja keskussairaalassa moniammatillisen hoitoryhmän asiantuntijana. Naprapatia on osa terveydenhuoltojärjestelmän ja kuntoutuksen toimintaa ja edellyttää itsenäisen toiminnan lisäksi hyvää yhteistyötä lääketieteen erikoisalojen edustajien, muun kuntoutushenkilöstön ja terveydenhoitoviranomaisten kanssa.

Naprapaatilla on hyvät valmiudet kyetä kriittisesti arvioimaan tarjolla olevaa tutkimustietoa sekä soveltamaan tarjolla olevaa tietoa käytännön työssään. Naprapaatti kehittää ammatillista toimintaansa niin, että hänen tietotaitonsa ja kliininen osaaminen vastaavat senhetkistä tieteelliseen näyttöön ja kokemukseen perustuvaa tietämystä ja osaamista manuaalisen lääketieteen alalla. Naprapaatti kehittää työyhteisönsä ja ammattikuntansa toimintaa tutkimus-, kehittämis- ja johtamisosaamisellaan.

B. Ammatillinen osaaminen

Naprapaatin työssä korostuvat koulutuksen antamat valmiudet tutkia ja hoitaa erityisesti mekaanisia ja toiminnallisia tuki- ja liikuntaelimestön sairauksia ja toimintahäiriöitä naprapatian menetelmin. Naprapaatin työn tulee olla tunnontarkkaa ja harkittua parhaan mahdollisen kliinisen tutkimustiedon käyttöä yksittäisen potilaan hoidossa. Naprapaatin työn osaaminen edellyttää laajaa poikkitieteellistä tietoteoreettista ymmärrystä. Kliinisessä osaamisessa korostuvat ongelmanratkaisu- ja päätöksenteko- sekä vuorovaikutustaidot yhdessä naprapatian tutkimus- ja hoitomenetelmien hallinnan kanssa. Naprapaatti ymmärtää ihmisen biopsykososiaalisena kokonaisuutena ja kunnioittaa potilaan arvomaailmaa ja tahtoa päätöksenteossaan.

1. Perusosaaminen

Naprapaatti

- hallitsee potilaan sairaushistorian tarkan selvittämisen ja muut lääketieteelliseen anamneesiin kuuluvat merkittävät tekijät.
- hallitsee kliinisen alkututkimuksen, jossa pyritään selvittämään potilaan oireiden alkuperää erilaisilla objektiivisilla neurologisilla ja ortopedisillä testeillä.
- osaa arvioida potilaan ryhtiä, lihastasapainoa sekä lihasvoimaa.
- arvioi potilaan subjektiivisten kokemusten ja objektiivisten löydösten korrelaatiota hoitopäätöstä tehdessään.
- osaa arvioida erilaisten fysikaalisten hoitomenetelmien; thermo-, cryo- ja elektroterapia,

tarvetta potilaan hoidossa.

- suunnittelee ja ohjaa potilaskohtaisesti lääkinnällistä harjoitusterapiaa eli lihasvoimaa, kestävyyttä, koordinaatiota ja nivelten liikkuvuutta normalisoivia harjoitteita.
- toteuttaa ergonomista terveysneuvontaa.
- kykenee asiantuntemuksensa perusteella arvioimaan suorittamiensa toimenpiteiden hyötyjä, haittoja ja kustannustehokkuutta.

2. Erityisosaaminen

Naprapaatti

- arvioi potilaan oireiden alkuperää spesifeillä niveltason liikkuvuustesteillä.
- tutkimustensa pohjalta kykenee tekemään oman diagnoosinsa sekä itsenäisen päätöksen hoitotoimenpiteistä tai jatkotutkimuksista.
- käyttää erilaisia pehmytkudostekniikoita suorittamansa hoidon apuna.
- hallitsee alansa manipulaatio- ja mobilisaatiohoitotekniikat tuki- ja liikuntaelinsairauksien hoidossa.
- hallitsee käyttämiensä hoitomenetelmien indikaatiot ja kontraindikaatiot.
- pyrkii työssään palauttamaan, parantamaan ja lisäämään potilaan työ- ja toimintakykyä, ennaltaehkäisemään tuki- ja liikuntaelimestön sairauksia ja -toimintahäiriöitä sekä eri menetelmin ylläpitämään pidempiaikaisia hoitotuloksia.
- seuraa erilaisin mittarein suorittamansa hoidon tuloksellisuutta.

3. Eettinen toiminta

Naprapaatti

- ymmärtää elinikäisen oppimisen merkityksen ja sitoutuu noudattamaan sitä oman ammattitaitonsa ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.
- osaa toimia hoitoketjussa naprapatian asiantuntijana.
- osaa toiminnassaan konsultoida muita asiantuntijoita sekä antaa konsultaatioapua.
- tuntee terveydenhoitolainsäädännön ollen perillä velvoitteistaan ja vastuistaan sekä potilaan oikeuksista.

4. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Naprapaatti

- osaa hankkia tietoa eri menetelmin.
- osaa liittää teoreettisesti hallitun tiedon käytännön työhön.
- käyttää tutkittua tietoa työssään, sen arvioimisessa ja kehittämisessä laaja-alaisesti.
- on kykenevä tavoitteelliseen vuorovaikutukseen ja hallitsee päätöksentekotaidot niin kliinisessä työssään kuin työyhteisön kehittämis- ja johtamistehtävissä.
- osallistuu työnsä, työyksikkönsä ja koko työyhteisön toiminnan arviointiin ja kehittämiseen yhteistyössä lääketieteen- ja muiden ammattiryhmien kanssa.
- osallistuu aktiivisesti alansa kansalliseen ja kansainväliseen kehittämistyöhön.

C. Keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet

Naprapaatin koulutuksen laajuus on 240 opintopistettä, 4 vuotta. Yksi opintopiste (op) on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävistä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista.

Opinnoista toteutetaan 75 op ammattitaitoa edistävänä harjoitteluna. Harjoittelu toteutetaan oppilaitoksessa, erilaisissa terveydenhoitoalan toimipisteissä ja muissa työyhteisöissä, joissa harjoittelu voidaan toteuttaa opiskelijan ammattitaitoa syventäen sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan tutkimus- ja hoitotoimenpiteitä kokonaisuuksina potilaslähtöisesti ja ihmisarvoa kunnioittaen. Lisäksi oman alan asiantuntijuus selkiytyy rinnan kriittisen havainnoinnin kanssa.

Ohjattu harjoittelu toteutetaan ammattikorkeakoulun solmimien harjoittelusopimusten mukaisena. Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi osaamiseksi ohjatun harjoittelun toimintaympäristöissä, mikä edellyttää sopimusosapuolilta korkeakoulutasoista harjoittelun ohjausta. Koulutuksen keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Naprapaatin keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäispisteet, *Tutkinnon laajuus 240 op*

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Naprapaatin perus- ja ammattiopinnot, joista	147 op
- naprapatia johdanto	3 op
- naprapaatin teoreettisia ja klinisiä ammattiopintoja	52 op
- luonnontieteellisiä opintoja	9 op
- anatomia ja fysiologia - sisältää anatomian ja fysiologian lisäksi neuroanatomia, -fysiologia, toiminnallinen anatomia ja liikuntafysiologia	31 op
- tiedonhankinta-, tutkimus- ja kehittämisopintoja	5 op
- viestintä- ja kieliopintoja	8 op
- yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisiä opintoja	9 op
- lääketieteellisiä opintoja	30 op
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu	75 op
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op
Vapaasti valittavat opinnot, jotka tavoitteiltaan ja sisällöltään vastaavat naprapaatin ammattillista osaamista	3 op

D. Rekisteröinti terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus rekisteröi naprapaatin hakemuksesta ja tutkinnon antaneen ammattikorkeakoulun ilmoituksesta terveydenhuollon nimikesuojatuksi ammattihenkilöksi (koulutettu naprapaatti).

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

4.7 Optometrismi (AMK), Bachelor of Health Care

210 opintopistettä, 3,5 vuotta

A. Toiminta ja vastuualue

Optometrismi on näönhuollon ja näkemisen asiantuntija, joka vastaa optometrian alan laadukkaista näönhuoltopalveluista. Työ koostuu terveydenhuollon, tekniikan, liike-elämän, konsultoinnin sekä tutkimus- ja kehittämistyön tehtävistä. Työssä korostuvat monipuolisten tehtävien laadunhallinta, oman toiminnan kehittäminen ja alan asiantuntijuus.

Optometrismi tuottaa näönhuoltopalveluja ja osallistuu ehkäisevään terveydenhuoltoon. Optometrismi toimii joko itsenäisenä näkemisen ja näönhuollon asiantuntijana tai alan asiantuntijana moniammatillisessa yhteistyössä muun terveydenhuoltohenkilöstön kuten silmälääkäreiden ja työterveyshuollon asiantuntijoiden kanssa. Optometrismi tekee monipuolisia näöntutkimuksia, tutkii ja määrittää näkemiseen tarpeelliset apuvälineet, opastaa näkemisen apuvälineiden sovittamisessa ja hankinnassa. Optometrismi valmistaa ja huoltaa silmälaseja ja opastaa asiakkaita näönhuoltovälineiden käytössä. Tekemissään ratkaisuisissa optometrismi huomioi ihmisen yksilölliset tarpeet. Optometristin asiantuntemusta voidaan käyttää myös erilaisiin toimintaympäristöihin liittyvien näköongelmien ratkaisuisissa. Optometrismi toimii yleensä yksityisen terveydenhuollon sektorilla optikkoliikkeessä joko työntekijänä tai itsenäisenä yrittäjänä. Hän voi työskennellä myös työterveydenhuollossa, terveyskeskuksessa, sairaalassa tai tutkimuslaitoksessa.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (L 559/1994) mukaan optometrismi laillistetaan optikoksi. Hänen tehtäviään määrittellään asetuksessa terveydenhuollon ammattihenkilöistä (A 564/1994). Asetuksen mukaan laillistettu optikko ei saa itsenäisesti määrätä silmälaseja: 1) alle kahdeksanvuotiaalle lapselle, 2) henkilölle, jolle on aikaisemmin suoritettu silmämunaan kohdistunut leikkaus, 3) henkilölle, jolla ilmeisesti on silmänsairaus, 4) henkilölle, jonka näön tarkkuutta ei silmälaseilla saada normaaliksi. Piilolaseja saa edellä olevin rajoituksin määrätä ja sovittaa laillistettu optikko, joka on suorittanut tällaisen pätevyuden edellyttämän lisäkoulutuksen. Laillistetun optikon tulee lisäksi varmistua, ettei piilolinssien käyttöön ole estettä. Edellä olevaa sovelletaan myös muihin silmälaseihin rinnastettaviin optisiin välineisiin, jotka on tarkoitettu heikkonäköisille näkökyvyn parantamiseksi.

B. Ammatillinen osaaminen

Optometristin ammatillinen asiantuntijuus muodostuu näönhuollon ja silmälasiopin osaamisesta sekä kehittämis- ja tutkimus ja johtamisosaamisesta.

Optometristin ammattitaidon perustana on optometrian teoreettinen ja käytännöllinen osaaminen yhdistettynä tekniseen toimintaan ja tarkkuutta vaativaan työhön. Ammatillinen osaaminen rakentuu alan keskeisille opinnoille, joita ovat optometrian ammattiopintojen lisäksi soveltuvat matemaattis-luonnontieteelliset ja lääketieteelliset opinnot. Optometristin keskeisiin tehtäviin kuuluvat näkötoimintojen monipuolinen ja perusteellinen tutkiminen, silmälasien ja muiden erilaisten optisten apuvälineiden määrääminen, sovittaminen, valmistaminen ja myyminen. Piilolasien osalta laillistettu optikko ohjaa ja opastaa asiakkaita piilolasien käyttöä koskevissa asioissa. Muu toiminta määräytyy asetuksen mukaisesti. Heikkonäköisten optisiin apuvälineisiin näkökyvyn parantamiseksi sovelletaan samaa menettelyä kuin piilolaseista. Optometrismi hallitsee erilaisten optisten apuvälineiden luotettavan ja asiantuntevan myynnin ja hän osaa luoda ja ylläpitää luottamuksellisia ja pitkäjänteisiä palvelusuhteita. Hän kykenee joustavaan yhteistyöhön ja osaa toimia alansa asiantuntijana

moniammatillisessa yhteistyössä sekä erilaisissa projekteissa ja verkostoissa. Lisäksi optometrismi osaa toimia työssään optisen alan eettisten sääntöjen ja terveydenhuollon eettisten periaatteiden mukaisesti ja edistää tekemillään ratkaisuilla asiakkaan terveydellistä hyvinvointia ja sen ylläpitoa.

1. Näönhuolto

Optometrismi

- tuntee silmien ja näköjärjestelmän rakenteet sekä niiden normaalit ja poikkeavat toiminnot.
- hallitsee silmien taittovirheet ja silmäparin asentopoikkeamat, asiantuntemus ulottuu myös yhteisnäön poikkeavuuksista aiheutuvien ongelmien selvittämiseen ja korjaamiseen.
- määrittää itsenäisesti asiakkaansa apuvälineiden tarpeen, sekä niihin tarvittavat korjausratkaisut ja kirjoittaa tarvittaessa määräyksen erilaisista apuvälineistä.
- tuntee ikääntymisen, sekä tavallisimpien yleis- ja silmäsairauksien vaikutuksia silmiin ja näkemiseen.
- kykenee näöntutkimuksen avulla toteamaan, ettei tutkittavalla ilmeisesti ole silmäsairautta.
- pystyy mittaamaan silmän sisäisen paineen ja omaa silmänpohjatutkimuksen tekniset valmiudet, jotta voi tehdä tarvittaessa silmänpohjatutkimuksen lääketieteellisen jatkotutkimuksen tarpeellisuuden arvioimiseksi.
- osaa saamiensa tutkimus- ja mittaustulosten perusteella tarvittaessa ohjata tutkitun jatkotutkimuksiin lääkäriin.
- kehittää asiantuntijana optimaalisia ratkaisuja näkemisen ja näköympäristön parantamiseksi.

2. Silmälasioppi

Optometrismi

- hallitsee ammattiin kuuluvat tutkimus- ja mittausten menetelmät, jotka perustuvat teoreettisen tietämyksen lisäksi tekniseen työnhallintaan.
- ymmärtää työssä tarvittavat koneet, laitteet, menetelmät sekä työvälineet, joilla määritellään parametrit terveysteknisiin korjausratkaisuihin.
- osaa tarkkuutta vaativat tehtävät, jotka edellyttävät kädentaitoja ja visuaalista hahmottamista.
- hallitsee silmälasien yksilöllisen sovittamisen, käytön opastuksen, huollot ja jälkitarkastukset.
- pystyy arvioimaan silmälasien ja muiden optisten apuvälineiden anatomisen, teknisen ja esteettisen sopivuuden.
- tuntee laajasti erilaisia linssiteknologisia ratkaisuvaihtoehtoja.
- pystyy määrittämään toimivimmat optiset korjausvaihtoehdot yksilöllisten tarpeiden ja vaatimusten mukaisesti.

3. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Optometrismi

- omaa hyvät viestintä- ja vuorovaikutustaidot ja osaa asiakkaidensa ohjaamisen lisäksi asiakasyhteisöjen jäsenten, henkilöstön ja opiskelijoiden opettamisen ja ohjaamisen.

- vastaa ratkaisuistaan itsenäisesti ja tarvittaessa delegoi tehtäviään muille työntekijöille toimiessaan ryhmän jäsenenä tai vastuullisena esimiehenä.
- ymmärtää tutkimus- ja kehittämistoiminnan merkityksen sekä oman alansa että muiden alojen kehittämisessä.
- soveltaa teoreettisesti hallittua tietoa ja alan tutkimustietoa työelämään sekä ymmärtää oman toimintansa kriittisen tarkastelun, tutkivan työtteen ja muiden ammatillisten kehittämistoimintojen merkityksen työelämässä.

C. Keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet

Optometristin koulutuksen laajuus on 210 opintopistettä, 3,5 vuotta. Yksi opintopiste on (op) keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista.

Koulutuksesta toteutetaan 75 op ammattitaitoa edistävänä harjoitteluna. Harjoittelu toteutetaan oppilaitoksen omissa harjoittelutiloissa sekä muissa ammatillisia tavoitteita tukevilla toimintaympäristöissä. Kentällä suoritettava harjoittelu toteutuu pääasiassa optikko-liikkeissä erikseen nimetyn laillistetun optikon ohjauksessa. Muita harjoittelupaikkoja ovat soveltuvien osin alan palveluja tarjoavat yksiköt, keskussairaaloitten silmätautien klinikat ja vastaavat harjoittelupaikat ulkomailla.

Opintoihin sisältyvän ammattitaitoa edistävän harjoittelun tarkoituksena on perehdyttää opiskelija ohjatusti erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin sekä tietojen ja taitojen soveltamiseen työelämässä. Koulutuksen aikana tulee saavuttaa riittävä toiminnallinen osaaminen potilasturvallisuuden takaamiseksi. Harjoittelu toteutetaan pääasiassa aidoissa työelämän ympäristöissä. Ulkomailla suoritettua harjoittelua tulee täyttää suomalaisen koulutuksen vaatimukset. Harjoittelu liittyy kaikkiin ammatillisiin ydinosaamisalueisiin. Koulutuksen keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet

Taulukko 1. Optometristin keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet, *Tutkinnon laajuus 210 op*

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Perus- ja ammattiopinnot	72 op
- matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja - optiikka, fysiikka, kemia	18 op
- optometrian opinnot - mm. näönhuolto, silmälasiooppi ja optometrian erityisalueet	24 op
- lääketieteelliset opinnot - mm. anatomia ja fysiologia, farmakologia ja silmätautioppi	22 op
- tutkimus-, kehittämis- ja johtamisosaaminen	8 op
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu	75 op
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op
Vapaasti valittavat opinnot	9 op

D. Laillistaminen terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus laillistaa optometristin hakemuksesta ja tutkinnon antaneen ammattikorkeakoulun ilmoituksesta laillistetuksi ammattihenkilöksi. Laillistamisen vaatimuksena on, että optometristikoulutus täyttää edellä esitetyt koulutuksen vähimmäisvaatimukset.

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

4.8 Osteopaatti (AMK), Bachelor of Health Care

240 opintopistettä, 4 vuotta

A. Toiminta ja vastuualue

Osteopatia on tuki- ja liikuntaelinsairauksien, ja toiminnallisten häiriötilojen tutkimiseen, manuaalisen hoitoon sekä ennaltaehkäisyyn erikoistunut hoitomuoto. Osteopatia on tieteellisesti tutkittu menetelmä, jossa ihmistä tarkastellaan ja hoidetaan osteopatian hoitokäytäntöjen ja lääketieteellisten tutkimusten mukaisesti. Hoitomenetelmään osteopaattit käyttävät mm. nivelten manipulaatio- ja artikulaatiotekniikoita, pehmytkudosten käsittelyä sekä ohjausta aktiivisiin mobilisaatio- stabilaatio ja lihasvoimaharjoitteisiin.

Osteopaatin työn tarkoituksena on tukea asiakasta hänen elämäntilanteessaan auttamalla häntä edistämään ja ylläpitämään työ- ja toimintakykyään. Tavoitteena on asiakkaan elämänlaadun parantuminen. Ennaltaehkäisevä ja ohjaava näkökulma korostuvat työssä yhdessä terveyskasvatuksen kanssa.

Osteopaatti vastaa itsenäisesti työnsä suunnittelusta, toteutuksesta, arvioinnista ja kehittämisestä ottaen huomioon eettiset ja lainsäädännölliset näkökulmat sekä tehokkuuden ja taloudellisuuden vaatimukset.

Osteopatia on osa terveydenhuoltojärjestelmän ja kuntoutuksen toimintaa ja edellyttää hyvää yhteistyötä erityisesti potilaan hoidosta vastaavan lääkärin, usein ortopedin, fysiatrin tai työterveyslääkärin kanssa.

Koulutettu osteopaatti on nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilö, joka toimii tavallisesti itsenäisenä ammatinharjoittajana ja tekee yhteistyötä muiden terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Osteopaatti voi toimia myös terveydenhuollon toimintayksiköiden palveluksessa ja erilaisissa yhdistyksissä ja järjestöissä alansa asiantuntijana. Osteopaatti ymmärtää tekemiinsä päätöksiin ja ratkaisuihin liittyvän eettisen, taloudellisen ja juridisen vastuun. Osteopaatti on vastuussa ammattitaitonsa ja ammattinsa kehittamisestä. Hän toteuttaa, johtaa ja arvioi näyttöön perustuvaa hoitotyötä ja vastaa tutkimukseen perustuvasta hoitotyön laadusta ja sen kehittamisestä.

B. Ammatillinen osaaminen

Osteopaatin ammatillisen osaamisen perustana ovat laajat tiedot ihmisen rakenteesta ja toiminnasta, lääketieteestä, osteopatian teoriasta ja filosofista sekä potilaan tutkimisesta ja manuaalisista hoitotekniikoista. Osteopaattisessa potilaan hoidossa ja kuntoutuksessa korostuvat tarkka palpaatio, havainnointi, päättelykyky, osteopaattinen erotusdiagnostiikka ja yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot sekä kyky toimia eettisesti ja vastuullisesti potilasta kunnioittaen. Osteopaatin työ edellyttää tutkivaa asennoitumista oman ammattitaidon ja työn kehittämiseksi.

1. Osteopaatin ammatillisen osaamisen edellytykset

Osteopaatti

- omaa hyvät valmiudet läheiseen hoitokontaktiin sekä empaattiseen kommunikointiin potilaan kanssa.
- ymmärtää osteopatian ja osteopaattisen lääketieteen historian.
- ymmärtää ihmistä psykosomaattisena kokonaisuutena.

- tuntee toimintakyvyn eri osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät sekä tuntee ihmisen liikkumisen analysoinnissa ja arvioinnissa käytettävät menetelmät.
- on selvillä ihmisen energiankulutuksesta erilaisissa kuormitustilanteissa. Hän ymmärtää harjoittelun vaikutuksen elimistön toimintakyvyn kehittämisessä.
- on selvillä ihmisen psykomotorisesta kehityksestä.
- pystyy identifioimaan tuki- ja liikuntaelimistön rakenteen ja analysoimaan sen toiminnan.
- on selvillä biomekaniikan perusteista ja pystyy analysoimaan ihmisen lihaksiston toimintaa ja hermoston säätelyä liikkeissä.
- osaa käyttää ergonomiatietoa työn kuormittavuuden arvioinnissa ja sopivan kuormituksen aikaansaamisessa asiakkaan ja itsensä hyväksi.
- ymmärtää ravitsemuksen, yleisempien sairauksien ja lääkkeiden vaikutukset tuki- ja liikuntaelimistön toimintaan.
- ymmärtää mikrobiologisen tiedon merkityksen osteopaatin työssä ja omaa valmiudet tartuntateiden katkaisuun.
- ymmärtää ravitsemuksen merkityksen ihmisen terveyden, toimintakyvyn ja hyvän elämänlaadun ylläpitäjänä ja on selvillä suomalaisista kansanterveysohjelmista.

2. Potilaan tutkiminen ja kliininen päättely

Osteopaatti

- noudattaa potilaiden oikeuksia koskevaa lainsäädäntöä ja vastaa potilaan oikeuksien toteutumisesta.
- selvittää potilaan esitiedot ja sairaushistorian, ja analysoi potilaan oireen kuvaa.
- tekee potilaan alkuarvioinnin huomioiden potilaan iän, elämäntapojen, elämänhistorian ja kulttuuritaustan vaikutuksen nykytilanteeseen.
- suorittaa ja tulkitsee asianmukaiset kliiniset osteopaattiset tutkimukset, joihin sisältyvät potilaan biomekaaninen ja ruumiin rakenteiden tutkimus sekä asiaankuuluvien kliinisten osteopaattisten testimenetelmien ja lisätutkimusten käyttö ja tulkinta.
- käyttää palpaatiotaitoja tutkimuksessaan ja tulkitsee löydöksiä sekä suullisesti että kirjallisesti käyttäen ammatillista kieltä.
- tekee tuki- ja liikuntaelimistön osteopaattisen erotusdiagnoosin.
- omaa riittävät ongelmanratkaisutaidot kliiniseen päättelyyn ja hoitoon liittyvissä päätöksissä
- ymmärtää osteopaattiset periaatteet ja filosofian, osaa kriittisesti analysoida ja soveltaa niitä kliiniseen käytäntöön potilastyössä.

3. Osteopaattinen hoito

Osteopaatti

- arvioi osteopaattisen hoidon tarpeellisuuden ja laatii asiaankuuluvan osteopaattisen hoitosuunnitelman sekä arvioi hoitoennusteen.
- tunnistaa lääketieteellisen hoidon tarpeen ja ohjaa potilaan tarvittaessa lääketieteellisiin tutkimuksiin ja hoitoon.
- käyttää turvallisesti monipuolisia manuaalisia tekniikoita.
- hallitsee absoluuttiset ja relatiiviset vasta-aiheet, jotka liittyvät manipulaatiohoitoon.

- hallitsee osteopaattisia tekniikoita laaja-alaisesti ja tietää, kuinka käyttää ja modifioida niitä potilaskohtaisesti.
- arvioi potilaan hoitoa ja sen tuloksellisuutta ja muuttaa toimintaansa tarpeen vaatiessa.
- ohjaa ja tukee potilasta itsehoidossa ja potilaan oman terveysongelman hallinnassa.
- dokumentoi hoidon potilasasiakirjojen ja potilastietojen edellyttämän tietosuojan ja -turvan mukaisesti.
- toimii yhteistyössä kollegoiden ja moniammatillisten tiimien kanssa.

4. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Osteopaatti

- omaa valmiudet oman työnsä kehittämiseen ja arviointiin, tutkimiseen ja kriittiseen tiedonhankintaan.
- hyödyntää näyttöön perustuvaa tutkimusta manuaalisen lääketieteen alalla.
- omaa valmiudet kehittää osteopatiaa osana terveydenhuoltoa ja kuntoutusta.
- hyödyntää uudistuvaa teknologiaa työssään.
- arvostaa jatkuvaa ammatillista kehitystä ja elinikäistä oppimista.
- edistää osteopatiahoidon laatua ja vaikuttavuutta.
- omaa yrittäjyyden perusvalmiudet

C. Keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet

Osteopaatin koulutuksen laajuus on 240 opintopistettä, 4 vuotta. Yksi opintopiste (op) on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista.

Opinnoista toteutetaan 75 op ammattitaitoa edistävänä harjoitteluna. Ammattitaitoa edistävä harjoittelu toteutuu ohjattuna harjoitteluna. Harjoittelu toteutetaan koulutetun osteopaatin välittömässä ohjauksessa opetuslinikalla sekä yksityisillä vastaanotoilla, kuntoutuskeskuksissa, sairaaloissa ja terveyskeskuksissa. Ohjatussa harjoittelussa taataan keskeisten ammatissa vaadittavien oppimiskokemusten saaminen koskien sekä eri-ikäisiä että eri sairausrhymiä käsittäviä potilaita, joilla on erilaisia toimintakyvyn ja liikkumisen ongelmia.

Ohjattu harjoittelu toteutetaan ammattikorkeakoulun solmimien harjoittelusopimusten mukaisena. Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi osaamiseksi ohjatun harjoittelun toimintaympäristöissä, mikä edellyttää sopimusosapuolilta korkeakoulutasoista harjoittelun ohjausta. Koulutuksen keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Osteopaatin keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet, Tutkinnon laajuus 240 opintopistettä

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Perus- ja ammattiopinnot	133 op
Sosiaali- ja terveysalan opinnot – sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä, sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö, terveydenhuollon etiikka, moniammatillinen toiminta	9 op
Ammatillinen kehitys – osteopatian historia ja filosofia, osteopatian periaatteet, osteopatian tutkimus, yrittäjyys ja yritystoiminta	15 op
Ihmisen rakenne ja toiminta – anatomia, fysiologia, toiminnallinen anatomia, neuroanatomia, neurofysiologia, biomekaniikka, embryologia, ihmisen kasvu ja kehitys, psykologia.	40 op
Potilaan tutkimus – kliiniset perustaidot, potilaan tutkimus ja diagnosointi, tiedon analysointi, tulkinta ja integraatio	12 op
Osteopaattinen hoito – hoidon filosofia ja teoria, palpaatio, pehmytkuduskäsittely, nivelten mobilisointi- ja manipulaatio tekniikat, myofaskiaaliset tekniikat, metatekniikat, kraniaali ja viskeraali osteopatia.	30 op
Lääketieteelliset opinnot: – mikrobiologia, immunologia, patofysiologia, sisätaudit, ortopedia ja traumatologia, fysiatria, gerontologia, neurologia, psykiatria, gynekologia, lastentaudit, reumataudit, farmakologia, ihotaudit, infektiotaudit, ensiapu.	15 op
Osteopatiaa tukevat opinnot – ergonomia, liikuntalääketiede, urheiluvammat, ravitsemustiede, kliiniset menetelmät, lääketieteellinen kuvantaminen, hengitys- ja verenkiertoelimistö, urologia, korva-, nenä-, kurkkusairaudet, silmänsairaudet.	12 op
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu	75 op
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op

D. Rekisteröinti terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus hakemuksesta koulutuksen, rekisteröi osteopaatin hakemuksesta ja tutkinnon antaneen ammattikorkeakoulun ilmoituksesta terveydenhuollon nimikesuojatuksi ammattihenkilöksi (koulutettu osteopaatti).

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

4.9 Röntgenhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care

210 opintopistettä, 3,5 vuotta

A. Toiminta ja vastuualue

Röntgenhoitajan yhteiskunnallisena tehtävänä terveydenhuollossa on osallistua potilaan ja hänen perheensä terveyttä edistävään kokonaisuhoitoon radiografia- ja sädehoitotyön asiantuntijana. Röntgenhoitajan vastuualueeseen perus- ja erikoissairaanhoidossa sekä yksityisissä terveystalvissa tuottavissa laitoksissa kuuluvat hoidosta vastaavan lääkärin lähetteellä potilaalle tehtävät kuvantamistutkimukset, niihin liittyvät toimenpiteet ja sädehoidot. Kuvantamistutkimuksissa ja niihin liittyvissä toimenpiteissä röntgenhoitaja toimii joko itsenäisesti tai moniammatillisen työryhmän jäsenenä. Sädehoidossa röntgenhoitaja työskentelee moniammatillisessa työryhmässä. Röntgenhoitaja on säteilyn lääketieteellisen käytön ja säteilyaltistuksen optimoinnin asiantuntija ja tietää ympäristöön liittyvistä säteilyturvallisuusasioista. Röntgenhoitaja vastaa säteilyaltistuksen optimoinnista voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti (STM 423/2000, ST-ohje 1.7).

Radiografia- ja sädehoitotyö on potilaslähtöistä ja sen lähtökohtana on ihmisarvoisen elämän kunnioittaminen ja potilaan erilaisten elämäntilanteiden, taustan ja näkemysten huomioon ottaminen. Toiminta koostuu kuvantamistutkimuksista (röntgen-, ultraääni-, isotooppi- ja magneettitutkimukset) ja niihin liittyvistä toimenpiteistä sekä asiakkaan kokonaisvaltaisesta hoidosta sädehoidoissa (ulkoinen ja sisäinen). Radiografia- ja sädehoitotyötä ohjaavat lainsäädännön ohella ammatin eettiset periaatteet. Päätökset säteilylle altistavista toimenpiteistä tehdään yhteisymmärryksessä potilaan, lääkärin ja/tai fyysikon kanssa. Röntgenhoitaja vastaa omalta osaltaan potilaan turvallisesta hoidosta tämän ollessa kuvantamistutkimuksissa, niihin liittyvissä toimenpiteissä tai sädehoidoissa.

Terveydenhuollon lisäksi röntgenhoitaja voi toimia alan yrityksissä, tuotekehittelyssä, markkinoinnissa, tutkimus- ja opetustoiminnassa sekä eläinlääkintähuollossa. Toiminta asiantuntijana säteilyn käyttöä koskevissa ekologisissa kysymyksissä sekä säteilyn käytön valvontatehtävissä teollisuudessa on myös mahdollista röntgenhoitajalle.

B. Ammatillinen osaaminen

Röntgenhoitajan ammatillisissa opinnoissa on seuraavat sisältöalueet:

- 1 Radiografia- ja sädehoitotyön perusta
- 2 Radiografia- ja sädehoitotyön menetelmät
- 3 Säteilyturvallisuus
- 4 Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Röntgenhoitaja on radiografia- ja sädehoitotyön asiantuntija, joka osaltaan tuottaa väestölle tarvittavia terveyden edistämiseen ja sairauksien hoitoon liittyviä terveystalvissa moniammatillisessa työyhteisössä (Suomen Röntgenhoitajaliitto 2004). Röntgenhoitaja toimii terveyden edistäjänä sekä yhteisöllisellä että yksilöllisellä tasolla. Radiografia- ja sädehoitotyö edellyttää röntgenhoitajalta ajan tasalla olevaa terveystieteiden ja sitä tukevien muiden tieteenalojen tuottamaa tutkimustietoa ja tämän tiedon käyttämistä kliinisissä tilanteissa. Röntgenhoitaja arvioi kriittisesti työskentelyään ja siinä käyttämäänsä tietoa ja kehittää toimintaansa näyttöön perustuen.

Röntgenhoitaja vastaa omalta osaltaan potilaan yksilöllisestä, turvallisesta, kokonaisuhoitoa ja terveyttä edistävästä ohjauksesta ja hoidosta potilaan ollessa kuvantamistutkimuksissa, niihin liittyvissä toimenpiteissä tai sädehoidoissa. Radiografia- ja sädehoitotyössä potilas-kontaktit ovat kestoaltaan ja luonteeltaan vaihtelevia ja edellyttävät nopeaa luottamuksellisen ja yksilöllisen hoito- ja vuorovaikutussuhteen luomista. Röntgenhoitaja toimii hoitotyön periaatteiden mukaisesti ja käyttää hoitotyön auttamismenetelmiä vastatessaan potilaan hyvinvoinnista radiografia- ja sädehoitotyössä. Potilaan äkillisesti muuttuva tila edellyttää röntgenhoitajalta kykyä nopeaan ja eettisesti kestävään päätöksentekoon ja kliiniseen hoitotoimintaan. Hän osaa keskeisen lääkehoidon toteuttamisen ja osaa toimia ensihoitotilanteissa tarkoituksenmukaisella tavalla. Röntgenhoitaja on sisäistänyt aseptisen tavan toimia.

Röntgenhoitaja käyttää ammatillista päätöksentekoaan suunnitellessaan, toteuttaessaan ja arvioiessaan itsenäisesti tai työryhmän jäsenenä röntgen-, isotooppi-, magneetti- ja ultraäänitutkimuksia, erilaisia toimenpiteitä ja sädehoitoja. Korkealaatuisen radiografia- ja sädehoitotyön toteuttaminen edellyttää röntgenhoitajalta ihmisen anatomisen ja fysiologisen tiedon soveltamista. Röntgenhoitaja tuntee varjo-, tehoste- ja radiolääkeaineiden ominaisuudet ja osaa niiden turvallisen käytön radiografiatyössä. Hän hallitsee käyttämänsä radiografian ja sädehoidon menetelmät. Röntgenhoitaja osaa optimoida ja määrittää potilaan säteilyaltistuksen kuvantamistutkimuksissa ja tietää säteilyn käytön optimoinnin periaatteet ja merkityksen sädehoitotyössä. Röntgenhoitaja tuntee säteilyn vaikutukset ja hallitsee säteilyn lääketieteellisen käytön. Hän on radiologien, sädehoitolääkäreiden, isotooppilääkäreiden ja muiden säteilysuojelukoulutusta saaneiden terveydenhuollon ammattilaisten kanssa säteilyltä suojautumisen asiantuntija. Tällöin hänen ammatillisena erityisalueenaan on säteilyaltistuksen optimointi sekä omassa että työyhteisönsä toiminnassa (ST-ohje 1.7).

Röntgenhoitaja toimii laadunhallintaa edistävällä ja asiakaslähtöisellä tavalla. Hän tuntee laadunhallintaan liittyvän keskeisen käsitteistön ja ymmärtää oman toimintaympäristönsä laatutyön osana koko organisaation laatu-järjestelmää. Laadunhallinta radiografia- ja sädehoitotyössä kattaa koko toiminnan laatu-yöskentelyn, joka sisältää niin menetelmiin liittyvän laadunhallinnan kuin myös erilaiset asiakasnäkökulmat. Röntgenhoitaja osaa arvioida ja käyttää uutta tietoa laadun edistämiseksi radiografia- ja sädehoitotyössä. Hänellä on valmiuksia toimia eri kulttuureja ja kansallisuuksia edustavien sisäisten ja ulkoisten asiakkaiden sekä työyhteisönsä jäsenten kanssa. Röntgenhoitaja tekee selvityksiä ja kehittämistehtäviä sekä hyödyntää niitä työnsä, työyhteisönsä ja radiografian ja sädehoidon ammattialan kehittämisessä kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Toimiessaan moniammatillisesti verkostoituviissa työryhmissä röntgenhoitajalta vaaditaan taloudellista, hallinnollista ja työnjohdollista osaamista, yrittäjyyttä sekä radiografia- ja sädehoitotyöhön liittyvää opetus- ja ohjaustaitoa sekä opiskelijaohjauksen taitoja. Röntgenhoitajalla on valmiudet itsensä jatkuvaan kehittämiseen ja johtamiseen. Hänellä on halua ja taitoa laajentaa tietoperustaansa nopeasti etenevän teknologisen kehityksen mukaisesti. Nämä haasteet edellyttävät röntgenhoitajalta itseään, ammattitaitoaan ja ammattiaan kehittävää otetta työhön, laadunhallintaa, yhteistyötaitoja sekä kykyä elää jatkuvassa muutospaineessa.

1. Radiografia- ja sädehoitotyön perusta

Röntgenhoitaja

- hallitsee eettisesti kestävästä päätöksenteosta, terveyden edistämisen, potilaan hoitamisen radiografia- ja sädehoitotyössä ja osallistuu omalta osaltaan potilaan hoitoketjun toteuttamiseen.

- ohjaa ja tiedottaa potilaita, omaisia ja terveydenhuollon opiskelijoita osaamisalueeseensa liittyvissä asioissa sekä perehdyttää uusia oman ammattialansa työntekijöitä omalla toimipaikallaan.
- ottaa huomioon potilaan yksilölliset tarpeet suunnitellessaan, toteuttaessaan ja arvioidessaan hoitotyön periaatteiden mukaista potilaan hoitoa radiografia- ja sädehoitotyössä.
- käyttää hoitotyön auttamismenetelmiä radiografia- ja sädehoitotyössä.
- toteuttaa keskeisen lääkehoidon radiografia- ja sädehoitotyössä.
- toimii ensihoitotilanteissa toimialueellaan tarkoituksenmukaisella tavalla.
- toimii aseptisen tavan mukaisesti radiografia- ja sädehoitotyössä.

2. Radiografia- ja sädehoitotyön menetelmät

Röntgenhoitaja

- käyttää radiografia- ja sädehoitotyön menetelmiä ja laitteita, suorittaa kuvantamistutkimuksia ja sädehoitoja.
- käyttää ammatillista päätöksentekoaan itsenäisesti tai työryhmän jäsenenä röntgen- isotooppi-, magneetti ja ultraäänitutkimuksissa, erilaisissa toimenpiteissä sekä sädehoidoissa.
- soveltaa ihmisen anatomian ja fysiologian monipuolisia tietoja korkealaatuisessa radiografia- ja sädehoitotyössä.
- hallitsee radiografia- ja sädehoitotyön prosessit ja kirjaamisen sekä ymmärtää niiden merkityksen potilaan kokonaisuudessa.
- tuntee varjo- ja tehosteaineiden sekä radiolääkkeiden ominaisuudet ja käyttää niitä turvallisesti radiografiatyössä.
- tuntee laadunhallintaan ja kehittämiseen liittyvän keskeisen käsitteistön.
- ymmärtää oman toimintaympäristönsä laatu- ja turvallisuuden osana koko organisaation laatu- ja turvallisuusjärjestelmää.
- arvioi ja käyttää uutta tietoa laadun edistämiseksi radiografia- ja sädehoitotyössä.
- määrittää radiografia- ja sädehoitotyön laatuvaatimukset ja päättää yhdessä muiden asiantuntijoiden kanssa arviointimenetelmistä, laatii mittavälineitä, analysoi ja raportoi mittaustulokset sekä toimii tulosten edellyttämällä tavalla.
- toimii taloudellisesti tiedostaen laitteiden, tutkimusvälineiden ja huoltojen sekä toiminnan kustannusvaikutukset, hallitsee palveluiden tuotteen ja röntgenosaston budjetoinnin perusteet (Röntgenhoitajan työn vaatavuuden kuvaus 2004).

3. Säteilyturvallisuus

Röntgenhoitaja

- optimoi ja määrittää potilaan säteilyaltistuksen.
- tuntee säteilyn vaikutukset ja hallitsee säteilyn turvallisen käytön.
- toimii säteilyltä suojautumisen asiantuntijana yhdessä muiden säteilysuojelukoulutusta saaneiden terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Tuolloin hänen ammatillisena erityisalueenaan on säteilyaltistuksen optimointi sekä omassa että työyhteisönsä toiminnassa.

4. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Röntgenhoitaja

- laajentaa tietoperustaansa nopeasti etenevän teknologisen kehityksen vaatimusten mukaisesti.
- hyödyntää tutkimustietoa ja kehittää omaa tietoperustaansa.
- kehittää itseään, ammattitaitoaan ja ammattiaan.
- toimii moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja johtajana.
- voi toimia kansainvälisissä verkostoissa ja työympäristöissä.
- markkinoi asiantuntijuuttaan.

C. Keskeiset opinnot ja niiden vähimmäisopintopisteet

Röntgenhoitajan tutkinnon laajuus on 210 opintopistettä, 3,5 vuotta. Yksi opintopiste (op) on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista.

Opinnoista toteutetaan 90 op ammattitaitoa edistävänä harjoitteluna, josta enintään 15 op voidaan toteuttaa asianmukaiset potilashoidon välineet sisältävissä ammattikorkeakoulun harjoitustiloissa ja tilanteissa. Ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta 15 op toteutetaan opinnäytetyönä. Keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Röntgenhoitajan keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet
Tutkinnon laajuus 210 op

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Perusopinnot	9 op
Ammattiopinnot	56 op
- terveystieteelliset, luonnontieteelliset, käyttäytymistieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset perusteet	6 op
- lääketieteelliset aineet (radiologia, onkologia, isotooppiäätiede, sisätauti-kirurgia, farmakologia)	6 op
- säteilyn lääketieteellinen käyttö (säteilybiologia, kliininen fysiikka ja laiteoppi, kuvantaminen, säteilysuojelu)	10 op
- anatomia ja fysiologia	4 op
- radiografia- ja sädehoitotyö (röntgen-, isotooppi-, magneetti ja ultraäänitutkimukset sekä sädehoidot) ja niihin liittyvät toimenpiteet	20 op
- tutkimus-, kehittämistyö ja johtaminen	10 op
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu	75 op
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op
Vapaasti valittavat opinnot	5 op

D. Laillistaminen terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus laillistaa röntgenhoitajan hakemuksesta ja tutkinnon antaneen ammattikorkeakoulun ilmoituksesta terveydenhuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi. Laillistamisen edellytyksenä on, että röntgenhoitajakoulutus täyttää edellä esitetyt koulutuksen vähimmäisvaatimukset,

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on em. ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

4.10 Sairaanhoidaja (AMK), Bachelor of Health Care

210 opintopistettä, 3,5 vuotta

A. Toiminta ja vastualue

Sairaanhoidaja on hoitotyön asiantuntija, jonka tehtävä yhteiskunnassa on potilaiden hoitaminen. Työssään sairaanhoidaja tukee yksilöitä, perheitä ja yhteisöjä määrittämään, saavuttamaan ja ylläpitämään terveyttä muuttuvissa olosuhteissa ja eri toimintaympäristöissä kuten perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa, sosiaalihuollossa sekä yksityisen ja kolmannen sektorin alueilla. Hän toteuttaa ja kehittää hoitotyötä, joka on samanaikaisesti terveyttä edistävää ja ylläpitävää, sairauksia ehkäisevää ja parantavaa sekä kuntouttavaa. Sairaanhoidaja tukee eri elämänvaiheissa olevien ihmisten ja yhteisöjen voimavaroja. Hän auttaa ihmistä kohtaamaan sairastumisen, vammautumisen ja kuoleman. Sairaanhoidaja tuo hoitotyön asiantuntemuksen yhteiskunnalliseen päätöksentekoon.

Sairaanhoidaja toimii itsenäisesti hoitotyön asiantuntijana hoitaessaan potilaita ja toteuttaessaan potilaan kokonaishoidossa lääkärin ohjeiden mukaista lääketieteellistä hoitoa. Sairaanhoidaja tuo asiantuntemuksensa moniammatilliseen ja eri hallintokuntien väliseen yhteistyöhön, mikä edellyttää vastuunottoa ja selkeää näkemystä omasta vastuualueesta sekä toisten asiantuntemuksen tuntemista ja kunnioittamista. Sairaanhoidajan toimintaa ohjaavat hoitotyön arvot, eettiset periaatteet, säädökset ja ohjeet. Hänen ammatillisen toimintansa lähtökohtana ovat kulloinkin voimassa oleva lainsäädäntö ja Suomen terveystieteelliset linjaukset.

Sairaanhoidaja käyttää näyttöön perustuvassa hoitotyössä hyväksi ammatillista asiantuntemustaan, potilaan tarpeisiin ja kokemuksiin perustuvaa tietoa sekä hoitosuosituksia ja tutkimustietoa. Sairaanhoidajan työ perustuu hoitotieteeseen. Hoitotyön ammatillisessa päätöksenteossa käytetään monitieteistä tietoperustaa. Hoitotyön osaaminen edellyttää sairaanhoidajalta ajantasaista hoitotieteen, lääketieteen ja farmakologian sekä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteiden tuottamaan tutkimustietoon perustuvaa teoreettista osaamista. Sairaanhoidajan ammatissa toimiminen edellyttää vahvaa eettistä ja ammatillista päätöksentekotaitoa. Sairaanhoidaja osaa hankkia ja arvioida kriittisesti tietoa ja käyttää sitä toimintansa perusteena sekä työyhteisönsä kehittämisessä ja arvioinnissa. Sairaanhoidaja on vastuussa ammattitaitonsa ja ammatin kehittämisestä. Hän toteuttaa, johtaa ja arvioi näyttöön perustuvaa hoitotyötä ja vastaa tutkimukseen perustuvasta hoitotyön laadusta ja sen kehittämisestä.

B. Ammatillinen osaaminen

Sairaanhoidajan ammatillinen asiantuntijuus muodostuu osaamisesta, johon kuuluvat:

- 1 eettinen toiminta
- 2 terveyden edistäminen
- 3 hoitotyön päätöksenteko
- 4 ohjaus ja opetus
- 5 yhteistyö
- 6 tutkimus- ja kehittämissyö sekä johtaminen
- 7 monikulttuurinen hoitotyö

- 8 yhteiskunnallinen toiminta
- 9 klininen hoitotyö
- 10 lääkehoito.

1. Eettinen toiminta

Sairaanhoitajan toimintaa ohjaavat ihmisoikeudet, sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö ja hoitotyön eettiset ohjeet.

Sairaanhoitaja

- toimii eettisesti korkeatasoisesti kunnioittaen ihmisoikeuksia.
- noudattaa potilaiden oikeuksia koskevaa lainsäädäntöä ja vastaa potilaan/asiakkaan oikeuksien toteutumisesta hoitotyössä.
- toimii sairaanhoitajan ammatinharjoittamista koskevan lainsäädännön mukaisesti.
- vastaa omasta ammatillisesta kehitymisestään ja tuntee vastuunsa hoitotyön kehittäjänä.

Keskeiset sisällöt

- hoitotyön filosofia ja etiikka
- ihmisoikeudet ja ihmisarvo
- sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö sekä muu ammattitoimintaa ohjaava lainsäädäntö
- sairaanhoitajan ammatin oikeudet ja velvollisuudet

2. Terveyden edistäminen

Sairaanhoitajan toiminta perustuu terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen ja ylläpitämiseen.

Sairaanhoitaja

- tunnistaa ja ennakoii yksilön ja yhteisön terveysongelmia ja -uhkia.
- tukee ja aktivoi yksilöä, perhettä ja yhteisöä ottamaan vastuuta terveyden, voimavarojen ja toimintakyvyn ylläpitämisessä ja edistämässä.
- toimii kuntouttavan hoitotyön periaatteita soveltaen.
- toimii hoitotyön asiantuntijana kestävästä kehityksestä ja ympäristön terveyttä edistävässä työssä.

Keskeiset sisällöt

- yksilö, perhe, yhteisö ja terveys
- ympäristö, terveys ja kestävä kehitys
- terveyspoliittiset ohjelmat
- väestön keskeisimmät terveysongelmat ja -uhat, kansansairaudet sekä niiden ehkäisy
- terveyden edistämisen työmenetelmien perusteet
- terveyden edistämisen sisältö: ehkäisevä mielenterveys- ja päihdehoitotyö, ravitsemusohjaus, seksuaaliterveys ja terveysliikunta
- kuntouttava hoitotyö
- yhteisölähtöinen hoitotyö

3. Hoitotyön päätöksenteko

Sairaanhoitaja toteuttaa itsenäisenä hoitotyön asiantuntijana näyttöön perustuvaa hoitotyötä ja käyttää hoitoa koskevassa päätöksenteossa tutkimustietoon perustuvia hoitosuosituksia sekä muuta parasta, saatavilla olevaa ajantasaista tietoa. Hoitotyön päätöksenteko edellyttää kriittistä ajattelua sekä ongelmanratkaisu- ja dokumentointitaitoja.

Sairaanhoitaja

- toimii asiakaslähtöisessä ja tavoitteellisessa vuorovaikutuksessa ja hoitosuhteessa potilaan, perheen ja yhteisön kanssa.
- vastaa hoitotyön tarpeen määrittelystä ja suunnittelee, toteuttaa ja arvioi potilaan/asiakkaan hoitotyötä yhteistyössä potilaan ja hänen läheistensä kanssa.
- dokumentoi hoitotyön potilasasiakirjojen ja potilastietojen edellyttämän tietosuojan ja -turvan mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- näyttöön perustuva hoitotyö
- vuorovaikutus hoitotyössä
- kriittinen ajattelu
- hoitotyön päätöksentekoprosessi ja dokumentointi
- keskeiset tieto- ja viestintätekniikan perustaidot sekä tietosuojan ja -turvan mukainen toiminta ja tietous

4. Ohjaus ja opetus

Sairaanhoitajan tehtävänä on tukea potilaan omaa terveysriskien tunnistamista, omaa terveysongelman hallintaa ja hoitoon sitoutumista. Sairaanhoitajalta edellytetään hoitotyön suunnitelman mukaista potilaan ja hänen läheistensä ohjausta sekä sähköisen potilasohjauksen tuntemusta. Sairaanhoitajan työ sisältää henkilöstön ja opiskelijoiden ohjauksen ja opetuksen.

Sairaanhoitaja

- ohjaa ja opettaa erilaisia potilaita/asiakkaita, heidän omaisiaan ja läheisiään sekä ryhmiä ja yhteisöjä.
- ohjaa ja tukee potilasta/asiakasta itsehoidossa ja potilaan oman terveysongelman hallinnassa.
- ohjaa ja opettaa opiskelijoita ja henkilöstöä.
- käyttää ja tuottaa tarkoituksenmukaista perusohjausmateriaalia ohjauksensa tueksi sekä hyödyntää sähköistä potilasohjausta.

Keskeiset sisällöt

- hoitopedagogiikka, joka sisältää oppimis- ja ohjaustarpeen tunnistamisen, ohjausmenetelmien hallinnan ja oppimisen arvioinnin sekä perusohjausmateriaalin tuottamisen
- sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmien käytön ohjaus
- henkilöstön koulutus
- opiskelijaohjaus

5. Yhteistyö

Sairaanhoitajan työ edellyttää yhteistyötä potilaan/asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa. Sairaanhoitaja toimii yhteistyössä kollegoiden ja moniammatillisten tiimien kanssa.

Sairaanhoitaja

- hallitsee tasavertaisen asiakaslähtöisen yhteistyön.
- toimii hoitotyön asiantuntijana moniammatillisessa tiimityössä, projekteissa ja verkostoissa.
- konsultoi hoitotyön ja muiden ammattiryhmien asiantuntijoita sekä toimii konsultoitavana asiantuntijana.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutus
- yhteistyötaidot
- konsultointi
- vertaistyöskentely
- tiimi-, projekti- ja verkostotyö
- moniammatillisuus ja kollegiaalisuus
- esiintymis-, neuvottelu- ja kokoustaidot

6. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Sairaanhoitaja kehittää tutkimus- ja muuhun näyttöön perustuvaa hoitotyötä. Sairaanhoitajan tehtävänä on hoidon koordinointi ja hoitotyön tiimin johtaminen. Sairaanhoitaja vastaa hoitotyön laadusta ja kehittämisestä.

Sairaanhoitaja

- tunnistaa ja tuo esille hoitotyöhön liittyviä, hoitokäytännöstä nousevia tutkimus- ja kehittämistarpeita.
- tutkii, arvioi ja kehittää omaa työtään kriittisesti sekä raportoi ja julkistaa kehittämistoimintaa.
- käynnistää muutoksia hoitotyössä.
- ylläpitää oppimisvalmiuksiaan koko ammattiuransa ajan.
- vastaa potilaan/asiakkaan kokonaishoidon koordinoinnista hoidon jatkuvuuden edellyttämällä tavalla.
- vastaa oman työnsä ja tiiminsä kustannustietoisesta toiminnasta.
- edistää hoitotyön laatua ja vaikuttavuutta.
- johtaa hoitotyön tiimiä sekä hoitotyön kehittämissyöryhmiä.

Keskeiset sisällöt

- tiedonhankintataidot, tutkimus- ja kehittämismenetelmät, tilastolliset peruskäsitteet ja keskeiset biostatistiikan käsitteet
- selvitysten ja julkaisujen laatiminen
- johtamisen ja moniammatillisen johtamisen perusteet
- projektien, tiimien ja moniammatillisen yhteistyön johtaminen ja kehittäminen
- oman toimialueen työn organisointi ja kehittäminen

- työsuojelu ja työyhteisön hyvinvointi
- hoitotyön laadunhallinta

7. Monikulttuurinen hoitotyö

Sairaanhoitaja tuntee kulttuurin merkityksen terveyden edistämässä ja hoitotyössä. Hän osaa toimia oman alansa kansainvälisissä tehtävissä ja monikulttuurisissa työyhteisöissä.

Sairaanhoitaja

- työskentelee erilaisia kulttuureja edustavien yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen kanssa.
- toimii monikulttuurisissa työyhteisöissä ja käyttää niissä hoitotyön asiantuntijuutta.
- edistää ihmisoikeuksien ja suvaitsevaisuuden toteutumista hoitotyössä.

Keskeiset sisällöt

- erilaisuus ja suvaitsevaisuus
- kulttuurisuus ja estetiikka hoitotyössä
- kansainvälisyys hoitotyössä
- hoitokulttuurit ja monikulttuuriset työyhteisöt
- säädösten ja ammatin vaatima kielitaito

8. Yhteiskunnallinen toiminta

Sairaanhoitajan työssä korostuvat väestön terveystarpeisiin, potilaan oikeuksiin, terveystalvelujärjestelmän rakenteisiin ja toimintatapoihin sekä työelämän muutoksiin liittyvät haasteet hoitotyölle. Sairaanhoitaja markkinoi hoitotyön asiantuntijuutta sekä toimii vastuullisesti ja tuloksellisesti.

Sairaanhoitaja

- tuntee vaikutusmahdollisuutensa yhteiskunnan päätöksentekojärjestelmässä ja vaikuttaa hoitotyön asiantuntijana yksilön ja yhteisön terveyttä edistävään yhteiskunnalliseen kehittämiseen.
- toimii yhteiskunnallista syrjäytymistä ehkäisevästi.
- markkinoi omaa osaamistaan ja asiantuntijuuttaan.
- tuntee perustiedot oman alansa yrittäjyydestä.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnalliset haasteet, muutokset ja ongelmat
- yhteiskunnallinen vaikuttaminen
- hoitotyön historia ja tulevaisuus
- hoitotyön vaikuttavuus yhteiskunnassa
- urakehitys
- yrittäjyys sosiaali- ja terveydenhuollossa

9. Kliininen hoitotyö

Sairaanhoitajan kliinisen hoitotyön osaaminen perustuu vahvaan teoreettiseen osaamiseen, joka kattaa ajantasaisen hoitotieteellisen tiedon, hoitotyössä tarvittavan anatomian, fysiologian, patofysiologian ja lääketieteen keskeisten erikoisalojen, farmakologian, ravitsemustieteen sekä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteiden alan tiedon. Näyttöön perustuva hoitotyö edellyttää ongelmanratkaisu- ja päätöksentekotaitoja, potilaan kokonaishoidon ja hoitotyön auttamismenetelmien hallintaa sekä lääkehoidon virheetöntä toteuttamista.

Sairaanhoitaja

- vastaa potilaan/asiakkaan fyysisestä, psyykkisestä, hengellisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta.
- seuraa potilaan tilaa, oireita ja hoidon vaikuttavuutta tavallisimpien sairauksien hoidossa sekä tekee tarvittavat johtopäätökset.
- tutkii, arvioi ja ylläpitää peruselintoimintoja: hengitys, verenkierto ja tajunnan taso.
- torjuu infektioita.
- hallitsee keskeiset tutkimus- ja hoitotoimenpiteet ja niissä tarvittavien välineiden ja laitteiden oikean ja turvallisen käytön sekä tekee tutkimuksia välittömään hoitoon soveltuvilla pienlaitteilla.
- hyödyntää tutkimustuloksia hoidossa ja hoidon seurannassa.
- tukee potilaan ja hänen läheistensä hyvinvointia ja jaksamista.
- ennaltaehkäisee ja tunnistaa potilaan/asiakkaan mielenterveyttä uhkaavia tilanteita ja auttaa häntä tarvittaessa hoitotyön keinoin.
- lievittää potilaan/asiakkaan kipua ja kärsimystä eri tilanteissa, myös elämän päättyessä.
- antaa ensiavun erilaisissa hoito- ja toimintaympäristöissä, hallitsee potilaan peruselvytyksen apuvälineitä käyttäen (PPE+D) ja osallistuu hoitoelvytykseen toimivaltaansa kuuluvissa tehtävissä sekä tarvittaessa johtaa elvytystoimintaa, jos paikalla ei ole lääkäriä.
- toimii normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusolojen terveydenhuollossa voimassa olevien toimintaohjeiden mukaisesti.
- hallitsee apuvälineiden käytön potilasturvallisesti ja ergonomisesti.

Lisäksi sairaanhoitajan tulee hallita kokonaishoidon tarpeen arviointi.

Keskeiset sisällöt

- eri-ikäisten, erilaisia sairauksia sairastavien ja erilaisten terveysongelmien hoitotyö painopisteenä keskeiset kansansairaudet
- mielenterveys- ja päihdehoitotyö sekä kriisihoito
- peruselintoimintojen tarkkailu ja ylläpito
- potilaan perus- ja kokonaishoito: haavan hoidot, hapen anto, infuusioautomaattihoidot, inhalaatiohoidot, injektion antaminen ihonalaisesti, ihonsisäisesti ja lihaksensisäisesti, liman imeminen ylä- ja alahengitysteistä, nenä-mahaletkun asettaminen, peräruiskeen anto, sidonnat ja lastoitukset, virtsarakon katetrointi
- kivun hoitotyö
- aseptinen toiminta
- kuolevan hoitotyö

- ensiapu
- peruselvytys (PPE+D) ja hoitoelvytys
- toimintavalmius normaaliolojen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta ja niiden aikana
- keskeiset tutkimus- ja hoitotoimenpiteet sekä niissä käytettävät välineet ja laitteet, säteilysuojelun perusteet: alkometri, EKG, eritetutkimukset, kapillaariverinäytteet, suoniverinäytteet, ulostetutkimukset, virtsatutkimukset
- potilasturvallisuus, työergonomia ja työturvallisuus

10. Lääkehoito

Lääkehoidon koulutus toteutetaan sosiaali- ja terveystieteiden antamien voimassa olevien ohjeiden edellyttämällä tavalla.

Sairaanhoitajan tulee ymmärtää lääkehoidon prosessi ja lääkehoidon merkitys osana hoidon kokonaisuutta. Lääkehoidon toteuttaminen edellyttää juridiseettisen, farmakologisen, fysiologisen, patofysiologisen ja lääkelaskentaan liittyvän tietoperustan hallintaa. Lisäksi vaaditaan hoidollisiin vaikutuksiin, lääkkeiden käsittelyyn, toimittamiseen, hankintaan, säilyttämiseen ja hävittämiseen liittyvien asioiden hallintaa.

Työelämässä tapahtuvan harjoittelun aikana opiskelijat harjoittelevat opiskeluvaiheensa oppimistavoitteiden mukaista lääkehoitoa harjoitteluyksikön ohjaajan vastuulla ja ohjaajan välittömässä ohjauksessa ja valvonnassa. Opiskelijoiden tulee harjoitella vaativan lääkehoidon kuten suonensisäisen neste- ja lääkehoidon toteuttamista, suonensisäisen kanyylin asettamista, verensiirtojen toteuttamista sekä niihin liittyviä valmistavia toimenpiteitä harjoitteluyksikön ohjaajan välittömässä ohjauksessa ja valvonnassa.

Sairaanhoitajakoulutuksesta vastaavan ammattikorkeakoulun on varmistettava ennen ohjatun harjoittelun alkamista opiskelijan lääkehoidon tiedot ja taidot sekä lääkelaskennan moitteeton hallinta. Opiskelijoiden tulee harjoitteluyksikön pyytäessä osoittaa lääkehoidon opintojensa laajuus sekä suoriutumisen opinnoista ja lääkelaskennasta. Koulutuksen järjestäjien ja harjoitteluyksiköiden solmimissa, ammattitaitoa edistävää harjoittelua koskevissa harjoittelusopimuksissa otetaan huomioon opiskelijoilta lääkehoidossa vaadittava osaamisen taso, lääkehoitoon osallistuminen ja lääkehoitoa koskevat oppimistavoitteet.

Sairaanhoitaja

- toteuttaa lääkärin hoito-ohjeen mukaisen lääkehoidon turvallisesti ja seuraa lääkehoidon vaikutuksia ja vaikuttavuutta.
- hallitsee lääkehoidon toteutuksen edellyttämän lääkelaskennan ja lääkehoidon perustana olevan keskeisen kliinisen farmakologian tiedon eri-ikäisten hoitotyössä.
- hallitsee nestehoidon ja potilaan laskimoon annettavan lääkehoidon ja verensiirron valmisteluun liittyvät toimenpiteet (nesteensiirtotekniikka, verensiirtotekniikka, lääkelisäysten tekeminen infuusiopakkauksiin), potilaan valmistamisen näihin hoitoihin sekä potilaan tarkkailun nestehoidon ja verensiirron aikana ja niiden jälkeen.
- osaa kanyloida perifeerisen laskimon ja toteuttaa nestehoidon.
- toteuttaa sentraaliseen laskimoon annettavan neste- ja lääkehoidon.
- ohjaa potilasta/asiakasta lääkehoitoon liittyvissä asioissa potilaan terveydentilan ja hoitoon sitoutumisen edistämiseksi.
- tunnistaa lääkehoitoprosessiin liittyvät riskikohdat ja käyttää lääkityspoikkeamista koottua tietoa lääkehoitoprosessin kehittämiseksi.

Keskeiset sisällöt

- lääkehoitoa ohjaava lainsäädäntö ja ohjeet
- turvallinen lääkehoito (lääkehoidon aseptiikka, lääkemuodot ja lääkkeen annostelureiitit, lääkelaskenta, potilaan tarkkailu)
- nestehoito
- verensiirto
- keskeisten kansansairauksien ja eri-ikäisten potilaiden lääkehoito, lääkehoidon toteutus ja siihen liittyvä potilasohjaus

C. Keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet

Sairaanhoitajan koulutuksen laajuus on 210 opintopistettä, 3,5 vuotta. Yksi opintopiste (op) on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista.

Opinnoista toteutetaan 90 op ammattitaitoa edistävänä harjoitteluna, joka vastaa Euroopan parlamentin ja neuvoston ammattipätevyuden tunnustamisesta antaman direktiivin 2005/36/EY kliinistä opetusta. Harjoittelusta enintään 15 op voidaan toteuttaa asianmukaiset potilashoidon välineet sisältävissä ammattikorkeakoulun harjoitustiloissa ja -tilanteissa. Harjoittelusta 15 op toteutetaan opinnäytetyönä. Harjoittelu toteutetaan ohjattuna harjoitteluna ammattikorkeakoulun terveysalan hyväksymissä toimintaympäristöissä progressiivisen hoidon eri vaiheissa perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa. Keskeiset harjoittelupaikat ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston ammattipätevyuden tunnustamisesta antaman direktiivin mukaiset.

Ohjattu harjoittelu toteutetaan ammattikorkeakoulun solmimien harjoittelusopimusten mukaisena. Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi osaamiseksi ohjatun harjoittelun toimintaympäristöissä, mikä edellyttää sopimusosapuolilta korkeakoulutasoista harjoittelun ohjausta. Koulutuksen keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Sairaanhoitajan keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet, *Tutkinnon laajuus 210 op*

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Hoitotyön perus- ja ammattiopinnot	117 op
Hoitotieteen teoreettisia perusopintoja	6 op
Hoitotieteen kliinisiä ammattiopintoja - sisältää lääkehoidon opintoja 9 op ja - infektioiden torjunnan opintoja 6 op	75 op
Tiedonhankinta-, tutkimus- ja kehittämisopintoja	6 op
Viestintä- ja kieliopintoja	9 op
Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisiä opintoja	6 op
Luonnontieteellisiä ja lääketieteellisiä opintoja - sisältää anatomiaa ja fysiologiaa yhteensä 4 op	15 op
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu (kliininen opetus)	90 op
Opinnäytetyö	15 op
Vapaasti valittavat opinnot , tavoitteiltaan ja sisällöltään vastaavat hoitotyön ammatillista osaamista	3 op

D. Laillistaminen terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus laillistaa sairaanhoitajan hakemuksesta ja tutkinnon antaneen ammattikorkeakoulun ilmoituksesta terveydenhuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi. Laillistamisen edellytyksenä on, että sairaanhoitajakoulutus täyttää edellä esitetyt koulutuksen vähimmäisvaatimukset, joihin sisältyvät Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/36/EY asettamat vaatimukset ammattipätevyden tunnustamisesta.

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on em. ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

4.11 Ensihoitaja (AMK), Bachelor of Health Care

240 opintopistettä, 4 vuotta

Ensihoitaja (AMK) sisältää sairaanhoitajakoulutuksen (210 op). Ensihoidon koulutusohjelmasta valmistuva ensihoitaja saa suoritettuaan hyväksytysti 240 op todistuksen sekä ensihoitajan että sairaanhoitajan koulutuksista ja hänet laillistetaan Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (TEO) toimesta terveydenhuollon ammattihenkilöksi sairaanhoitajana. Koulutus rakentuu siten, että tutkintoon sisältyvät sairaanhoitajan opinnot integroituvat tiiviisti ensihoitajan opintoihin koulutuksen koko 240 opintopisteen ajalle. Opiskelijat valitaan ensihoidon koulutusohjelmaan valintakokeilla, joissa huomioidaan koulutuksen ja tulevan työn vaatimukset.

A. Toiminta ja vastualueet

Ensihoitaja on ensihoidon asiantuntija, jonka tehtävä arvioida itsenäisesti äkillisesti sairastuneen tai vammautuneen potilaan tila, käynnistää ja ylläpitää potilaan peruselintoimintoja, parantaa potilaan ennustetta ja kohentaa tai lievittää hänen tilaansa. Ensihoitajan tehtävä on myös tukea ja ohjata yksilöitä, perheitä ja yhteisöjä määrittämään, saavuttamaan ja ylläpitämään terveyttään erilaisissa akuuteissa tilanteissa elämän eri vaiheissa. Ensihoitajan vastuualueena on hoitotasoinen ensihoito ja sairaankuljetus.

Ensihoitaja toimii ensihoitopalvelujärjestelmässä, joka on osa maamme terveydenhuoltojärjestelmää. Ensihoitopalvelujärjestelmä koostuu viranomaisyhteistyöstä hätäkeskuksen, ensivastetoiminnan, ensihoidon ja sairaankuljetuksen sekä pelastuspalvelun kanssa ja mahdollistaa terveydenhuollon toimenpiteiden kohdentamisen ja tarpeellisen hoidon aloittamisen potilaalle jo kohtaamistilanteessa ennen kuljetusta. Suomalaisessa ensihoidossa korostuu pitkien välimatkojen vuoksi myös kuljetuksen aikainen potilaan tarkkailu ja hoito.

Ensihoidon erikoistehtäviin kuuluvat poliisijohtoiset ensihoitotehtävät ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen ja Sisäasiainministeriön poliisiosaston alainen taktinen ensihoito.

Kansanterveyslaki 66/1972, 14 § määrittelee sairaankuljetuksen kansanterveystyöhön kuuluvana velvollisuutena, jonka järjestämisestä kunnan tulee huolehtia 19 §:ssä tarkoitettujen toimintasuunnitelman rajoissa. Vastuu sairaankuljetuksen ja ensihoidon toiminnan koordinoimisesta, ohjauksesta ja valvonnasta kuuluu kullekin sairaanhoitopiirille (Erikoissairaanhoitolaki 1062/1989). Sairaankuljetusasetus (565/94) määrittelee sairaankuljetuksessa ja ensihoidossa erikseen perustasoisen ja hoitotasoinen sairaankuljetuksen: perustason sairaankuljetuksella ja ensihoidolla tarkoitetaan hoitoa ja kuljetusta, jossa on riittävät valmiudet valvoa ja huolehtia potilaasta siten, ettei hänen tilansa kuljetuksen aikana odottamatta huonone ja mahdollisuudet aloittaa yksinkertaiset henkeä pelastavat toimenpiteet. Hoitotasoisella ensihoidolla tarkoitetaan valmiuksia aloittaa potilaan hoito tehostetun hoidon tasoisilla tutkimuksilla ja hoitotoimenpiteillä ja toteuttaa potilaan ambulanssi- tai muu kuljetus hoitolaitokseen siten, että potilaan elintoiminnot voidaan turvata luotettavasti myös matkan aikana. Hoitotasoista ensihoitoa ovat myös tehohoitoa vaativat nk. sekundääriset potilaan siirtokuljetukset esim. alue- tai keskussairaalaan yliopistosairaaloihin.

Ensihoitotyö perustuu hoitotieteeseen. Ensihoidon ammatillisessa päätöksenteossa käytetään monitieteistä tietoperustaa, jossa hoitotieteen ohella korostuu erityisesti hyvä lääketieteen ja farmakologian osaaminen. Ensihoitajan työssä korostuvat asiakaslähtöisyys ja hyvä ammatillinen vuorovaikutus. Ensihoitotyö edellyttää hoitajalta lisäksi hyviä teknisiä ja toiminnallisia valmiuksia hoitoketjun kaikissa vaiheissa. Nämä valmiudet kattavat siirty-

misen potilaan luokse, potilaan tilan arvioinnin ja tutkimisen, hoidon tarpeen määrittelyyn perustuvan hoitopäätöksen, yksilöllisen hoitamisen, potilaan tilan seurannan sekä lopullisen hoidon kiireellisyuden määrittämisen silloin, kun potilaan tila vaatii kuljettamisen sairaalaan jatkotutkimuksiin ja hoitoon. Lisäksi turvallinen työskentely sairaalan ulkopuolisessa ensihoidossa edellyttää ensihoitajalta hyvää fyysistä ja psyykkistä kuntoa.

B. Ammatillinen osaaminen

Ensihoitajan koulutus sisältää sairaanhoitajakoulutuksen ydinosaamisen. Ensihoitajan ammattiopinnoissa laajennetaan ja syvennetään hoitotyön osaamista akuuttiin hoitotyöhön ja sairaalan ulkopuoliseen hoitamiseen hoito- ja monitieteellistä tietoperustaa hyödyntäen. Ensihoitajan ammattiopinnoissa keskeiset ydinosaamisen alueet ovat: ensihoitajan toimintaa ohjaavat hoitotyön arvot, eettiset periaatteet ja säädökset, ensihoitojärjestelmä ja viranomaisyhteistyö, ensihoitotilanteiden turvallisuus, ensihoidon teknologia, laitteisto ja välineistö, ensihoidon tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen sekä eri-ikäisten ensihoidon tarpeen arviointi, peruselintoimintojen turvaaminen, työdiagnoosin tekeminen ja löydösten mukainen ensihoito.

1. Eettinen toiminta

Ensihoitajan toimintaa ohjaavat ihmisoikeudet, sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö ja hoitotyön eettiset ohjeet.

Ensihoitaja

- toimii työssään eettisesti ihmisoikeuksia kunnioittaen.
- noudattaa potilaiden oikeuksia koskevaa lainsäädäntöä ja ymmärtää potilaan oikeuden päättää itse hoidostaan.
- toimii sairaanhoitajan ammatinharjoittamista koskevan lainsäädännön mukaisesti.
- toimii itsenäisesti ja oma-aloitteisesti ensihoitotilanteissa henkilökohtaisten hoitovelvoitteiden ja annettujen lääketieteellisten ohjeiden mukaisesti sekä kykenee perustelemaan ensihoitotyössä tehtyjä eettisiä ja moraalisia valintoja.
- auttaa potilasta monipuolisesti akuuteissa hoitotilanteissa hoitotaidoillaan, jotka perustuvat koulutuksen tuottamaan eri tieteenalojen osaamiseen.
- kykenee perustelemaan em. tietopohjaan perustuen valitsemansa hoitoratkaisut.
- toimii asiakaslähtöisesti ja edistää yksilön, perheen ja yhteisön terveyttä neuvomalla ja ohjaamalla asiakkaitaan akuuteissa terveysongelmissa.
- pidättäytyy tarvittaessa hoidoista potilaan edun ja turvallisuuden vuoksi päätöksellä, joka perustuu hoitajan omaan arvioon, kirjalliseen hoito-ohjeeseen tai lääkäriltä hoitotilanteessa pyydettyyn hoito-ohjeeseen.
- tuntee erilaisten kulttuurien tapoja, jotka vaikuttavat ensihoitotyöhön.

2. Ensihoitojärjestelmä ja viranomaisyhteistyö

Ensihoitajan työ on edellyttää yhteistyötä potilaan/asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa. Ensihoitaja toimii itsenäisesti, mutta jatkuvassa yhteistyössä useiden eri viranomaisten kanssa (mm. hätäkeskus, pelastuslaitos, poliisi, terveysvirasto, sosiaalitoimisto ja erikoissairaanhoito).

Ensihoitaja

- tietää suomalaisen ensihoidon ja ensihoitojärjestelmän historian.
- tietää suomalaisen ensihoitojärjestelmän toiminnan ja ohjauksen.
- ymmärtää ensihoitotyötä ohjaavan lainsäädännön merkityksen.
- tuntee eri hoitolaitosten valmiudet ja mahdollisuudet jatkohoidon antamiseen.
- tietää eri yhteistyöviranomaisten keskeiset toimintatavat ja ymmärtää yhteistyön merkityksen.
- osaa tehtäväkoodit (ELS/hätäkeskuslaitos) ja niiden riskiluokat.
- päättää potilaan jatkohoitopaikan ja kuljetuskoodin.
- päättää yksikön sairaankuljetuksen aikaisen varausasteen.
- tekee ennakoilmoituksen potilaasta hoitolaitokseen.
- tiedottaa suullisesti ja kirjallisesti potilaan hoidosta jatkohoitopaikkaan.
- nimeää perustellusti potilaan kuljetuksen peruuntumisen syyn X – koodilla.
- ottaa lääkinnällisen pelastustyön johtajuuden viranomaisyhteistyötilanteessa.
- toteuttaa viranomaistahojen välisen viestiliikenteen.
- hyödyntää viranomaisyhteistyötä potilaan hoitamisessa sekä ensihoitotyön kehittämisessä.
- hyödyntää muuta ensihoitoon liittyvää tietotekniikkaa.

3. Ensihoitotilanteiden turvallisuus

Ensihoitajan työ edellyttää riskien tunnistamista ja niiden ennalta ehkäisyä oikeita työtapoja ja -välineitä käyttäen. Ensihoitajan oman sekä potilaan turvallisuuden varmistaminen koostuvat ensihoitajan työssä hoidon kaikissa vaiheissa.

Ensihoitaja

- siirtää potilaan oikeaoppisesti ja kuljettaa hänet turvallisesti.
- pyytää tilanteen vaatiman lisäavun tarvittaessa.
- tekee kuljettamatta jättämispäätöksen ja osaa perustella sen.
- ehkäisee ennalta työstä aiheutuvia erilaisia turvallisuusriskejä.
- kohtaa turvallisesti väkivaltaisesti käyttäytyvän asiakkaan.
- toimii aseptisesti sairaalan ulkopuolella.
- käyttää oikein keskeisimpiä pelastusvälineitä.
- hallitsee itsenäisen tulipalon alkusammutuksen.
- ymmärtää psyykkisen kriisi- ja jälkihoidon merkityksen.
- ymmärtää tarkoituksenmukaisen ja turvallisen hälytysajon periaatteet.
- toimii kuntouttavan hoitotyön periaatteiden mukaisesti.
- ymmärtää työturvallisuuden merkityksen.

4. Ensihoidon teknologia, laitteisto ja välineistö

Ensihoitajan työ edellyttää hyvää tiedonsiirto- ja kommunikaatiomenetelmien osaamista sekä ensi- ja akuuttihoitossa tarvittavien tutkimus- ja hoitovälineiden hallintaa.

Ensihoitaja

- käyttää viranomaisverkkoa (VIRVE) ja sen päätelaitteita.

- käyttää oikein sähköisiä tiedonsiirtomenetelmiä viestinnässä.
- käyttää potilaan ensihoidossa tarvittavia hoito- ja valvontalaitteita.
- osaa tehdä ambulanssin työvuorokohtaisen ennakoivan.
- ajoneuvotarkastuksen ja varmistaa tarvittavien määräaikaishuoltojen tekemisen.

5. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Ensihoitaja kehittää tutkimus- ja muuhun näyttöön perustuvaa hoitotyötä. Ensihoitaja vastaa ambulansseissa hoitotasoisesta ensihoidon toteutumisesta sekä alaisuudessaan olevien ensihoito- ja sairaankuljetusyksiköiden toiminnan koordinoinnista ja ohjauksesta.

Ensihoitaja

- tietää johtamisen periaatteet ensihoitotilanteissa ja asemapalveluksessa.
- kykenee hahmottamaan kokonaistilanteen onnettomuuspaikalla ja hallitsee alustavan potilasluokituksen tekemisen monipotilastilanteessa.
- kykenee jakamaan tehtävät käytössä olevien resurssien mukaan.
- tietää eri viranomaistahojen johtosuhteet erilaisissa onnettomuustilanteissa.
- tietää lääkintäjohtajan, luokittelujohtajan, hoitojohtajan ja kuljetusjohtajan tehtävät.
- tuntee normaaliolojen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen toimintamallit sairaalassa ja sen ulkopuolella.
- ymmärtää työohjauksen merkityksen oman ammatillisen kasvunsa tukemisessa ja työyhteisön toiminnan kehittämisessä.
- kehittää ensihoitoa näyttöön perustuen ja kartoittaa ensihoitotyön uusia mahdollisuuksia.
- ylläpitää ja kehittää omaa ammattitaitoa.
- ylläpitää omaa työ- ja toimintakykyä.

6. Eri-ikäisten ensihoidon tarpeen arviointi, peruselintoimintojen

turvaaminen, työdiagnoosin tekeminen ja löydösten mukainen hoito

Ensihoitaja tutkii, arvioi ja ylläpitää potilaan peruselintoimintoja. Työhön liittyy itsenäinen päätöksen teko, joka perustuu ensihoitajan tekemään työdiagnoosiin ja potilaan hoidon tarpeen arviointiin. Ensihoitajan kliininen osaaminen perustuu monitieteiseen tietoon. Sairaanhoidajan koulutuksen sisältämän tiedon lisäksi ensihoitaja perehtyy laajemmin anatomiaan, fysiologiaan, patofysiologiaan, farmakologiaan sekä lääketieteen eri erikoisaloihin.

Ensihoitaja

- tekee potilaan ensiarvion (A, B, C, D, E)
- tekee potilaan tarkennetun tilanarvion
- tunnistaa ja antaa ensihoitoa tilanarvion perusteella seuraavissa tilanteissa:
- eloton potilas
- tajunnan tason häiriöstä kärsivä potilas
- hengitysvaikeuspotilas
- hapen puutteesta kärsivä potilas
- rintakipupotilas
- rytmii- tai johtumishäiriöistä kärsivä potilas

- aivoverenkiertohäiriöpotilas
- mekaanisesti vammautunut potilas (ensihoito vs. nopea kuljetus)
- ei-mekaanisesti vammautunut potilas
- verenvuotopotilas
- sokeritautipotilas
- infektiopotilas
- kouristeleva potilas
- yliherkkyyspotilas
- myrkytyspotilas
- mielenterveyspotilas
- synnyttävä äiti, synnytys ja vastasyntynyt lapsi
- muulla tavoin oireileva potilas.
- tunnistaa potilaan ja hänen läheistensä henkisen ensihoidon tarpeen.
- toteuttaa turvallisesti potilaan ensihoidossa tarvittavan lääke- ja nestehoidon.
- ehkäisee ennalta lisävaurioita ja komplikaatioita.
- hoitaa potilaan kivun eri tilanteissa.

C. Keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet

Ensihoitajakoulutuksen opintojen kokonaislaajuus on 240 opintopistettä (op). Yksi opintopiste on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista.

Ensihoitajakoulutuksen tulee täyttää sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinolle sairaanhoitaja (AMK) asetetut vaatimukset.

Opinnoista toteutetaan 90 op ammattitaitoa edistävänä harjoitteluna, joka vastaa Euroopan parlamentin ja neuvoston ammattipätevyyden tunnustamisesta antaman direktiivin 2005/36/E4 klinistä opetusta. Harjoittelusta 15 op toteutetaan opinnäytetyönä. Harjoittelu toteutetaan ohjattuna harjoitteluna ammattikorkeakoulun terveysalan hyväksymissä toimintaympäristöissä progressiivisen hoidon eri vaiheissa perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa sekä ensihoitajakoulutuksen osalta ammattikorkeakoulun ensihoidon koulutusohjelman hyväksymissä ensihoitojärjestelmän yksiköissä. Keskeiset harjoittelupaikat ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin mukaiset.

Ohjattu harjoittelu toteutetaan ammattikorkeakoulun solmimien harjoittelusopimusten mukaisena. Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi osaamiseksi ohjatun harjoittelun eri toimintaympäristöissä (mm. ambulansseissa, päivystyspoliklinikoilla, anestesia- ja teho-osastoilla), mikä edellyttää sopimusosapuolilta korkeakoulutasoisen oppimisen mahdollistavaa harjoittelun koordinointia ja ohjausta.

Ensihoitaja (AMK) koulutuksessa tehdään opinnäytetyö, jonka aihe liittyy ensihoitotyön ammattiopintoihin. Opinnäytetyö, johon liittyy kypsyysnäyte, on laajuudeltaan 15 op.

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammatti- henkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen. Ensihoitajakoulutuksen hyväksytyt suorittaminen edellyttää koulutuksen eri vaiheissa läpäistyjä ammattitaidon arviointitilanteita, joiden mittarit ovat ensihoidon koulutusohjelmien ja työelämän

asiantuntijoiden määrittelemiä ja hyväksymiä. Koulutuksen keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Ensihoitajan keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet, *Tutkinnon laajuus 240 op*

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Hoitotyön ja ensihoitotyön perus- ja ammattiopinnot	147 op
- Hoitotieteen teoreettisia perusopintoja	6 op
- Hoitotieteen ja ensihoitotyön klinisiä ammatti-opintoja	90 op
- Tiedonhankinta-, tutkimus- ja kehittämisopintoja	6 op
- Viestintä- ja kieliopintoja	9 op
- Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisiä opintoja	6 op
- Luonnontieteellisiä ja lääketieteellisiä opintoja	30 op
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu	90 op
Ensihoitotyön ammattitaitoa edistävä harjoittelu toteutetaan seuraavissa erikoissairaanhoidon toimintaympäristöissä: <ul style="list-style-type: none"> - erityyppiset päivystyspoliklinikat - anestesia- ja leikkausosastot - teho- ja valvontaosastot - perus- ja hoitotason ambulanssit Harjoitteluyksiköitä voivat olla lisäksi esimerkiksi: <ul style="list-style-type: none"> - synnytysosasto - lääkäriambulanssi tai -helikopteri - sosiaalipäivystys - poliisiyksikkö - hätäkeskus - puolustusvoimien ja/tai rajavartiolaitoksen lääkintä- ja hoito-organisaatio 	
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte, sisältyy ammattitaitoa edistävään harjoitteluun	15 op
Vapaasti valittavat opinnot, jotka tavoitteiltaan ja sisällöltään vastaavat ensihoitotyön ammatillista osaamista	3 op

D. Laillistaminen terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Valmistuva ensihoitaja saa suoritettuaan hyväksytysti 240 opintopistettä todistuksen sekä ensihoitajan että sairaanhoitajan koulutuksesta ja hänet laillistetaan hakemuksesta Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen (TEO) toimesta sairaanhoitajana. Laillistamisen edellytyksenä on, että ensihoitajakoulutus täyttää sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinnolle, sairaanhoitaja (AMK) asetut vaatimukset sekä edellä esitetyt ensihoitajakoulutuksen vähimmäisvaatimukset.

4.12 Kätilö (AMK), Bachelor of Health Care

270 opintopistettä, kesto 4,5 vuotta

Kätilö AMK (270 op) sisältää sairaanhoitajakoulutuksen (210 op). Kätilökoulutuksessa opiskelija laajentaa ja syventää hoitotyön osaamistaan kätilötyöhön. Kätilötyö edellyttää kätilöltä hyvän tietoperustan lisäksi itsenäistä päätöksentekokykyä, herkkyyttä havaita ja reagoida terveyden muutostilanteissa, kohtaamis- ja vuorovaikutustaitoja sekä hyviä kliinisiä taitoja. Kätilökoulutuksen ammattiopintoja on 90 opintopistettä, joista 30 opintopistettä toteutuu sairaanhoitajakoulutukseen sisältyvinä kätilötyön ammattiopintoina. Opiskelijat valitaan suoraan hoitotyön koulutusohjelmaan kätilötyön suuntautumisvaihtoehtoon.

A. Toiminta ja vastualueet

Kätilö on seksuaali- ja lisääntymisterveyden asiantuntija. Kätilö edistää seksuaali- ja lisääntymisterveyttä siten, että ihmisillä on mahdollisuus tietoiseen perhesuunnitteluun, tyydyttävään ja turvalliseen seksuaalisuuteen sekä suunniteltuihin, toivottuihin raskauksiin ja synnytyksiin. Kätilö auttaa ja tukea naisia, perheitä ja yhteisöjä määrittämään, saavuttamaan ja parantamaan seksuaali- ja lisääntymisterveyttään. Kätilö on eri-ikäisten naisten ja koko perheen terveyden ja hyvinvoinnin edistäjä monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Kätilö toimii naisten tukena sekä edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa, naisten ja lasten oikeuksia sekä seksuaalisia oikeuksia. Edistämällä erityisesti tyttöjen ja naisten tasa-arvoa ja terveyttä kätilöt ovat luomassa kestäväää pohjaa yhteiskunnan sosiaaliselle kehitykselle.

Kätilö suunnittelee, toteuttaa, kehittää ja arvioi raskaana olevan, synnyttävän ja synnyttäneen naisen, terveen vastasyntyneen ja perheen kätilötyötä, perhesuunnittelua ja naistentautipitolaan hoitotyötä. Kätilö toimii sekä itsenäisesti että moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja kätilötyön koordinoijana äitiyshuollon hoitoketjun kaikissa vaiheissa julkisessa ja yksityisessä perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa.

Kätilö käyttää tutkimus- ja kokemustietoa kätilötyön kehittämiseksi ja naisten, miesten, vastasyntyneen ja perheen hyvinvoinnin, voimavarojen ja tyytyväisyyden tukemiseksi. Kätilön toimintaa ohjaavat kätilötyön arvot ja eettiset periaatteet sekä voimassa oleva sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö sekä Suomen terveystieteelliset linjaukset.

Kätilön keskeistä asiantuntijuutta on kätilötyö naisen ja perheen elämänkulun eri vaiheissa.

Kätilötyön tieteellinen ja teoreettinen perusta on terveystieteissä, mikä edellyttää kätilöltä sairaanhoitajan tietoperustan lisäksi kätilötyön, hoitotieteen, lääketieteen ja farmakologian tutkimustiedon ajankohtaista osaamista. Kätilö integroi eri tieteenalojen tietoa kätilötyön teoreettiseen tietoon ja perustelee sen avulla itsenäisen päätöksentekonsa ja toimintansa.

Kätilötyö on lasten, nuorten, perheiden, yhteisöjen, väestön ja koko yhteiskunnan seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistävää ja ylläpitävää sekä sairauksia ehkäisevää hoitotyötä, jossa pyritään vahvistamaan eri-ikäisten ihmisten voimavaroja ja itsehoitoa siten, että ihmiset voivat tehdä entistä tietoisempaa perhesuunnittelua, seksuaalisuutta, raskautta, synnytystä sekä naisen, äidin, lapsen ja koko perheen terveyttä koskevia päätöksiä.

B. Ammatillinen osaaminen

Kätilön koulutus sisältää sairaanhoitajakoulutuksen ydinosaamiseen. Kätilön ammattiopinnoissa (90 op) laajennetaan ja syvennetään hoito- ja monitieteellistä tietoperustaa kätilötyön näkökulmasta.

Kätilön asiantuntijuutta on seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen. Näyttöön perustuva ja direkttiivien mukainen kätilötyön osaaminen muodostuu sekä tietopuolisesta opiskelusta että ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta erilaisissa hoito- ja kätilötyön perus- ja erityisosaamista vaativissa toimintaympäristöissä. Kätilötyön perusosaaminen rakentuu kätilötyön historiasta, arvoista, etiikasta, lainsäädännöstä sekä monitieteisestä tutkimuksesta, tiedoista ja taidoista sekä kansainvälisestä ja monikulttuurisesta osaamisesta.

1. Eettinen toiminta

Kätilö

- toimii kätilötyön arvojen, eettisten periaatteiden ja kätilötyötä ohjaavan lainsäädännön mukaisesti.
- edistää naisen ja perheen hyvinvointia, tasavertaisuutta ja oikeuksien toteutumista yhteiskunnassa seksuaali- ja lisääntymisterveyden alueella.
- tukee naisen itsemääräämisoikeutta ja tietoisia valintoja seksuaali- ja lisääntymisterveyden alueella.
- vastaa ammatillisesta osaamisestaan ja kehittämisestään.

2. Terveyden edistäminen

Kätilö on naisen, perheen ja väestön terveyden asiantuntija ja toimii seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäjänä elämänsä elämänkulun kaikissa vaiheissa.

Kätilö

- tunnistaa eri-ikäisten ja eri elämänvaiheissa olevien naisten, perheiden ja väestön voimavarat ja kyvyn hallita ja edistää terveyttään seksuaali- ja lisääntymisterveyden alueella.
- ohjaa ja tukee yksilöä ja pareja perheen perustamisessa, perhesuunnittelussa, vanhemmuuteen kasvussa ja synnytykseen valmistautumisessa.
- ohjaa, tukee ja aktivoi naista ja koko perhettä terveyden edistämässä raskaus- ja lapsivuodeaikana, synnytyksen jälkeen ja ikääntymisen mukanaan tuomissa muutoksissa.
- kykenee toimimaan lasten, nuorten ja aikuisten sukupuoli- ja ihmissuhdekasvattajana sekä antamaan heille asiantuntevaa seksuaalineuvontaa ja ohjausta pyrkien turvaamaan tydyttävän ja turvallisen seksuaalisuuden eri ikäkausina ja eri elämäntilanteissa.
- kykenee kohtaamaan ihmisten erilaisia seksuaalisia tarpeita asiantuntijana.
- osaa toteuttaa projekteja, hankkeita ja tapahtumia erilaisten väestöryhmien ja yhteisöjen seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämiseksi.
- tukee terveyttä, tietoista itsenäistä päätöksentekoa ja seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia naisten ja perheiden elämänsä elämänkulun erivaiheissa.

3. Ohjaus- ja opetus

Kätilö

- hallitsee ammatillisen vuorovaikutuksen ja asiakaslähtöisen neuvonnan periaatteet, menetelmät ja sisällöt seksuaali- ja lisääntymisterveyden sekä naisten hoitotyön osa-alueilla.
- suunnittelee, toteuttaa ja arvioi asiantuntijana eri-ikäisten ja eri elämäntilanteessa olevien

naisten, heidän kumppaniensa sekä erilaisten ryhmien ohjaustilanteita ja tapahtumia, ainakin perhevalmennusta, seksuaali-, lisääntymis- ja terveysneuvontaa sekä seksuaalikasvatusta.

4. Yhteistyö

Kätilö

- kykenee toimimaan kätilötyön asiantuntijana sekä itsenäisesti että moniammatillisten työryhmien, tiimien ja verkostojen jäsenenä.
- soveltaa sairaanhoitajakoulutuksen aikana opittuja yhteistyötaitojaan kätilötyössä.
- koordinoi kätilötyön asiantuntijana naisten terveyden edistämistä hoitoketjujen eri vaiheissa.

5. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Kätilö

- tunnistaa kätilötyöhön liittyviä tutkimus- ja kehittämistarpeita itsensä ja asiakkaiden näkökulmasta.
- tarkastelee, arvioi ja hyödyntää näyttöön perustuvaa tutkimusta kätilötyössä.
- kehittää, varmistaa ja raportoi aktiivisesti kätilötyön laatua.
- johtaa omaa työtään sekä kätilötyön työryhmiä ja tiimejä.
- ymmärtää oman ammattikuntansa historian merkityksen ja tunnistaa tulevaisuuden haasteita kätilötyölle.

6. Yhteiskunnallinen ja monikulttuurinen kätilötyö

Kätilö

- edistää yhteiskunnassa naisten, lasten ja perheiden hyvinvointia ja tasa-arvoa seksuaali- ja lisääntymisterveyden alueella.
- Käyttää tietojaan ja taitojaan muuttuvissa tilanteissa ja haasteissa väestön hyväksi.
- osaa toimia kulttuurilähtöisesti erilaisista taustoista tulevien naisten, perheiden ja yhteisöjen kanssa kätilötyössä.
- osaa toimia monikulttuurisissa työyhteisöissä ja alansa asiantuntijana kansainvälisissä tehtävissä kätilötyön alueella.

7. Kliininen kätilötyö

Kätilön kliininen osaaminen perustuu vahvaan teoreettiseen osaamiseen, joka kattaa ajan-
tasaisen hoitotieteellisen tiedon, kätilötyössä tarvittavan lääketieteellisen tiedon, farmako-
logian sekä yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisen tiedon. Näyttöön perustuva kätilötyö
edellyttää ammatillista vastuuta, ongelmanratkaisu- ja päätöksentekotaitoja sekä asiakkaan/
potilaan kokonaishoidon ja kätilötyön menetelmien hallintaa.

Kätilö

- soveltaa ja syventää sairaanhoitajakoulutuksessa oppimiaan tietoja ja klinisiä taitoja sekä vuorovaikutusosaamista kätilötyössä.
- toteuttaa perhekeskeistä hoitotyötä naisen ja perheen elämäntilanteen eri vaiheissa.

- suunnittelee, toteuttaa ja arvioi perhesuunnittelua, -valmennusta ja -neuvontaa.
- ohjaa ja tukee asiakkaita vanhemmuuteen, parisuhteeseen ja perhe-elämään liittyvissä kysymyksissä.
- toimii naisen ja perheen sosiaalisena tukena ja informoi raskauteen, synnytykseen ja vanhemmuuteen liittyvistä sekä perhettä koskevista sosiaalietuksista.
- hallitsee itsenäisesti normaalin raskauden, synnytyksen ja lapsivuodeajan vaiheet, seurannan ja hoidon suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin.
- hallitsee ja toteuttaa asiantuntevaa imetysohjausta.
- hallitsee alansa keskeisen farmakologisen tiedon ja toteuttaa lääkehoitoa turvallisesti lääkärin ohjeiden ja vallitsevan lainsäädännön mukaisesti.
- tunnistaa raskauden, synnytyksen ja lapsivuodeajan häiriöt ja komplikaatiot sekä osaa toimia niiden edellyttämällä tavalla kätilötyössä.
- hoitaa perätilasynnytyksen ja välitöntä hoitoa vaativat hätätilanteet synnytyksessä mikäli lääkäri ei ole paikalla.
- tutkii, tarkkailee ja hoitaa itsenäisesti tervettä vastasyntynyttä.
- osaa elvyttää vastasyntyneen ja turvata peruselintoiminnot.
- edistää, tukee ja arvioi lapsen ja vanhempien välistä varhaista vuorovaikutusta.
- toimii naistentautien hoitotyön asiantuntijana, joka määrittelee ja tunnistaa eri-ikäisten naisten voimavaroja ja mahdollisia terveysongelmia sekä suunnittelee, toteuttaa ja arvioi niiden pohjalta hoitotyötä toimien yhteistyössä potilaan ja lääkärin kanssa.
- vastaa osaltaan hoidon suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin luotettavasta dokumentoinnista.

8. Kätilötyön keskeiset sisällöt

Kätilötyössä painottuu preventiivinen ja promotiivinen hoitotyö. Tällä tarkoitetaan eri-ikäisten tyttöjen ja naisten, raskautta suunnittelevien naisten, raskaana olevien, synnyttävien, synnyttäneiden ja lapsivuoteisten naisten ja koko perheen hoitoa, ohjausta ja neuvontaa, joka vaikuttaa yksilölliseen ja yhteisölliseen hyvinvointiin.

8.1 Nuorten, perhettä suunnittelevien ja ikääntyvien naisten kätilötyö

- eri-ikäisten tyttöjen ja naisten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen
- nuorten ja aikuisten sekä heidän perheittensä kohtaaminen, tuki ja ohjaus
- gynekologiset tutkimukset ja näytteet
- raskauden ehkäisymenetelmät, ehkäisyn toteutus sekä niihin liittyvä ohjaus ja neuvonta
- seksuaaliteitse tarttuvat taudit, niiden tunnistaminen ja ehkäisy, seksuaalneuvonta
- raskauden keskeytyminen ja keskeyttäminen
- lapsettomuus
- gynekologiset sairaudet sekä keskeinen farmakologia ja hoitotyö
- ikääntyneiden naisten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät erityiskysymykset
- lääkemääräykset ja lääkehoito ohjeiden ja lainsäädännön mukaisesti

8.2 Raskaana olevan naisen ja perheen kätilötyö

- naisten ja perheiden kohtaaminen
- erilaisten perheiden raskauden aikaisen terveysneuvonnan ja voimavarojen arviointi
- raskaudenajan terveysneuvonta ja terveystarkastukset
- vanhemmuuteen kasvu ja parisuhteen tukeminen
- perhe- ja synnytysvalmennuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi
- riski- ja ongelmaraskauksien tunnistaminen, hoidon tarpeen arviointi, hoidon suunnittelu, toteutus ja jatkohoidon ohjaus
- perhesuunnittelu ja seksuaalineuvonta

8.3 Synnyttävän naisen kätilötyö

- synnyttäjän ja miehen/kumppanin voimavarojen, aktiivisuuden ja selviytymisen arviointi
- synnyttämään tulevan perheen hoidon suunnittelu ja ohjaus
- synnyttäjän ja synnytyksen avautumisvaiheen edistymisen tarkkailu ja seurantamenetelmät
- sikiön voinnin tarkkailu ja seurantamenetelmät
- synnytyskipu, sen merkitys ja hallinta
- farmakologiset ja ei-farmakologiset kivunlievitysmenetelmät
- häiriöiden toteaminen synnytyksen kulussa ja niiden edellyttämä toiminta
- välilihan leikkaamisen tarpeen arviointi, puuduttaminen ja leikkaaminen
- ponnistusvaiheen hoitomenetelmien hallinta
- vastasyntyneen tutkiminen, tarkkailu ja hoitotyö
- vastasyntyneen virvoittelu, elvytys ja peruselintoimintojen turvaaminen siirtotilanteissa
- jälkeisvaiheen hoitomenetelmien hallinta ja istukan tarkastaminen
- välilihan leikkaushaavan ja repeämän puudutus ja ompelu
- synnytyksen jälkeiset hoitotoimenpiteet, -menetelmät sekä synnyttäjän ja vastasyntyneen voinnin seuranta, ennakointi ja tilanteen vaatima toiminta
- varhaisen vuorovaikutuksen ja varhaisimetyksen havainnointi ja tukeminen
- synnytyksen hoitoon liittyvät erityistilanteet, ennakointi, päätöksenteko ja tilanteen vaatima toiminta
- riskisynnyttäjien hoidon suunnittelu, toteutus ja arviointi yhteistyössä lääkärin ja muiden ammattiryhmien kanssa
- ensitiedon antamiseen osallistuminen, kun vastasyntynyt on sairas, vammainen tai kuolee
- perheen hoidon jatkuvuudesta ja hoitotyön dokumentoinnista huolehtiminen

8.4 Synnyttäneen naisen, vastasyntyneen ja perheen kätilötyö

- vanhempien ja vastasyntyneen varhaisen vuorovaikutuksen havainnointi ja tukeminen
- synnyttäneen naisen voinnin ja voimavarojen tarkkailu, hoitotyö ja ohjaus
- vastasyntyneen vointi, voinnin muutosten tarkkailu ja hoitotyö
- imetyksen ja vierihoidon havainnointi ja ohjaus
- miehen/kumppanin tuki vastasyntyneen hoitoon osallistumisessa ja imetyksessä
- synnyttäneen naisen kotiinlähtötarkastus synnytysvuodeosastolla
- hoidon jatkuvuuden turvaaminen perusterveydenhuollossa

- kotihoidon ohjaus, seksuaalineuvonta ja perhesuunnittelu
- erityistukea tarvitsevien perheiden tunnistaminen ja jatkohoidosta huolehtiminen yhteistyössä eri ammattiryhmien kanssa

8.5 Erityistarkkailua tarvitsevan vastasyntyneen kätilötyö

- vastasyntyneen ennen aikaisuuden, vamman tai kuoleman aiheuttama kriisi ja vanhempien tukeminen
- erityistarkkailua tarvitsevan vastasyntyneen voinnin muutosten tunnistaminen ja hoitotyö yhteistyössä eri ammattiryhmien kanssa
- sairaiden ja pienipainoisten vastasyntyneiden perus- ja erityishoito sekä hoitolaitteiden tuntemus ja käyttö
- imetysohjaus ja maidontuotannon ylläpito erityistilanteissa

Sairaanhoitajan koulutukseen sisältyvien luonnon- ja lääketieteellisten aineiden lisäksi seuraavia kätilön ammatillista osaamista syventäviä opintoja: anatomia, anestesiologia, fysiologia, embryologia, farmakologia, genetiikka, gynekologia, äitiyden psykologia, obstetriikka, neo- ja perinatologia, seksologia.

C. Keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäispisteet

Kätilön koulutuksen opintojen kokonaislaajuus on 270 opintopistettä (op), 4,5 vuotta. Yksi opintopiste on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Kätilön ammattiopinnot ovat laajuudeltaan vähintään 90 op, josta 30 op toteutuu sairaanhoitajan koulutukseen sisältyvinä ammattiopintoina. Kätilön koulutuksen tulee täyttää sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnolle, sairaanhoitaja (AMK) asetetut vaatimukset sekä Euroopan yhteisön lainsäädännön asettamat vaatimukset kätilökoulutukselle. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakoulutuksesta annettujen säädösten mukaisesti.

Ammattitaitoa edistävän harjoittelun (kliininen opetus) kokonaislaajuus on 135 op, josta kätilötyön toimintaympäristöissä toteutetaan vähintään 60 op ja opinnäytetyönä 15 op. Harjoittelu toteutetaan siten, että se täyttää EU:n sekä yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan että kätilökoulutuksen kliinisen opetuksen vaatimukset. Ammattitaitoa edistävä harjoittelu toteutetaan ohjattuna harjoitteluna ammattikorkeakoulun terveysalan hyväksymissä toimintaympäristöissä ammattikorkeakoulun solmimien harjoittelusopimusten mukaisena. Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi osaamiseksi ohjatun harjoittelun toimintaympäristöissä, mikä edellyttää sopimusosapuolilta korkeakoulutasoista harjoittelun ohjausta.

Direktiivien saavuttamiseksi kätilökoulutusta järjestetään pääsääntöisesti yliopistosairaalapaiikkakunnilla, jotka tarjoavat EY-direktiivin (2005/36/ETY) mukaiset harjoittelupaikat, opetuksen ja ohjauksen. Keskeisten hoitotyön toimintaympäristöjen lisäksi kätilötyön harjoittelun toimintaympäristöjä ovat: äitiysneuvola, antenataaliosasto, synnytysosasto, synnytysvuodeosasto/lapsivuodeosasto, erityishoitoa vaativien vastasyntyneiden tehohoito-osasto ja naistentautien osasto. Toimintaympäristöinä voivat toimia myös äitiyspoliklinikat, naistentautien poliklinikat sekä ehkäisyneuvolat. Suositeltavaa on, että osa harjoittelusta voidaan toteuttaa kansainvälisissä harjoitteluyksiköissä. Harjoittelun direktiivien määrällistä toteutumista seurataan kätilöopiskelijan työkirjan avulla.

Kätilötyön suuntautumisvaihtoehdossa tehdään opinnäytetyö, jonka aihe liittyy kätilötyön ammattiopintoihin. Opinnäytetyö 15 op, johon liittyy kypsyysnäyte, tehdään koulu-

tuksen ensimmäisen 210 op aikana osana ohjattua harjoittelua. Kätilötyön ammattiopinnoissa tehdään kehittämistyö 5 op kätilötyön ammatillisen osaamisen kehittämiseksi ja lisäämiseksi. Kätilön keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäispisteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Kätilön keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet, *Tutkinnon laajuus 270 op*

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Kätilötyön ammattiopinnot	90 op
- Sairaanhoidajakoulutuksen (210 op) aikana	30 op
- Lääke- yhteiskunta- ja luonnontieteellisiä opintoja	7 op
- Kehittämistyö	5 op
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu (kliininen opetus)	135 op
- Sairaanhoidajakoulutuksen (210 op) aikana	90 op
Kätilötyön toimintaympäristöissä vähintään	15 op
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op
- Kätilötyön ammattiopinnoissa ja toimintaympäristöissä	45 op

D. Laillistaminen terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Valmistuva kätilö saa suoritettuaan hyväksytysti 270 op todistuksen sekä kätilön että sairaanhoitajan koulutuksesta ja Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen (TEO) laillistaa hänet hakijan omasta hakemuksesta ja ammattikorkeakoulun ilmoituksesta terveydenhuollon laillistetuksi työntekijäksi kätilönä ja sairaanhoitajana. Laillistamisen edellytyksenä on, että kätilökoulutus täyttää sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnolle, sairaanhoitaja (AMK) asetetut vaatimukset ja Euroopan yhteisön lainsäädännön kätilökoulutukselle asettamat vaatimukset sekä edellä olevat vaatimukset.

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

Kätilökoulutus rakentuu siten, että kätilöopiskelijalla on mahdollisuus saada tutkintotodistus sairaanhoidajakoulutuksesta suoritettuaan sairaanhoidajakoulutuksen edellyttämät 210 opintopistettä.

4.13 Terveydenhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care

240 opintopistettä, 4 vuotta

Terveydenhoitaja (AMK) sisältää sairaanhoitajakoulutuksen (210 op). Terveydenhoitajakoulutuksen ammattiopintoja on vähintään 60 opintopistettä, joista 30 opintopistettä toteutuu sairaanhoitajakoulutukseen sisältyvinä terveydenhoitotyön ammattiopintoina. Opiskelijat valitaan suoraan hoitotyön koulutusohjelmaan terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehtoon.

A. Toiminta ja vastuualue

Terveydenhoitaja on hoitotyön ja erityisesti terveydenhoitotyön, terveyden edistämisen ja kansanterveystyön asiantuntija elämänkulun eri vaiheissa. Keskeistä terveydenhoitajan alue- ja väestövastuuisessa työssä on väestön osallistaminen ja aktivoiminen oman terveytensä ylläpitämiseen ja edistämiseen. Tärkeää on terveyden tasa-arvon lisääminen ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentäminen. Työtä suunnitellessaan, toteuttaessaan, arvioidessaan ja kehittäessään terveydenhoitaja ottaa huomioon terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavat tekijät, jotka vaikuttavat ihmisten elinympäristöön, elinolosuhteisiin ja hyvinvointiin. Terveydenhoitajan tehtäväalueeseen kuuluu osallistuminen terveystieteiden ja sairauksien ehkäisyyn, varhaiseen toteamiseen ja sairastuneiden hoitamiseen sekä terveellisen ympäristön suunnittelu- ja kehittämistyöhön.

Terveydenhoitotyö on yksilöiden, perheiden, työ- ja muiden yhteisöjen, väestön ja ympäristön terveyttä edistävää ja ylläpitävää sekä sairauksia ehkäisevää hoitotyötä, jossa pyritään vahvistamaan asiakkaiden voimavaroja ja itsehoitoa. Terveydenhoitotyön näkökulma on preventiivinen ja promotiivinen, jolla tarkoitetaan terveyttä rakentavaa ja terveyden edellytyksiä luovaa ja tukevaa toimintaa. Terveydenhoitotyö on kokonaisvaltaista hoitoa, joka vaikuttaa yksilölliseen, yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen hyvinvointiin. Terveydenhoitotyön tieteellinen ja teoreettinen perusta on hoitotieteessä ja muissa terveystieteissä, lisäksi sitä täydentävät muut tieteenalat.

Terveydenhoitaja tekee työtään terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä itsenäisesti että asiantuntijana monialaisissa ja -ammattillisissa työryhmissä. Terveydenhoitajan keskeisenä tehtävänä on tukea ja vahvistaa asiakkaiden omien voimavarojen käyttöä ja elämässä selviytymistä. Työ edellyttää näyttöön perustuvaa osaamista sekä kykyä ja rohkeutta eläytyä ja puuttua tarvittaessa asiakkaan tilanteeseen elämänkulun eri vaiheissa. Terveydenhoitaja johtaa ja arvioi näyttöön perustuvaa terveydenhoitotyötä ja vastaa tutkimukseen perustuvasta terveydenhoitotyön laadusta ja sen kehittämisestä. Terveydenhoitajan asiantuntijuudessa korostuu kriittinen ajattelu, itsenäinen päätöksenteko ja vastuullisuus. Terveydenhoitajan toimintaa ohjaavat terveydenhoitotyön arvot ja eettiset periaatteet sekä voimassa oleva sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö sekä Suomen terveystieteiden linjat.

B. Ammatillinen osaaminen

Terveydenhoitajan koulutus sisältää sairaanhoitajakoulutuksen ydinosaamisen. Terveydenhoitotyön ammattiopinnoissa hoitotyön osaamista laajennetaan ja syvennetään terveydenhoitotyöhön. Keskeiset osaamisen alueet, joiden osaaminen on perusta terveydenhoitajan työlle eri toimintaympäristöissä, ovat seuraavat:

1. Eettinen toiminta terveydenhoitotyössä
2. Terveyden edistäminen ja kansanterveystyö:
 - 2.1.1 Terveydenhoitajan toiminnan lähtökohdat
 - 2.1.2 Terveydenhoitotyön ja terveyden edistämisen työmenetelmät
 - 2.1.3 Tartuntatautiin ehkäisy, hoito ja rokotustoiminta
 - 2.1.4 Ympäristöterveyden edistäminen
3. Yhteiskunnallinen ja monikulttuurinen terveydenhoitotyö
4. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen terveydenhoitotyössä
5. Terveydenhoitotyö elämänkulun eri vaiheissa:
 - 5.1.1 Lasta odottavien perheiden terveydenhoitotyö
 - 5.1.2 Lasten, kouluikäisten, nuorten ja heidän perheidensä terveydenhoitotyö
 - 5.1.3 Työikäisten ja heidän perheidensä terveydenhoitotyö ja työterveyshuolto
 - 5.1.4 Ikääntyneiden/vanhusten ja heidän perheidensä terveydenhoitotyö

Seuraavassa esitetään terveydenhoitajan tutkinnon osaamiskuvaukset, joita hyödynnetään opetussuunnitelmien tavoitteiden ja sisältöjen laadinnassa ammattikorkeakouluissa.

1. Eettinen toiminta terveydenhoitotyössä

Terveydenhoitaja

- toimii terveydenhoitajan ammatin etiikan ja arvot sisäistäneesti ja terveydenhoitotyön keskeisten periaatteiden mukaisesti.
- omaa valmiudet pohtia ja käsitellä terveyden edistämisen eettisiä kysymyksiä.
- tuntee työtään ohjaavan lainsäädännön ja toimii sen mukaisesti.
- edistää omassa työssään terveyden tasa-arvon toteutumista ja toimii väestön terveyserojen vähentämiseksi tukien asiakkaidensa itsemääräämisoikeutta ja omatoimisuutta sekä kunnioittaa asiakkaidensa omia arvoja.

2. Terveyden edistäminen ja kansanterveystyö

2.1 Terveydenhoitajan toiminnan lähtökohdat

Terveydenhoitaja

- tuntee terveydenhoitajan työn kehityksen sekä on vastuullinen terveydenhoitajan työn ja ammatin kehittämisestä.
- perustaa työnsä ajankohtaisiin virallisiin kansainvälisiin, kansallisiin, alueellisiin ja paikallisiin terveyden edistämisen strategioihin ja sopimuksiin.
- valitsee ja soveltaa työssään keskeisiä kulloinkin voimassa olevia terveystieteellisiä ohjelmia, strategioita ja hoito-ohjelmia tarkoituksenmukaisesti.
- perustaa työnsä laajaan terveyden edistämisen käsitykseen, joka ottaa yksilön lisäksi huomioon perheen, yhteisön ja ympäristön.
- tuntee väestön terveydentilan, siihen vaikuttavat tekijät ja osaa seurata sitä informaatioteknologiaa hyödyntämällä.

- hallitsee keskeiset terveyden edistämisen sisältöalueet ihmisen elämänkulun eri vaiheissa (mielenterveys, ravitsemus, seksuaalisuus, terveysliikunta, tupakointi ja päihteet, uni ja lepo).
- toimii etsivän, verkostotyön ja voimavaralähtöisen toimintamallin mukaisesti huomioiden yksilön, perheen, yhteisön ja väestön terveystarpeet.
- käyttää työssään näyttöön perustuvia työmenetelmiä terveyden edistämisen vaikuttavuuden lisäämiseksi.

2.2 Terveydenhoitotyön ja terveyden edistämisen työmenetelmät

Terveydenhoitaja

- käyttää työssään yksilö- perhe-, yhteisö- ja väestölähtöisen ja kuntouttavan työteen menetelmiä.
- hallitsee itsenäisen vastaanotto toiminnan eri toimintaympäristöissään sekä kotikäynnin työmuotona.
- hallitsee terveystarkastusten ja seulontatutkimusten toteuttamisen, asiakkaiden hoidon tarpeen arvioinnin sekä jatkotoimista huolehtimisen.
- osaa tunnistaa yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen terveyttä uhkaavat tekijät ja omaa valmiudet puuttua niihin.
- kykenee dialogiseen keskusteluun ja asiakaslähtöisten toimintatapojen käyttöön esim. varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen, varhainen puuttuminen ja puheeksiotto, interventiivinen keskustelu.
- hallitsee ryhmätyömenetelmiä ja omaa valmiudet vertaisryhmien ohjaamiseen.
- käynnistää ja toteuttaa terveyden edistämisen projekteja ja hankkeita ja arvioi niitä.
- käyttää terveysviestinnän ja -markkinoinnin menetelmiä.
- hyödyntää informaatio- ja terveysteknologiaa asiakkaiden ohjauksessa sekä aktivoi asiakkaitaan hyödyntämään erilaisia palveluja esim. nettineuvola, puhelin- ja sähköpostineuvonta, internet keskustelukanavat.
- käyttää yhteisölähtöisiä terveyden edistämisen menetelmiä mm. yhteisödiagnoosia.
- hallitsee avosairaanhoidon vastaanotto toiminnan.

2.3 Tartuntatautien ehkäisy, hoito ja rokotustoiminta

Terveydenhoitaja

- osaa toteuttaa virallisen rokotusohjelman ja toimii asiantuntijana eri ikäisten rokotustoiminnassa.
- hallitsee kotimaassa esiintyvien tarttuvien tautien ehkäisyn ja hoidon toimien yhteistyössä muiden terveydenhuollon työntekijöiden ja terveysviranomaisten kanssa.
- seuraa kansallista ja kansainvälistä tartuntatautilannetta ja osaa toimia ohjeiden mukaisesti.
- tuntee matkailijoiden terveysneuvonnan ja rokotustoiminnan.

2.4 Ympäristöterveyden edistäminen

Terveydenhoitaja

- ymmärtää ympäristöterveyden laajana terveyden ja ympäristön vuorovaikutustapahtumana.

- edistää ympäristön terveyttä toimimalla ympäristövastuullisesti kestävästä kehitystä tukien.
- tunnistaa ympäristöperäisiä terveysriskejä ja osallistuu tehtäväkuvansa mukaisesti elinympäristön ja ympäristöohjelmien suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin erilaisissa työryhmissä.
- toimii suunnitelmallisesti koti-, työ- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisytyössä ja hallitsee näiden ensiavun.

3. Yhteiskunnallinen ja monikulttuurinen terveydenhoitotyö

Terveydenhoitaja

- tunnistaa yhteiskunnassa tapahtuvia muutoksia ja niiden seurauksia sekä tehtäväkuvansa mukaisesti pyrkii vaikuttamaan niihin ennaltaehkäisevästi (esim. työttömyys, syrjäytymisen uhka) ja/tai myönteisesti (esim. terveydelliset vaikutukset, tasa-arvon toteutuminen)
- tiedottaa tarvittaessa terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavista asioista päätöksentekijöille
- tuntee yhteiskunnan toiminnan, julkisen hallintojärjestelmän ja kunnallisen päätöksentekojärjestelmän siten, että pystyy osallistumaan paikalliseen päätöksentekoon väestön terveyttä edistävästi sekä tunnistamaan päätöksenteon terveysvaikutuksia.
- osaa toimia muuttuvassa yhteiskunnassa ja erilaisissa kulttuuriympäristöissä (mm. etniset ryhmät, nuorisokulttuurit, maahanmuuttajat) käyttäen alue- ja väestölähtöisiä työmuotoja.
- omaa valmiudet monikulttuuriseen terveydenhoitotyöhön ja on perehtynyt kansainvälisesti terveydenhoitajien tehtäväalueeseen.
- omaa perusvalmiudet oman alan yrittäjyydestä.

4. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen terveydenhoitotyössä

Terveydenhoitaja

- hallitsee projekti-, tutkimus- ja kehittämistyön perusvalmiudet terveydenhoitotyössä
- suunnittelee, organisoii ja kehittää tutkimus- ja muuhun näyttöön perustuvaa terveydenhoitotyötä.
- käyttää terveydenhoitotyötä koskevassa päätöksenteossa tutkimustietoa, muuta parasta, saatavilla olevaa ajantasaista tietoa sekä hyödyntää konsultointia.
- soveltaa laadunhallinnan menetelmiä terveydenhoitotyössä sekä vastaa omalta osaltaan terveydenhoitotyön laadusta ja sen kehittämisestä.
- seuraa aktiivisesti ja perustelee oman työnsä tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta sekä tiedostaa taloudellisen vastuunsa toiminnassaan.
- toimii terveydenhoitotyön asiantuntijana moniammatillisissa työryhmissä ja tiimeissä ja pystyy johtamaan ja koordinoimaan niiden toimintaa.
- osaa tehdä verkostoyhteistyötä eri toimijoiden kanssa.
- ylläpitää ja kehittää omalta osaltaan työyhteisön toimivuutta.
- kehittää ammattitaitoaan sekä ylläpitää työ- ja toimintakykyään.
- tuntee työnohjauksen merkityksen oman ammatillisen kasvunsa tukemisessa ja työyhteisön toiminnan kehittämisessä.

5. Terveydenhoitotyö elämänkulun eri vaiheissa

5.1 Lasta odottavien perheiden terveydenhoitotyö

Terveydenhoitaja

- tuntee äitiyshuollon palvelujärjestelmän ja toimii yhteistyössä äitiyshuollon muiden asiantuntijoiden kanssa.
- tukee kokonaisvaltaisesti lasta odottavan perheen hyvinvointia ja voimavaroja perheen yksilöllisessä elämäntilanteessa.
- tukee isää ja äitiä vanhemmuuteen kasvussa ja parisuhteessa.
- omaa valmiudet toteuttaa perhevalmennusta ja imetysohjausta.
- hallitsee odottavan äidin ja sikiön terveyden seurannan ja siihen liittyvät seulontamenetelmät.
- tunnistaa raskauteen ja synnytykseen liittyviä riskitekijöitä ja toimii niiden ehkäisemiseksi.
- toimii erityistarkkailua ja erityistukea vaativien äitien ja perheiden tunnistamisessa, seurannassa, jatkohoitoon ohjauksessa ja hoidossa.
- tuntee synnytyksen hoidon ja osaa toimia hätäsynnytystilanteessa.
- hallitsee synnyttäneen äidin ja vastasyntyneen lapsen seurannan, ohjauksen ja hoidon sekä tarvittaessa jatkohoitoon ohjauksen.
- ohjaa ja tukee asiakkaita seksuaaliterveyteen ja perhesuunnitteluun liittyvissä asioissa.

5.2 Lasten, kouluikäisten, nuorten ja heidän perheidensä terveydenhoitotyö

Terveydenhoitaja

- tuntee lasten, kouluikäisten ja nuorten palvelu- ja tukijärjestelmät ja osaa toimia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
- arvioi ja tukee itsenäisesti lapsen, kouluikäisen ja nuoren kasvua ja kehitystä sekä pystyy arvioimaan elintapojen ja ympäristön merkitystä terveydelle.
- arvioi ja tukee lapsen, kouluikäisen, nuoren ja hänen perheensä voimavaroja sekä vanhempia vanhemmuuteen kasvussa ja parisuhteessa.
- omaa valmiudet perheen elintapojen ohjaukseen ja imetysohjaukseen.
- hallitsee kehityksen eri osa-alueiden seurannan ja seulontamenetelmät lastenneuvolatyössä, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa sekä keskeiset jatkohoitoon ohjaamisen tavat.
- tunnistaa lapsen, kouluikäisen ja nuoren terveyden, turvattomuuden ja sosiaalisen kehityksen riskejä ja häiriöitä sekä puuttuu niihin varhain.
- arvioi lapsen, kouluikäisen ja nuoren erityistuen ja -hoidon tarvetta yhteistyössä perheiden ja muiden hoidontarpeen arviointiin osallistuvien kanssa.
- käyttää terveysneuvonnan työmenetelmiä kulloinkin ajankohtaisilla alueilla esim. mielenterveys, painonhallinta, päihteet, seksuaaliterveys, syrjäytyminen, väkivalta.
- toimii yhteistyössä perheiden ja eri sidosryhmien kanssa turvallisen kasvuympäristön ylläpitämiseksi ja edistämiseksi.
- on selvillä koulun terveystiedon opetuksesta ja pystyy asiantuntijana osallistumaan siihen.
- toimii kouluyhteisössä ja oppilashuollossa alansa asiantuntijana.

5.3 Työikäisten ja heidän perheidensä terveydenhoitotyö ja työterveyshuolto

Terveydenhoitaja

- tietää työikäisen väestön kansanterveydelliset ja yhteiskunnalliset painopistealueet ja pystyy toimimaan kansansairauksien ehkäisemiseksi.
- tuntee työterveyshuolto- ja työturvallisuuslainsäädännön, muut keskeiset työterveyshuoltoon ohjaavat säädökset sekä työterveyshuollon korvausjärjestelmän ja osaa toimia niiden mukaisesti.
- toimii hyvän työterveyshuoltokäytännön sekä työterveyshuollollisesti painotetun sairaanhoidon periaatteiden mukaisesti.
- toimii työterveyshuollon moniammatillisissa työryhmissä, tiimeissä ja verkostoissa eri toimijoiden ja yhteistyötahojen kanssa
- tunnistaa työympäristön fyysikaalisia, kemiallisia ja biologisia altisteita ja fyysisiä ja psykososiaalisia kuormitustekijöitä ja osaa arvioida niiden merkitystä työntekijän ja työyhteisön terveydelle ja hyvinvoinnille.
- omaa valmiudet toteuttaa työpaikkaselvityksiä ja terveystarkastuksia ja osaa tehdä toimenpide-ehdotuksia työolojen parantamiseksi ja seurata niiden toteutumista.
- tukee työntekijöiden ja työyhteisön työhyvinvointia, työkykyä ja työssä selviytymistä ja tarvittaessa ohjaa työntekijän hoitoon, työkykyä ylläpitävään toimintaan ja kuntoutukseen.
- tietää keskeiset työperäiset sairaudet ja ammattitaudit ja kykenee arvioimaan niiden merkitystä työntekijöiden terveydelle sekä motivoi työntekijöitä ja työyhteisöjä niiden ehkäisyyn.
- osallistuu tehtäväkuvansa mukaisesti työttömien terveyden edistämiseen ja säilyttämiseen sekä työttömyyden haittojen minimointiin.

5.4 Ikääntyneiden/vanhusten ja heidän perheidensä terveydenhoitotyö

Terveydenhoitaja

- edistää hyvää, arvokasta ja turvallista ikääntymistä
- arvioi itsenäisesti ikääntymisen vaikutuksia ja merkityksiä ihmisen terveydentilaan ja toimintakykyyn.
- tuntee ikääntyneen/vanhuksen terveystarpeet ja terveysneuvonnalliset erityispiirteet.
- käyttää erilaisia toimintamuotoja ja työmenetelmiä asiakkaan ja hänen läheistensä, yhteisön ja ympäristön vaatimusten ja haasteiden mukaan esim. neuvola- ja terveystarkastustoiminta, ennakoivat kotikäynnit, terveyttä ja toimintakykyä sekä kuntoutusta tukeva toiminta.
- hallitsee moniammatillisen yhteistyön ikääntyneen/vanhuksen tarvitseman sairaan- ja terveydenhoitotyön toteuttamiseksi vastuualueellaan.
- hyödyntää terveysteknologian käyttömahdollisuuksia ikääntyneen/vanhuksen terveydenhoitotyössä.

C. Keskeiset opinnot ja vähimmäisopinnot

Terveydenhoitajakoulutuksen kokonaislaajuus on 240 opintopistettä, 4 vuotta. Yksi opintopiste (op) on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Terveydenhoitajan tutkintoon johtavat ammattiopinnot ovat laajuudeltaan vähintään 60 op, josta 30 op toteutuu sairaanhoidajan koulutukseen sisältyvinä ammattiopintoina. Terveydenhoitajan koulutuksen tulee

täyttää sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnolle, sairaanhoitaja (AMK) asetetut vaatimukset. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakoulutuksesta annettujen säädösten mukaisesti.

Ammattitaitoa edistävän harjoittelun kokonaislaajuus on 100 op, josta terveydenhoitotyön ammattiopinnoissa terveydenhoitotyön toimintaympäristöissä toteutetaan vähintään 25 op ja opinnäytetyönä 15 op. Harjoittelu toteutetaan siten, että se täyttää sekä EU:n yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan kliinisen opetuksen (2005/36/EY) että terveydenhoitajakoulutuksen ammattitaitoa edistävän harjoittelun vaatimukset. Ammattitaitoa edistävä harjoittelu toteutetaan ohjattuna harjoitteluna ammattikorkeakoulun terveysalan hyväksymissä toimintaympäristöissä ammattikorkeakoulun solmimien harjoittelusopimusten mukaisena. Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi osaamiseksi ohjatun harjoittelun toimintaympäristöissä, mikä edellyttää sopimusosapuolilta korkeakoulutasoista harjoittelun ohjausta.

Keskeisten hoitotyön toimintaympäristöjen lisäksi terveydenhoitotyön harjoittelu toteutetaan seuraavissa toimintaympäristöissä: äitiys- ja lastenneuvola/väestövastuinen työ, synnytysairaala: äitiyspoliklinikka ja/tai synnytysali ja/tai lapsivuodeosasto, koulu- ja/tai opiskeluterveydenhuolto, työterveyshuolto, avosairaanhoidon vastaanotto ja/tai aikuisten terveysneuvonta ja kotisairaanhoito ja/tai kotihoito. Suositeltavaa on, että osa harjoittelusta toteutetaan myös kolmannella sektorilla kansanterveys- ja potilasjärjestöissä, vapaaehtoisuudessa tai kansainvälisissä harjoitteluyksiköissä.

Terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehdossa tehdään opinnäytetyö, jonka aihe liittyy terveydenhoitotyön ammattiopintoihin. Opinnäytetyö 15 op, johon liittyy kypsyysnäyte, tehdään koulutuksen ensimmäisen 210 op aikana osana ohjattua harjoittelua. Terveydenhoitotyön ammattiopinnoissa tehdään kehittämistyö 5 op terveydenhoitotyön ammatillisen osaamisen lisäämiseksi ja terveydenhoitajan työn ja ammatin kehittämiseksi. Keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Terveydenhoitajan keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet, *Tutkinnon laajuus 240 op*

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Terveydenhoitotyön ammattiopinnot	60 op
- Sairaanhoitajakoulutuksen (210 op) aikana	30 op
- Kehittämistyö	5 op
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu (kliininen opetus)	100 op
- Sairaanhoitajakoulutuksen (210 op) aikana, josta	90 op
- Terveydenhoitotyön ammattiopinnoissa ja toimintaympäristöissä vähintään	10 op
- terveydenhoitotyön toimintaympäristöissä vähintään	15 op
- Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op

D. Laillistaminen terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Valmistuva terveydenhoitaja (AMK) saa suoritettuaan hyväksytysti 240 op todistuksen sekä terveydenhoitajan että sairaanhoitajan tutkinnosta. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus laillistaa hänet hakijan omasta hakemuksesta ja ammattikorkeakoulun ilmoituksesta terveydenhuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi sekä terveydenhoitajana että sairaanhoitajana. Terveydenhoitajakoulutus rakentuu siten, että terveydenhoitajaopiskelijalla on mahdoli-

suus saada tutkintotodistus sairaanhoitajakoulutuksesta suoritettuaan sairaanhoitajakoulutuksen edellyttämät 210 opintopistettä.

Laillistamisen edellytyksenä on, että terveydenhoitajakoulutus täyttää sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnolle, sairaanhoitaja (AMK) asetetut vaatimukset ja edellä esitetyt sairaanhoitajakoulutuksen vähimmäisvaatimukset. Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

4.14 Suuhygienisti (AMK), Bachelor of Health Care 210 opintopistettä, 3,5 vuotta

A. Toiminta ja vastuualue

Suuhygienisti on ammattikorkeakoulututkinnon suorittanut suun terveydenhoitotyön asiantuntija, joka toimii julkisissa ja yksityisissä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmissä edistäen väestön terveyttä. Suuhygienisti toimii itsenäisesti hänelle kuuluvan vastuunsa puitteissa potilaan hoidossa. Suuhygienisti toteuttaa myös hammaslääkärin laatiman hoitosuunnitelman mukaista suun terveydenhoitotyötä. Suuhygienisti toimii moniammatillisessa työryhmässä perus- ja erikoissairaanhoidossa hoidettavan potilaan suun terveydenhoitotyön asiantuntijana.

Suuhygienistin suun terveydenhoitotyöllä tarkoitetaan yksilön, ryhmän ja yhteisön tarpeista lähtevää suun terveyden edistämistä johon sisältyy, parodontologinen ja kariologinen infektiosairauksien ehkäisy, varhaishoito sekä suun terveyttä ylläpitävä ja suuhygienistin vastuualueen purentaelimen toimintaan liittyvä kuntouttava hoito. Suun terveydenhoitotyöllä edistetään yksilöiden ja yhteisöjen terveyttä ja hyvinvointia. Suuhygienisti toimii eri-ikäisten, erilaisissa elämäntilanteissa olevien yksilöiden ja perheiden kanssa edistäen ja tukien heidän itsehoitovalmiuksiaan. Suuhygienisti voi toimia itsenäisenä ammatinharjoittajana ja yrittäjänä.

B. Ammatillinen osaaminen

Suuhygienistin toimintaa ohjaavat yksilöiden ja erilaiset yhteisöissä ilmenevät suun terveydenhoitoon liittyvät tarpeet. Hän osaa ennakoida suun terveydenhuollon muutoksia, arvioida niiden merkitystä omalla alallaan sekä kehittää suun terveydenhoito-työtä vastaamaan tulevaisuuden tarpeisiin.

Suuhygienisti osaa hyödyntää ammatin harjoittamisessa ja suun terveydenhoitotyön kehittämässä terveystieteiden lisäksi muiden tieteenalojen tutkimustietoa; hänen työnsä perustuu tutkittuun tietoon. Suuhygienistin työtä ohjaavat terveydenhuollon arvot ja hän noudattaa terveydenhuollon eettisiä ohjeita ja lainsäädännön normeja työssään. Hän tuntee lähiammattien toiminta-alueen ja hänellä on joustavaan moniammatilliseen yhteistyöhön tarvittavat viestintä- ja vuorovaikutustaidot.

Suuhygienistillä on taito kohdata tasavertaisesti eri kulttuureista tulevia ja erilaisissa elämäntilanteissa olevia yksilöitä, perheitä ja yhteisöjä. Hänellä on kyky vastata asiakkaan tarpeisiin ottaen huomioon heidän kulttuuri- ja muun taustansa sekä voimavaransa ja mahdollistaa asiakkaan/potilaan aktiivisen osallisuuden hoidossa.

1 Terveyden edistäminen

Suuhygienisti

- hallitsee suun terveyden edistämisen teoreettiset perusteet ja menetelmät, joiden avulla hän tukee ja edistää asiakkaan suun terveydenhoitovalmiuksia.
- osaa arvioida valitsemiensa terveydenedistämisen- ja hoitomenetelmien vaikuttavuutta potilaan suun ja muuhun terveyteen.
- tukee toiminnallaan asiakkaan tasavertaista ja aktiivista roolia oman terveytensä edistämisessä.

- hallitsee elämäntapoihin liittyvien terveyshaittojen teoreettiset perusteet ja terveyshaittojen vähentämiseen liittyvän ohjauksen
- ohjaa ja kouluttaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä asiakkaan/ potilaan suun terveydenhoitoon liittyvissä asioissa
- omaa valmiudet osallistua yhteiskunnallisesta muutoksesta nousevaan yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen suun terveyden edistämiseen.

Keskeiset sisällöt:

- terveyden edistämisen yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulma
- terveyden edistämisen tietoperusta
- terveyden edistämisen toimintamallit ja menetelmät
- väestön terveys ja suun terveys

2. Suun terveydenhoitotyö

Suuhygienisti

- hyödyntää terveystieteiden tutkimustietoa suun terveydenhoitotyössään
- määrittää vastuualueensa suun terveydenhoitopotilaan suun terveydentilan sekä tekee suun terveystarkastuksen, laatii hoitosuunnitelman, toteuttaa hoidon sekä hoidon arvioinnin.
- havaitsee muutokset suun limakalvoilla, normaalipurennan ja tavallisimmat poikkeamat purennassa
- dokumentoi suun terveydenhoitoprosessin eri vaiheet ja ottaa tarvittavat kliiniset valokuvat sekä intraoraali- ja panoraamakuvat.
- toimii turvallisen säteilykäytännön mukaisesti ja hän on suorittanut säteilyturvallisuuden perusteiden kuulustelun
- konsultoi tarvittaessa suun terveydentilan määrittämisessä tulleiden tulosten perusteella asiantuntijoita ja ohjaa asiakkaan jatkotutkimuksiin ja – hoitoon.

Suuhygienisti

- hallitsee parodontologisten infektiosairauksien ehkäisyn, varhaisoidon sekä terveyttä säilyttävän ylläpito-hoidon.
- hallitsee kariologisten infektiosairauksien ehkäisyn, varhaisoidon sekä terveyttä säilyttävän ylläpito-hoidon.
- hallitsee suunhoitovälineiden ja -tuotteiden käytön ohjauksen ja osaa esteettisen suunhoidon menetelmien käytön suun terveydenhoitotyössään.
- käyttää farmakologista tietoa suun terveydenhoitotyössään
- omaa valmiudet suun terveydenhoitotyönsä vastuualueen kivunlievitykseen
- tekee ortodonttisen hoidon vastuualueensa tehtävät hoidon suunnittelussa, kojehoidon aloituksessa, toteutuksessa sekä hoidon päättämässä.
- osaa vastuualueensa purentafysiologisen hoidon periaatteet.
- osallistuu suukirurgisen potilaan hoitoon ja hallitsee pre-, peri- ja postoperatiivisen suukirurgisen hoitotyön.
- osallistuu proteettisen potilaan hoitoon ja hän osaa vastuualueensa tehtävät.

Keskeiset sisällöt

- suun terveydenhoidon lääketieteelliset ja hammaslääketieteelliset perusteet
- suun terveydenhoitotyön luonnontieteelliset perusteet
- suun terveydenhoitotyöprosessi

3. Työn ja ympäristön turvallisuus

Suuhygienisti

- huomioi työssään fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvät tekijät
- hallitsee työympäristöönsä liittyvät ergonomiset periaatteet
- hallitsee asiakirjakäytänteet ja käyttää terveydenhuollon tietojärjestelmiä tietoturvan periaatteita noudattaen.
- hyödyntää uutta teknologiaa ja noudattaa kestävän kehityksen periaatteita työssään

Suuhygienisti

- vastaa vastaanoton toimintavalmiudesta
- vastaa aseptiikasta perus- ja erikoishoidossa.
- toimii suun terveydenhoidon ensiaputilanteissa.
- huolehtii vastaanoton lääkehuollosta vastuualueellaan.
- käyttää potilaan hoidossa käytettäviä materiaaleja, laitteita ja koneita turvaten työ- sekä potilasturvallisuuden.

Keskeiset sisällöt

- työhyvinvointi
- terveydenhuollon tietojärjestelmät, tietoturva ja dokumentointi
- aseptiikka suun terveydenhoidossa
- ensiapu
- suun terveydenhuollon laitteet ja turvallisuus
- ympäristöterveydenhuolto ja kestävä kehitys suun terveydenhoitotyössä

4. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Suuhygienisti

- toimii suun terveydenhoitotyössä hoitohenkilökunnan lähiesimiestehtävissä
- omaa perusvalmiudet yrittäjyyteen.
- omaa perusvalmiudet henkilöstöjohtamisen tehtäviin
- osaa arvioida kriittisesti työtään sekä edistää työtään kehittävää tutkimusta
- kehittää suun terveydenhuollon toimintamalleja ja toiminnan laatua.
- osaa hyödyntää terveystalouden perustietoa työssään.
- omaa perusvalmiudet tutkimus-, projekti- ja kehittämistyöhön.
- osaa toimia moniammatillisessa työryhmässä suun terveydenhoitotyön asiantuntijana
- tuntee eri maiden suun terveydenhuollon järjestelmiä ja hänellä on tarvittava kielitaito kansainvälisessä yhteistyössä toimimiseen.

Keskeiset sisällöt

- lähiesimiesyö suun terveydenhoidossa
- suun terveydenhoitotyön kehittäminen
- tutkimus- ja projektityön perusteet
- moniammatillinen yhteistyö
- kansainvälisyys

C. Suuhygienistin keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet

Suuhygienistin koulutuksen laajuus on 210 op, 3,5 vuotta. Yksi opintopiste on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakoulusta annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista.

Opinnoista toteutetaan 75 op ammattitaitoa edistävänä harjoitteluna. Ammattitaitoa edistävä harjoittelu toteutetaan ohjattuna harjoitteluna ammattikorkeakoulun terveystalon hyväksymissä toimintaympäristöissä ammattikorkeakoulun solmimien harjoittelusopimusten mukaisena. Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi osaamiseksi ohjatun harjoittelun toimintaympäristöissä, mikä edellyttää sopimusosapuolilta korkeakoulutasoista harjoittelun ohjausta.

Harjoitteluun sisältyy asetuksen (A423/2000)mukaisen valmiuden saavuttaminen intraoraali- ja panoraamakuvantamiseen. Keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Suuhygienistin keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet, Tutkinnon laajuus 210 op

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Suun terveydenhuollon perus- ja ammattiopinnot	100 op
- Suun terveydenhoitotyön perusteiden opinnot, sosiaali- ja terveydenhuollon perusteet, hoitofilosofia, kansanterveystieteen perusteet, suun terveydenhuollon perusteet	12 op
- Viestintä-, kommunikaatio- sekä informaatioteknologian opinnot	12 op
- Yhteiskunta- ja käyttäytymistieteelliset ja monikulttuurisuuden opinnot	8 op
- Työn ja ympäristön turvallisuuteen liittyvät opinnot	12 op
- Terveyden edistämisen ja suun terveydenhoitotyön opinnot, terveyden edistämisen teoreettiset perusteet ja menetelmät suun terveydenhoitotyön menetelmät, erityisryhmien suun terveydenhoito	12 op
- Hammaslääketieteellis-luonnontieteelliset opinnot; anatomia, pään anatomia, fysiologia, mikrobiologia, patologia, ravitsemustiede, kariologia, parodontologia, ortodontia, parentafysiologia, suukirurgia, lääketiede	23 op
- Kivun lievitys, puudutus ja lääkehoito	6 op
- Intraoraali- ja panoraama kuvantaminen ja turvallinen säteilynkäyttöopinnot / STM:n asetuksen 423/2000 § 25 mukaisen kuulustelun suorittaminen	6 op
- Tutkimus-kehittämisen- ja johtamisopinnot	9 op
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu	75 op
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op
Vapaasti valittavat opinnot , jotka tavoitteiltaan ja sisällöltään vastaavat suun terveydenhoidon ammatillista osaamista	3 op

D. Laillistaminen terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus laillistaa suuhygienistin hakemuksesta ja tutkinnon antaneen ammattikorkeakoulun ilmoituksesta terveydenhuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi. Laillistamisen edellytyksenä on, että suuhygienistikoulutus täyttää edellä esitetyt koulutuksen vähimmäisvaatimukset.

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

4.15 Toimintaterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care 210 opintopistettä, 3,5 vuotta

A. Toiminta ja vastuualue

Sosiaali- ja terveysala on laaja ja monipuolinen yhteiskunnan toiminta- ja palvelujärjestelmä, jonka tarkoituksena ovat ihmisen ja hänen elinympäristönsä hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaaminen, jossa kuntoutuksen rooli on merkittävä. Kuntoutus nähdään nykyisin sosiaali- ja terveydenhuoltoa laajempänä toiminta-alueena.

Kuntoutus on lakisääteisesti integroitu osaksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa, työhallintoa ja opetushallintoa sekä vakuutussektoria. Yksityinen ja kolmas sektori sekä erilaiset projektit ja kehittämishankkeet täydentävät ja tuovat uusia mahdollisuuksia kuntoutuksen järjestämiseen ja kehittämiseen. Monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden tuomat haasteet sekä teknologian mahdollisuudet avaavat uusia haastavia kehittämisenäkymiä.

Kuntoutus ymmärretään ihmisen tai ihmisen ja ympäristön muutosprosessiksi, jonka tavoitteena on työ- ja toimintakyvyn, itsenäisen selviytymisen, hyvinvoinnin ja työllisyyden edistäminen. Lakisääteinen kuntoutus perustuu todettuun oireeseen, sairauteen, vajaakuntoisuuteen tai vammaan. Nykyään yhä useammin kuntoutuksen perusteeksi katsotaan myös työkyvyn menettämisen ja vakavan sosiaalisen syrjäytymisen uhka. Kuntoutus on ennalta ehkäisevää, korjaavaa sekä ylläpitävää toimintaa.

Kuntoutuksen erityisinä haasteina lähitulevaisuudessa ovat asiakkaan aseman parantaminen ja asiakasyhteistyön kehittäminen, kuntoutuksen vaikuttavuuden lisääminen, terveydenhuollon kuntoutustehtävän tehostaminen, työssä olevien työkyvyn ylläpitäminen, vammaisten, vajaakuntoisten ja pitkäaikaistyöttömien työllistyminen, päihdekuntoutus, mielenterveyskuntoutus ja vanhusväestön kuntoutus.

Kuntoutukselle ovat ominaista suunnitelmallisuus ja prosessinomaisuus. Kuntoutujan näkökulmasta kyse on usein muutosprosessista, johon sisältyy kuntoutujan kasvu- ja oppimisprosessi. Kuntoutusjärjestelmän kannalta kyse on erilaisista vaiheista ja palveluista muodostuvasta prosessista, jossa tärkeää on palveluketjun katkeamattomuus. Kuntoutus on monialaista ja moniammatillista toimintaa, jossa käytetään hyväksi usean eri ammattien edustajien asiantuntemusta. Kuntoutuksessa eri ammattien edustajat toimivat verkostona, jossa jokainen tuntee ammattitaitonsa rajat ja arvostaa muiden asiantuntijuutta edistessään kuntoutujan parasta kaikissa olosuhteissa sekä tukien kuntoutujan ja hänen läheistensä kuntoutukseen sitoutumista. Kuntoutukseen sisältyy esimerkiksi terapeuttisia, ohjaavia ja valmentavia toimenpiteitä, mutta myös sosiaaliseen toimintaympäristöön ja sosiaaliseen yhteisöön vaikuttamista. Myös työolosuhteiden muutokset, elinympäristön esteiden poistaminen, työyhteisöjen kehittäminen tai asenteiden muuttamiseen tähtäävät toimet ovat tärkeä osa kuntoutustoimintaa.

Kuntoutuksessa korostetaan asiakaslähtöistä, asiakkaan osallistumista tukevaa ajattelua ja toimintatapaa, jossa uusia ratkaisuja haetaan sekä yksilön ja lähiyhteisön voimavaroista että ympäristön ja elinolojen muutostarpeesta. Kuntoutustarvetta tarkastellaan kuntoutujan omassa elinympäristössä ja kuntoutusprosessin lähtökohtana on kuntoutujan hyvinvointi, itsemääräämisoikeus ja vastuullisuus. Toiminta perustuu ihmiskäsitykseen, jonka mukaan ihminen nähdään päämäärähakuisena, tietoisena ja vastuullisena toimijana, jolla on edellytykset oppia, kehittyä sekä vaikuttaa elämäntilanteeseensa ja ympäristöönsä omien arvovallintojensa, voimavarojensa ja mahdollisuuksien mukaan.

Toimintaterapeutin työ perustuu asiakaslähtöiseen ajatteluun ja toimintatapaan. Toimintaterapiassa asiakaslähtöisyyden perusta on, että ihminen suunnittelee elämäänsä

ja pyrkii toteuttamaan tavoitteitaan aktiivisesti. Kuntoutustarvetta tarkastellaan asiakkaan omassa elinympäristössä, joka toimintaterapiassa ymmärretään fyysisenä, sosiaalisena ja kulttuurisena ympäristönä. Toimintamahdollisuudet ovat osa elämisen laatua ja selviytymistä erilaisissa elämäntilanteissa mm. työssä, leikissä ja vapaa-ajan toiminnoissa.

Toimintaterapeutin työn tavoitteena on mahdollistaa eri-ikäisten asiakkaiden osallistuminen itsestä huolehtimisen toimintoihin, työhön, opiskeluun, leikkiin, vapaa-aikaan ja lepoon asiakkaan toiminnallisen suoriutumisen rajoituksista huolimatta ja asiakkaalle mielekkäällä tavalla. Työ sisältää välittömän asiakastyön lisäksi työskentelyä moniammatillisissa työryhmissä sekä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja asenteisiin vaikuttamista. Toimintaterapeutti osaa analysoida toimintaa, käyttää toimintoja terapiassa sekä muuttaa ja mukauttaa terapeutista toimintaa reflektoiden asiakkaan tarvetta ja terapiatilannetta sekä omaa itseään terapeutina.

Kuntoutustehtävän lisäksi toimintaterapiassa korostuu yhteiskunnallinen ajattelu. Toimintaterapian uudet ja tulevaisuudessa yhä kasvavat työalueet liittyvät mm. lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn ja lastensuojeluun, työhyvinvointiin, päihdeongelmaisten kuntoutukseen, maahanmuuttajiin, työttömiin, ikääntyneisiin sekä muihin asiakasryhmiin, joilla on toiminnallisen deprivaaation, osallistumisen ja syrjäytymisen uhka tai ongelmia. Jokaisella ihmisellä on oikeus hänelle mielekkääseen sekä merkitykselliseen toimintaan ja toimintaterapeutti voi edistää osallistumisen toteutumista.

Toimintaterapeutti työskentelee sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntoutuksen eri sektoreilla, koulutoimessa, työterveyshuollossa, järjestöissä tai itsenäisenä toimintaterapian ammattinharjoittajana.

Toimintaterapeutin ammatillinen osaaminen edellyttää, että hän tuntee toimintaterapian eettisen, filosofisen ja teoreettisen tietoperustan sekä pystyy kuvaamaan ja selittämään toimintaterapian perustan omana itsenäisenä ammattina. Toimintaterapeutilla on työssä vaadittavat käytännön työtaidot, joita hän on koulutuksen aikana harjoitellut ja joiden edelleen kehittämistä hän ottaa vastuun. Hän toteuttaa työssään kansallisesti ja kansainvälisesti hyväksytyä toimintaterapiaa. Toimintaterapeutti ymmärtää oman osaamisensa ja pätevyytensä dynaamisen luonteen ja kehittää osaamistaan tietoisesti ja tavoitteellisesti varmistakseen laadukkaat palvelut. Pätevyys muodostuu siitä, että toimintaterapeutti valmistuessaan tietää teoreettisesti, osaa käytännössä ja tekee arjessa eettisesti perustellen työtehtävänsä.

B. Ammatillinen osaaminen

Toimintaterapeutin ammatillista osaamista kuvataan seuraavien keskeisten osaamisalueiden kautta:

1. Asiakaslähtöinen työskentely
2. Toiminnan analysointi ja terapeutin toiminnan valinta
3. Toimintaterapiaprosessi
 - 3.1 Toimintaterapiasuhteen luominen ja ylläpitäminen
 - 3.2 Toimintaterapia-arviointi ja tavoitteiden asettaminen
 - 3.3 Toimintaterapian toteutus
4. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

1. Asiakslähtöinen työskentely

Toimintaterapiapalvelua käyttävä asiakas voi olla yksilö, ryhmä tai yhteisö. Toimintaterapiassa asiakas on aktiivisesti työskentelyyn osallistuva ja omia tavoitteitaan määrittelevä kumppani. Yhteistyön päämääränä on asiakkaan itsensä kokema ja määrittelemä hyvinvointi ja elämän laatu. Toimintaterapia perustuu asiakkaan toiminnallisten vahvuuksien ja ongelmien huolelliseen arviointiin. Nämä vahvuudet ja ongelmat voivat näkyä asiakkaan toiminnallisissa identiteetissä, toiminnallisissa rooleissa, toimintakokonaisuuksissa, toiminnallisissa taidoissa, toiminnallisissa valmiuksissa ja ympäristössä.

Toimintaterapeutti

- työskentelee asiakaslähtöisesti arvioidessaan asiakkaan tarpeita ja mielenkiinnon kohteita sekä toteuttaessaan toimintaterapiaa.
- kunnioittaa ja arvostaa asiakkaan ainutlaatuisuutta ja inhimillisiä oikeuksia.
- ymmärtää asiakkaan erilaisten roolien, toiminnallisen historian ja yksilöllisten ominaisuuksien merkityksen asiakkaan kykyyn ja mahdollisuuksiin suoriutua toiminnoista.
- ymmärtää, kuinka kulttuurinen, sosiaalinen ja fyysinen ympäristö voi mahdollistaa tai rajoittaa asiakkaan toimintaa.
- arvostaa ihmisiä, joilla on erilainen kulttuuritausta ja ymmärtää kulttuurisen monimuotoisuuden vaikutuksen terapeuttiseen vuorovaikutussuhteeseen.

Keskeiset sisällöt

- Toimintaterapian ihmiskäsitys ja eettisyys
- Toimintaterapian eri asiakasryhmät ja asiakaslähtöinen työskentelytapa
- Yksilön henkinen, fyysinen ja sosiaalinen kehitys
- Yksilön toiminnallinen suoriutuminen ja siihen vaikuttavat tekijät (mm. luonnontieteellinen, lääketieteellinen, psykologinen ja yhteiskuntatieteellinen tietoperusta)
- Kulttuurinen monimuotoisuus
- Ryhmien ja yhteisöjen rakenne, kehitys ja toiminta
- Instituutioiden ja yhteiskunnan rakenne, kehitys ja toiminta
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä ja niitä ohjaavat säännökset
- Kuntoutuspalvelut, niiden suunnittelu ja järjestäminen

2. Toiminnan analysointi ja terapeuttisen toiminnan valinta

Toimintaterapian perusolettamus on, että toimintaan osallistuminen edistää terveyttä ja hyvinvointia, tarjoaa mahdollisuuksia henkilökohtaiseen kasvuun ja taitojen oppimiseen sekä auttaa toipumaan sairaudesta, vammasta tai elämänkulkua häirinneen tapahtuman vaikutuksista. Terapeuttinen toiminta on toimintaterapian erityisosaamisen alue.

Toiminnan avulla tuetaan asiakasta tarkoituksenmukaisesti toiminnallisiin rooleihin. Toimintaterapiassa asiakasta tuetaan tunnistamaan ja ratkaisemaan erilaisia suoriutumisen ongelmia sekä tunnistamaan ja käyttämään omia voimavarojaan. Toimintaterapeutin tulee tietää ja ymmärtää valitsemansa toiminta. Toimintaterapeutti analysoi valitsemansa toiminnan eli jakaa toiminnan eri vaiheisiin, tarkastelee toimintaa suhteessa asiakkaan ikään ja toimintaympäristöön sekä asiakkaan toimintamahdollisuuksiin ja suoriutumisen rajoituksiin.

Terapeuttinen toiminta mahdollistaa yksilön pätevyyden saavuttamisen ja adaptiivisen suoriutumisen missä tahansa toiminnassa, tehtävässä tai taidossa, joka on tärkeä, merkityksellinen tai välttämätön asiakkaalle. Terapeuttinen toiminta valitaan siten, että se on osa asiakkaan luonnollista ympäristöä. Luonnollisesti ympäristöön kuuluva toiminta on asiakkaalle itselleen tyydyttävää ja ympäristön vaatimukset huomioon ottavaa. Terapeuttisen toiminnan perusolemuksen kuuluu, että sitä muutetaan, porrastetaan ja sovelletaan asiakkaan tavoitteiden ja tarpeiden mukaan toimintaterapian toteutuksen aikana.

Toimintaterapeutti

- ymmärtää oman henkilökohtaisen ja koulutuksen aikana saadun kokemuksen perusteella erilaisten toimintojen merkityksen yksilölle ja yhteisölle.
- on kiinnostunut ja haluaa oppia lisää erilaisista toiminoista ja niiden tarjoamista mahdollisuuksista omaan työhön.
- hallitsee toimintaterapiassa käytettävät erilaiset toimintaterapian teoriat ja niihin perustuvat toiminnan analyysit.
- osaa analysoida ja pystyy tunnistamaan erilaisia asiakkaalle merkityksellisiä ja välttämättömiä toimintoja.
- käyttää työssään terapian välineenä asiakkaan kannalta tarkoituksenmukaista toimintaa.
- muokkaa ja soveltaa tarvittaessa toimintaa siten, että se ehkäisee suoriutumisen rajoituksia sekä ylläpitää ja edistää asiakkaan toimintamahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

- Erilaiset toiminnat ja niiden omakohtainen kokemus, merkitys ja reflektio
- Toimintaan ja sen terapeuttiseen käyttöön liittyvät teoriat ja viitekehykset
- Toiminnan analyysi ja erilaiset analyysin lähestymistavat: asiakaslähtöinen toiminnan perusanalyysi, toiminnan vaatimusten analyysi ja soveltava analyysi
- Ympäristön analyysi
- Toiminta terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä

3. Toimintaterapiaprosessi

Toimintaterapiaprosessin tavoitteena on tukea ja edistää asiakkaan toiminnallisen identiteetin rakentumista ja toteutumista. Toiminnallisella identiteetillä tarkoitetaan elämänkaaren aikana syntyneitä toimintojen ja tehtävien yksilöllisiä merkityksiä. Toiminnallinen identiteetti konkretisoituu arjessa toiminnallisena suoriutumisenä. Toiminnallinen suoriutuminen ilmenee henkilön kykyinä valita, suorittaa ja organisoida sellaisia toimintoja, jotka ovat hänelle merkityksellisiä ja mielihyvää tuottavia. Toiminnallisessa suoriutumisessa ovat osallisina yksilön kykyjen ja taitojen lisäksi myös hänen ympäristönsä ja suoritettava tehtävä.

Toimintaterapiaprosessi alkaa arvioinnilla, jossa selvitetään ne toiminnat itsestä huolehtimisessa, kotielämän toiminnoissa ja asioinnissa, työssä, opiskelussa, vapaa-ajalla, leikissä sekä levossa, joista yksilö ei selviydy itsenäisesti ja turvallisesti tai ne tehtävät, joista selviytymiseen asiakas ei ole tyytyväinen. Lisäksi arvioidaan asiakkaan valmiudet ja taidot sekä ympäristötekijät, jotka estävät tai mahdollistavat asiakkaan suoriutumista. Toimintaterapiassa asiakkaalla on mahdollisuus kehittää taitojaan ja valmiuksiaan toimintaan osallistumalla.

Toiminnallisen suoriutumisen mahdollistamiseksi voidaan vaikuttaa myös ympäristöön ja hyödyntää teknologiaa sekä tasavertaista, luottamuksellista ja ammatillista suhdetta. Toi-

mintaterapiaprosessin aikana on oleellista havaita ja ymmärtää asiakkaan toiminnassa ja ympäristössä esille tulevat muutokset. Terapiaprosessiin kuuluu myös riittävä seuranta ja asiakaspalautteen huomioon ottaminen.

3.1. Toimintaterapiasuhteen luominen ja ylläpitäminen

Toimintaterapeutti

- ymmärtää terapiasuhteen vastavuoroisena ja oleellisena osana toimintaterapiaprosessia
- osaa luoda empaattisen ja luottamuksellisen lyhyt- ja pitkäkestoisen terapiasuhteen
- tunnistaa ja tiedostaa henkilökohtaisia, ammatilliseen kasvuun liittyviä ominaisuuksiaan
- kehittää tietoisesti yhteistoiminnallisessa työskentelyssä vaadittavaa ammatillista osaamistaan
- kykenee tarvittaessa mukauttamaan ja muuttamaan toimintatapojaan asiakassuhteessa.

3.2. Toimintaterapia-arviointi ja tavoitteiden asettaminen

Toimintaterapeutti

- havainnoi asiakkaan toimintakokonaisuuksia, taitoja ja valmiuksia erilaisissa tehtävissä ja ympäristöissä.
- käyttää toimintaterapian haastattelumenetelmiä ja mittareita arvioinnissa.
- analysoi ja arvioi kulttuurista, sosiaalista ja fyysistä ympäristöä asiakkaan toiminnan mahdollistajana tai rajoittajana.
- hallitsee toimintaterapiamenetelmät, joita tarvitaan määriteltäessä asiakkaan tarpeita ja mielenkiinnon kohteita.
- määrittelee toimintaterapian tavoitteet yhdessä asiakkaan kanssa käyttäen teoreettista osaamistaan, saamiaan arvioinnin tuloksia sekä asiakkaan tavoitteiden ja elämäntilanteen ymmärtämistä päättelyprosessissaan.
- ymmärtää terapiaprosessin vaiheittain etenevänä prosessina, jolla on selkeä alku ja loppu.

3.3. Toimintaterapian toteutus

Toimintaterapeutti

- tekee tietoisia ja tavoitteellisia interventioita toimintaterapiaprosessin eri vaiheissa.
- soveltaa toimintaa toimintaterapeuttisesta näkökulmasta edistääkseen asiakkaan toiminnallista suoriutumista.
- edistää asiakkaan osallistumismahdollisuuksia itsestä huolehtimiseen, kotielämän toimintoihin ja asiointiin, työhön, opiskeluun, leikkiin, vapaa-aikaan sekä lepoon.
- edistää asiakkaan motoristen, prosessointi, vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitojen toteutumista.
- edistää asiakkaan sensomotoristen, kognitiivisten ja psykososiaalisten valmiuksien hallintaa.
- arvioi apuvälineiden, ympäristönhallintalaitteiden ja ympäristön muutosten (esim. asunnon muutostyöt) tarvetta ja suunnittelee tarvittavia muutoksia.
- suunnittelee ja valmistaa yksilöllisiä ortooseja asiakkaan toimintamahdollisuuksien edistämiseksi.

- hallitsee teoreettiset tiedot ja käytännölliset taidot erilaisten ryhmien ja yhteisöjen dynamiikassa.
- ymmärtää ryhmien ja yhteisöjen jäsenten erilaisten roolien vaikutuksen ryhmän toimintaan.
- toimii erilaisten toiminnallisten terapiaryhmien ohjaajana.
- ottaa huomioon asiakaspalautteen ja huolehtii toimintaterapian toteutuksen aikana tapahtuvasta jatkuvasta arvioinnista sekä asiakkaan tilanteen riittävästä seurannasta.
- tekee yhteistyötä ja tiedottaa toimintaterapiaprosessin toteutuksesta ja saavutetuista tuloksista.

Keskeiset sisällöt

- Käytäntöä ohjaavat toimintaterapian teoriat, mallit ja viitekehykset
- Terapiaprosessin vaiheet
- Näyttöön perustuva käytäntö
- Terapeuttinen päättely
- Suullinen ja kirjallinen viestintä
- Dokumentointi
- Terapeutiksi kasvaminen ja kehittyminen
- Terapiasuhteen luonne
- Terapeuttinen vuorovaikutus ja dialogi
- Asiakkaan elämäntilanteen ymmärtäminen
- Asiakkaan itsestä huolehtimisen, kotielämän toimintojen ja asioimisen, työn, vapaa-ajan, leikin sekä levon tarpeiden ymmärtäminen
- Motoristen, prosessointi, vuorovaikutus- ja kommunikointitaitojen ymmärtäminen
- Sensomotoriset, kognitiiviset ja psykososiaaliset valmiudet
- Leikin kehityksen vaiheet
- Pätevä ja luotettava arviointi
- Standardoidut testit
- Toiminnan ja ympäristön havainnointi Haastattelu ja muut tiedonhankintamenetelmät
- Terapeuttisen toiminnan käyttö asiakkaan toiminnallisen suoriutumisen kehittämisessä ja ylläpitämisessä
- Asiakkaan ohjaaminen ja opettaminen
- Ryhmäprosessin kehitysvaiheet ja toimintaterapiaryhmät
- Ympäristön arviointi ja muuntelu asiakkaan toiminnallisen suoriutumisen kehittämisessä ja ylläpitämisessä
- Ortoosien suunnittelu ja valmistus

4. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Toimintaterapeutti edustaa alaansa vaikuttaessaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon ja asenteisiin, jotka kohdistuvat mm. jokapäiväistä elämää helpottavien ja edistävien ratkaisujen tekemiseen, yhdenvertaisten elämisen mahdollisuuksien edistämiseen sekä rakennettavan ympäristön sopivuuteen.

Olennaista on toimintaterapian koordinointi, johtaminen, päätöksenteko ja jatkuva

kehittäminen, jotta toteutettava toimintaterapiapalvelu vastaa suomalaisen yhteiskunnan, monikulttuuristen asiakasyhteisöjen sekä asiakkaiden tarpeita. Toimintaterapeutti osallistuu suomalaisen toimintaterapian kehittämiseen ollen samalla tietoinen ja kiinnostunut alan kansainvälisistä kehityssuunnista.

Toimintaterapeutti

- edistää toimintaterapian ja kuntoutuksen avulla asiakkaiden mahdollisuutta toimia ja työskennellä yhteiskunnan tasa-arvoisina jäseninä.
- edistää kunnioitettavaa ja arvostavaa suhtautumista toimintarajotteisiin ihmisiin.
- vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon mm. tuomalla esille epäkohtia rakennetussa ympäristössä ja vaikuttamalla uudisrakennusten suunnitteluun.
- kehittää ja syventää tietoperustaansa ja työssään vaadittavia erityistaitoja sekä vastaa toimintaterapian laadusta ja kehittämisestä.
- hallitsee tehokkaat opiskelu- ja oppimistaidot, jotka mahdollistavat jatkuvan oppimisen, reflektion, kriittisen ajattelun sekä itsensä kehittämisen asiakkaiden ja organisaatioiden tarpeiden mukaan.
- hallitsee tehokkaat ohjaamis- ja opettamistaidot erilaisten asiakkaiden ja opiskelijoiden opettamiseen ja ohjaamiseen.
- kehittää toimintaterapian ja kuntoutuksen asiantuntijuuttaan käyttäen työnohjausta, konsultaatiota sekä osallistuen jatko- ja täydennyskoulutuksen.
- konsultoi muiden ammattiryhmien asiantuntijoita sekä toimii toimintaterapian konsultoivana asiantuntijana.
- työskentelee omien osaamisalueidensa rajoissa.
- käyttää toimintaterapeutin työn kehittämisen kannalta tarkoituksenmukaisia tutkimus- ja kehittämismenetelmiä.
- toimii terveydenhuollon laatusuosituksia ja yhteisiä periaatteita noudattaen sekä kehittää toimintaterapian laatuvaatimuksia ja -kriteerejä.

Keskeiset sisällöt

- Toimintaterapian filosofia ja historia
- Tutkiva ja kehittävä työote
- Näyttöön perustuva käytäntö
- Tutkimustyön perusteet
- Tiedonhankinta- ja hallintataidot
- Toimintaterapian tutkimus
- Johtamisen perusteet
- Yrittäjyys
- Laatutyöskentely
- Työnohjaus
- Konsultointi
- Yhteiskunnallinen päätöksenteko ja vaikuttaminen
- Toimintaterapian kansainvälinen yhteistyö

C. Keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet

Toimintaterapeutin koulutuksen laajuus on 210 opintopistettä, 3½ vuotta. Yksi opintopiste (op) on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävistä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista.

Ammattitaitoa edistävän harjoittelun laajuus on 75 opintopistettä. Harjoittelun tarkoituksena on mahdollistaa teorian ja käytännön integroituminen ja toimintaterapeutin erilaisten työtehtävien oppiminen ja kehittäminen. Harjoittelun tulee olla monipuolista ja sisältää eri-ikäisten sekä tämän lisäksi eri lailla toimintarajoitteisten asiakkaiden toimintaterapiaa avo- ja laitospalvelujen piirissä. Harjoittelu kytkeytyy edellä kuvattuihin toimintaterapeutin osaamisalueisiin ja siihen liittyvä ohjaus perustuu opiskelijan, toimintaterapeutin ja opettajan väliseen yhteistyöhön.

Ammattitaitoa edistävä harjoittelu toteutetaan ammattikorkeakoulun solmimien harjoittelusopimusten mukaisena. Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi osaamiseksi ohjatun harjoittelun toimintaympäristöissä, mikä edellyttää sopusopuutta korkeatasoista harjoittelun ohjauksesta. Koulutuksen keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäisopintopisteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Toimintaterapeutin keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Toimintaterapian perus- ja ammattiopinnot, joista	105 op
- Asiakaslähtöinen työskentely	20 op
- Toiminnan analysointi ja terapeuttisen toiminnan valinta	25 op
- Toimintaterapiaprosessi	30 op
- Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen	20 op
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu	75 op
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op
Vapaasti valittavat opinnot	10 op

D. Laillistaminen terveydenhuollon ammattihenkilöksi

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus laillistaa toimintaterapeutin hakemuksesta ja tutkinnon antaneen ammattikorkeakoulun ilmoituksesta terveydenhuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi. Laillistamisen edellytyksenä ovat edellä esitetyt koulutuksen vähimmäisvaatimukset.

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

Sosiaali- ja terveysalojen osaamista yhdistävä koulutus

4.16 Geronomi (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care 210 opintopistettä, 3,5 vuotta

A. Toiminta ja vastuualue

Geronomi on sosiaali- ja terveysalan vanhustyön asiantuntija, jonka tehtävänä on edistää vanhusten hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja sosiaalista osallisuutta. Geronomin toiminta on yksilötasolla etsivää, ennaltaehkäisevää, tukevaa, hoitavaa ja kuntouttavaa vanhuspalvelutoimintaa. Työssä painottuvat vanhuksen hyvinvoinnin ja toimintakyvyn sekä palvelutarpeiden arviointi, henkilökohtainen palveluohjaus, omaisten ja läheisten tukeminen, saumattomien palveluketjujen rakentaminen sekä moniammatillinen yhteistyö, sen koordinointi ja kehittäminen. Yhteiskunnan tasolla työssä korostuvat erilaisten vanhuspalvelujen suunnittelu, arviointi ja kehittäminen, toiminnan ja henkilöstön ohjaus, palvelujärjestelmän toimivuuden arviointi ja kehittäminen sekä vanhuspoliittinen ja yhteiskunnallinen vaikuttamistyö. Geronomi on eettisesti sitoutunut vanhuksen hyvän edistämiseen. Geronomin toimintaa ohjaavat vanhustyön hyvän hoidon ja kohtelun ohjeet sekä hoitotyön ja sosiaalityön eettiset periaatteet. Hän toimii yhteiskunnassa vanhuspoliittisena vaikuttajana ja edistää vanhusmyönteisyyttä.

- Yksilökohtainen vanhustyö ja palveluohjaus, sekä kotihoidon tukeminen vanhuksen toimintakyvyn arvioiminen ja tukeminen, palvelutarpeiden kartoittaminen ja yksilöllisten palveluiden järjestäminen, vanhusten kotiutusten ja siirtopäätösten suunnittelu ja organisointi, kuntouttavien päivätoimintaryhmien sekä muiden vanhusryhmien ohjaus.
- Omais- ja läheispalvelujen ohjaaminen ja kehittäminen; tiedottaminen, ohjaus ja neuvonta, konkreettisen tuen, apuvälineiden ja tukipalveluiden räätälöiminen ja järjestäminen, omaishoidon tukipäätösten valmistelu, vuorohoitojen järjestäminen omais/vertaisryhmien käynnistäminen ja ohjaaminen, erityisryhmien palvelutarpeisiin vastaaminen.
- Vanhuspalveluiden ohjaaminen ja kehittäminen sekä vanhuspoliittiseen päätöksentekoon vaikuttaminen kuntatasolla; vanhuspalveluihin liittyvä tiedottaminen ja vaikuttaminen, vanhuspoliittisten tavoite- ja strategiaohjelmien laadintaan osallistuminen, vanhuspalvelujen yhteensovittaminen, vanhuspalvelujen kehittämiseen ja tuottamiseen liittyvien projektien ideointi ja ohjaaminen, henkilöstön ohjaaminen ja kouluttaminen, erilaisten vanhuspalveluja tuottavien yksiköiden johtaminen, vanhuspalvelujen suunnittelu ja tuotteistaminen, vanhusneuvostotyöskentely, vanhuspalveluiden laadun arviointi ja laatutyöskentelyn ohjaaminen ja kehittäminen.
- Toiminta dementia-työssä; tiedottamistyö, dementoituvien testaaminen ja hoitoon ohjaus, dementoituvien henkilökohtainen palveluohjaus ja palveluketjujen luominen, omaistyö, dementoituneiden/omais ryhmien ohjaus, dementoituneiden palvelujen suunnittelu ja kehittäminen, osallistuminen toiminnan kehittämiseen paikallisella ja kansallisella tasolla.

- Toiminta III-sektorilla; vanhusten asumispalvelujen ja itsenäistä selviämistä tukevien muunlaisten palveluiden ideointi, tuotteistaminen, tuottaminen ja kehittäminen. Vanhusten erityisryhmille suunnattujen palvelujen tuottaminen ja kehittäminen.
- Valtakunnallinen toiminta; vanhuspoliittiseen päätöksentekoon vaikuttaminen, valtakunnallisten ja EU- tason rahoituskanavien ja kansainvälisten suhteiden hyödyntäminen suomalaisten vanhuspalvelujen kehittämisessä.
- Toiminta erilaisissa vanhuspalvelujen mallintamis- ja kehittämisprojekteissa suunnittelijoina, projektityöntekijöinä ja projektipäällikköinä.
- Vanhuspalvelujen tuottaminen itsenäisenä yrittäjänä; vanhusten asumis-, hoiva- ja virkistyspalvelut.
- Toiminta kansainvälistyvillä työmarkkinoilla; toiminta vanhustyössä sekä vanhustyön kv. tietomateriaalien hyödyntäminen.

B. Ammatillinen osaaminen

Geronomilla on laaja-alainen ja syvälinen tieto vanhuksesta, vanhustyön menetelmistä sekä palvelu-järjestelmästä. Geronomin osaamisen perustuu koulutuksen aikana hankittuun gerontologian, hoitotyön ja sosiaalialan työn sekä näiden taustalla olevien tieteiden ja lähitieteiden tuottamaan tietoon. Geronomi integroi vanhustyön monitieteistä teoriatietoa vanhustyön käytännön toimintaan sosiaali- ja terveystieteiden palvelujärjestelmässä sekä muissa vanhustyön palvelujärjestelmissä.

1. Vanhuksen terveyden, toimintakyvyn ja sosiaalisen osallisuuden edistäminen

Geronomi

- pystyy analysoimaan ja käsitteellistämään ja vanhusten moniulotteisen hyvinvoinnin, toimintakyvyn, terveyden sekä sosiaalisen osallisuuden kokonaisuutta ja siihen vaikuttavia tekijöitä.
- ennakoii ja ehkäisee vanhusta uhkaavaa syrjäytymistä sekä hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn vajeita.
- tukee laaja-alaisesti eri menetelmiä käyttäen vanhuksen hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsehoitoisuutta ja sekä sosiaalista osallisuutta vanhenemisen eri vaiheissa.
- edistää vanhuksen ja läheisten sekä vanhustyön yhteisöjen yleisten hyvinvointi- ja terveystavoitteiden saavuttamista.
- toimii vanhustyössä yleisten terveystavoitteiden ja terveysohjelmien tavoitteita edistäen.

2. Asiakastyö vanhuspalveluissa

Geronomi

- omaa etsivän, hoitavan ja kuntouttavan vanhustyön tietämyksen ja perustaidot sekä toimii vanhusasiantuntijana moniammatillisissa työryhmissä vanhuksen terveyden, toimintakyvyn sosiaalisen osallisuuden ja hyvinvoinnin sekä kuntoutumisen edistämiseen liittyvissä kysymyksissä.
- yhdistää palveluprosessissaan, vanhukseen liittyvää yksilötietoa, gerontologista ja geriatriasta tietoa sekä hoitotyön ja sosiaalityön ja näiden taustalla olevien lähitieteiden tuottamaa tietoa ja menetelmäosaamista.

- tuottaa ja kehittää yksilöllisiä saumattomia palveluketjuja ja tukiverkostoja vanhuksille ja pystyy tekemään itsenäisesti, vastuullisesti ja perustellusti päätöksiä omalla asiantuntijuusalueellaan.
- arvioi vanhuksen toimintakykyä selviämistä ja löytää keinoja päivittäistoimintojen tukemiseen sekä järjestää palveluita ja luoda esteettömiä ympäristöjä vanhuksen selviämiseksi ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi.
- luo vanhusasiakkaisiin ja heidän läheisiinsä tavoitteellisia, vanhuksen omatoimisuutta tukevia auttamis- ja hoitosuhteita sekä tarjoamaan heille kulloinkin tarvittavaa sosiaalista tukea (emotionaalinen, tiedollinen instrumentaalinen ja ohjauksellinen tuki).
- soveltaa hoitotyön ja sen tukiaineiden (mm. gerontologia, geriatria, farmakologia, ravitsemustiede, mikrobiologia) perustietoja vanhustyössä ja hoitaa erilaisia vanhuksia ottaen huomioon vanhuksen sairaudet, lääkehoidon, erilaiset hoitotoimenpiteet sekä terveydentilan muutokset.
- osaa kartoittaa vanhuksen palvelutarpeet sekä suunnitella ja toteuttaa potilasturvallisesti pitkäaikaissairaiden vanhusten (mm. masennusta, dementoivia sairauksia, Parkinsonin tautia, diabetesta sekä syöpää sairastavat ja saattohoidossa olevat vanhukset) sekä sosiaalisissa ongelmatilanteissa elävien (mm. yksinäiset, syrjäytyneet, kehitysvammaiset, kaltionkohdellut ja ihmissuhdeongelmista kärsivät vanhukset) vanhusten palveluja.
- osallistuu vanhuksen lääkehoidon toteuttamiseen oman koulutuksensa tuoman osaamisen sekä toimintayksikön lääkehoitosuunnitelman ja sen sisältämien lupien määrittelemällä alueella.
- osaa soveltaa keskeisiä hoito- ja sosiaalialantyyppien menetelmiä sekä toiminnallisia vanhustyön menetelmiä (mm. ohjattu muistelu, terveysliikunta, musiikki, draama ja muut luovat menetelmät, validaatiomenetelmä) vanhuksen yksilöllisessä tukemisessa ja ryhmätoiminnoissa.
- toimii itsenäisenä yrittäjänä tuottaen laadukkaita vanhusten päivätoiminta-, asumis-, virkistys-, hoiva- ja hoitopalveluja.

3. Dementiatyön osaaminen

Geronomi

- osallistuu dementoivien sairauksien etsivään ja ehkäisevään työhön.
- pystyy käyttämään erilaisia muistiseuloja sekä ohjaamaan asiakkaita jatkotutkimuksiin.
- pystyy suunnittelemaan ja toteuttamaan dementoituneille vanhusasiakkaille kotona pärjäämistä tukevia palveluja sekä tukemaan ja kehittämään omaisten tukemista.
- pystyy toimimaan dementiatyössä hoitopolun eri vaiheissa sekä suunnittelemaan ja toteuttamaan vanhusasiakkaiden kuntouttavaa hoitoa dementiayksiköissä.
- osaa soveltaa luovia ja toiminnallisia menetelmiä vanhusten sekä vanhus- ja omaisryhmien tukemisessa kuntoutuksessa.
- osaa arvioida dementiahoidon ja palvelujen laatua.

4. Geronteknologinen osaaminen

Geronomi

- kykenee arvioimaan vanhuksen aistitoimintaan, kommunikaatioon ja päivittäisiin toimintoihin

ja liikkumiseen liittyvien apuvälineiden tarvetta ja ohjaamaan tavallisimpien apuvälineiden käyttöä sekä pystyy osallistumaan vanhusten toimintakykyä tukevien uusien apuvälineiden ideointiin, markkinointiin ja tuotekehittelyyn.

- osaa arvioida vanhuksen toimintaympäristön toimivuutta ja sen vaatiman teknisen varustelun tarvetta.(mm. valvonta- ja seurantalaitteet).
- hyödyntää työssään, sen kehittämisessä ja ohjaustyössä informaatio- ja geronteknologiaa (mm. erilaiset vanhuksen toimintakyvyn arviointijärjestelmät, hoito- ja palvelusuunnitelmat, työsuunnittelun hallintaohjelmat).

5. Eettinen osaaminen vanhustyössä

Geronomi

- on työssään eettisesti sitoutunut asiakkaasta välittämiseen, syrjäytymisen ehkäisemiseen sekä vanhuksen oikeuksien ja hyvän sekä vanhusten ja vanhustyössä toimivien yhteisöllisyyden edistämiseen.
- tiedostaa ja osaa analysoida työssään omaa eettisyyttään ja omia arvolähtökohtiaan sekä pyrkii tietoisesti säilyttämään oman eettisen herkkyytensä.
- osaa arvioida toimintaansa omaksumansa yhtenäisen vanhustyön toiminnan arvoperustaan nojautuen
- kunnioittaa vanhusasiakkaitaan ja kanssatoimijoitaan ainutkertaisina, loukkaamattomina, voimavaroja omaavina ja kehittyvinä yksilöinä.
- tiedostaa herkästi asiakkaiden ja kanssatoimijoiden yksilöllisiä arvoja ja päämääriä, arvostaen heidän omia kokemuksiaan ja tulkintojaan sekä edistää vanhuksen autonomian toteutumista.
- pystyy havaitsemaan ja tiedostamaan herkästi vanhustyön eri tasoilla ja toimijasuhteissa esiintyviä eettisiä ongelmia, kykenee käsitteellistämään ja erittelemään niitä sekä etsimään niihin ratkaisuja asiakkaan eettiset arvolähtökohdat tiedostaen sekä eettisiä teorioita ja ratkaisumalleja hyödyntäen.
- tiedostaa kehittyvän geronteknologian tuomat eettiset ongelmat sekä oman vastuunsa näiden ongelmien minimoimisessa ja poistamisessa.
- toimii työssään niin, että vanhus- ja omaisasiakkaille toteutuvat lakien, asetusten ja yleisten tavoite- ja toimintaohjeiden takaamat oikeudet ja mahdollisuudet.
- arvostaa kollegiaalista ja moniammatillista vanhustyön asiantuntijuutta ja toimijuutta.
- tuntee vastuunsa erityisesti vanhusväestön ja vanhustyön palvelujärjestelmissä toimivan väestön yleisten hyvinvointi- ja terveystavoitteiden edistämisestä sekä oman työskentelynsä ja vanhustyön palvelujen kehittämisestä.
- toimii työssään ja sen kehittämisessä kestävä kehityksen periaatteita toteuttaen.

6. Vuorovaikutus vanhusasiakastyössä ja työyhteisöissä

Geronomi

- omaa positiivisen minäkäsityksen, kestää epävarmuustilanteita sekä kykenee itsenäiseen työskentelyyn ja itsensä johtamiseen.
- kykenee loogiseen ajatteluun, oman osaamisensa uusintamiseen sekä omien käsitystensä kyseenalaistamiseen sekä transformatiiviseen oppimiseen.
- tiedostaa asiakkaiden toiseuden, sietää ihmisten erilaisuutta sekä kykenee hyväksyvään,

empaattiseen dialogiseen ja reflektiiviseen vuorovaikutukseen.

- kykenee tunnistamaan ja erittelemään omia tunteitaan ja käyttämään niitä tavoitteisesti vanhusasiakastyössä ja työyhteisöissä.
- kykenee kuuntelemaan asiakkaitaan ja omaa hyvät suullisen, kirjallisen ja sähköisen viestimisen taidot
- luo tavoitteellisia, luottamuksellisia ja tukea antavia auttamissuhteita ja edistää niissä asiakkaiden autonomiaa, eheyttä ja koskemattomuutta
- osaa toimia vuorovaikutuksessa toimintakyvyltään ja terveydeltään erilaisten vanhusten (mm. näkövammaiset, huonokuuloiset, afaatikot, depressiiviset, dementoituvat vanhukset) ja heidän omaistensa kanssa.
- edistää työssään erilaisissa vanhuspalvelujärjestelmissä henkilöstön vapaata, selkeää ja suoraa kommunikaatiota sekä tavoitteellista ja kollegiaalista yhteistyöskentelyä ja yhteisöllisyyttä.
- tunnistaa itsessään ja työryhmissä ihmisen kohtaamista ja yhteistyötä estäviä tekijöitä ja pyrkii rakentamaan vuorovaikutukseen

7. Kulttuuriosaaminen vanhustyössä

Geronomi

- tiedostaa työssään asiakkaiden kulttuurisidonnaisuuden ja pystyy suunnittelemaan ja toteuttamaan palveluja, jotka tukevat asiakkaiden kulttuuri-identiteetin säilymistä ja soveltuvat vanhuksen omaan elämänpiiriin.
- havainnoi, käsitteellistää ja erittelee erilaisissa vanhusyhteisöissä sekä vanhustyön palvelujärjestelmissä vallitsevia organisaatiokulttuureja sekä niiden sisältämiä rooleja ja toimintamalleja ja vaikuttamaan niissä vanhuksen hyvinvointia edistävästi.
- on perehtynyt erityisesti sosiaali- ja terveysalan vanhustyön kieli- ja toimintakulttuureihin ja pystyy näillä sektoreilla joustavasti ylikulttuuriseen työskentelyyn sekä edistämään siellä moniammatillista vanhustyötä.
- osaa työskennellä vieraita kulttuureja ja vähemmistöryhmiä edustavien vanhusten ja heidän läheistensä sekä kulttuuritaustaltaan erilaisten työntekijöiden kanssa.
- on kiinnostunut kansallisista ja kansainvälisistä ja globaaleista vanhusten hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja sosiaalista osallisuutta koskevista kysymyksistä ja toimintatavoitteista sekä pyrkii niitä omassa toiminnassaan saavuttamaan.
- hyödyntää ammattityössään muualla tuotettua vanhustyön ammattikirjallisuutta ja ammattilehtiä sekä tietoverkkoja oman vanhustyön asiantuntijuutensa syventämiseen ja kehittämiseen sekä ammatilliseen vuoropuheluun.
- osaa toimia vanhuspalvelujärjestelmien ja yhteiskunnan tasolla vanhusta arvostavan ja vanhusmyönteisten palvelu- ja toimintakulttuurin edistämiseksi.

8. Ohjaus- ja opetusosaaminen vanhustyössä

Geronomi

- motivoi ja tukee vanhuksen itseohjautuvuutta sekä ohjaa vanhusasiakkaita ja ryhmiä yksilöllisesti ja tavoitteellisesti.
- omaa perustiedot vanhusten- ja aikuisten oppimisen ja opettamisen perusteista ja osaa soveltaa niitä asiakas- ja henkilöstöryhmien ohjaamiseen ja opettamiseen.

- osaa etsiä, tuottaa ja prosessoida vanhustyön opetus- ja ohjausmateriaalia sekä käyttää näissä prosesseissaan tietoverkkoja ja informaatioteknologiaa.
- omaa hyvät ryhmänohjaustaidot.
- tiedostaa opetus- ja ohjaustoiminnan osaksi vanhustyön kehittämistoimintaa.

9. Projektiosaaminen vanhustyössä

Geronomi

- osaa jäsentää vanhustyön käytännöstä nousevia kehittämistarpeita – ja haasteita sekä muokata niistä rajattuja ja toteuttamiskelpoisia projekteja.
- on selvillä vanhustyön projektien ja hankkeiden rahoituskanavista (esim. ESR: Ray.) ja rahoitustukien hakemusmenettelyistä.
- osaa työskennellä vanhustyön projektien eri vaiheissa vastuullisesti ja itsenäisesti sekä moniammatillisessa yhteistyössä.
- pystyy arvioimaan projektin toteutumista sen eri vaiheissa tavoitesuhteisesti sekä projektin tulosten hyödynnettävyyttä vanhustyössä.
- pystyy laatimaan projektista selkeän ja informatiivisen raportin sekä innostamaan projektin tulosten hyödyntämiseen.

10. Moniammatillinen toiminta ja sen edistäminen vanhustyössä

Geronomi

- omaa selkeän perustehtävätietoisuuden sekä on selvillä muiden vanhustyön toimijoiden asiantuntijuusalueista.
- osaa hyödyntää tutkintoonsa sisältyvää moniammatillista ja yhteisöllistä työskentelytapaa.
- tuo yhteiseen käyttöön monitieteisen vanhustyön teorian, menetelmäosaamisen sekä järjestelmätiedon vanhuksen ja hänen lähiyhteisönsä terveyden, toimintakyvyn ja sosiaalisen osallisuuden edistämisen tavoitteista, keinoista ja tarvittavista palveluista.
- kykenee luomaan ja ylläpitämään vanhuslähtöisiä ja moniammatillisia palvelukokonaisuuksia vastatessaan yksittäisten vanhusten palvelutarpeisiin sekä toimimaan moniammatillisen vanhustyön linkkihenkilönä.
- toimii moniammatillisessa työryhmässä konsultoiden, vastuullisesti ja kollegiaalisesti sekä yhteistä asiantuntijuutta arvostaen ja kehittäen.
- edistää kuntatason suunnittelu- ja ohjaustyössään eri vanhustoimijoiden yhteistoimintaa.

11. Vanhuspalvelujen organisoiminen ja johtaminen

Geronomi

- kykenee ohjaamaan, johtamaan ja kehittämään vanhuspalvelujen tuottamista peruskuntien tasolla sekä erilaisissa vanhuspalveluyksiköissä julkisella, -yksityisellä sekä III-sektorilla.
- edistää johtamissaan työyhteisöissä vanhustyön perustehtävätietoisuutta.
- tiedostaa johtajan roolit ja tehtävät vanhuspalvelujärjestelmissä.
- kykenee asettamaan ohjaus, johtamis- ja kehittämistoiminnassaan selkeitä tavoitteita, priorisoimaan niitä, sekä motivoimaan ja kannustamaan henkilöstöä niiden saavuttamiseen. (management, leadership).

- hyödyntää moniammatillisten asiantuntijaryhmien, erilaisten vanhus-/omais-/vanhustyöntekijäryhmien, pienkotien ja palvelukeskusten ohjaamisessa ja kehittämisessä näihin tehtäviin liittyvää teoretietoa ja ajantasaistaa sitä.
- kykenee analysoimaan tunteiden merkitystä vanhustyössä sekä pystyy työyhteisöjä ohjatessaan edistämään positiivisia työtunteita
- ohjaa erilaisten vanhustalveluyksiköiden henkilöstöjä yhteistoimintaan, kasvuun ja muutokseen sekä estämään ja käsittelemään konfliktitilanteita sekä tukee asiantuntijuuden jakamista vanhustyön verkostoissa.
- hallitsee vanhustalvelujen hinnoittelun- ja kustannuslaskennan perusteet.
- osaa hyödyntää johtamistoiminnassaan keskeisiä laatutyön menetelmiä vanhustalvelujen kehittämisessä.
- pystyy ottamaan riskejä ja visioimaan vanhustyön tulevaisuuden ratkaisuja.

12. Tutkiminen- ja kehittäminen vanhustyössä

Geronomi

- hallitsee työelämälähtöisen kehittämistutkimuksen perusteet .
- arvostaa vanhustyön monitieteistä teoriapohjaa ja on perehtynyt gerontologian ja vanhustyön keskeisiin tutkimustuloksiin sekä osaa hankkia ja käyttää analysoiden tutkimus/ kokemustietoa vanhustyössä ja sen kehittämisessä.
- analysoi ja tarvittaessa kyseenalaistaa vanhustyön nykykäytänteitä eettisistä, teoreettisista ja toiminnallisista näkökulmista käsin ja rohkaisee kehitystyöhön.
- on kiinnostunut oman työnsä ja vanhustyön jatkuvasta tutkimisesta ja kehittämisestä sekä pystyy suuntautumaan työssä ja sen kehittämisessä tulevaisuuteen.
- osaa suunnitella yksikkö/ kuntatason vanhustutkimuksia ja selvityksiä sekä käsitellä ja prosessoida niistä tulevaa tietoa sekä analysoida tiedon käyttökelpoisuutta.
- osaa toimia kunnissa erilaisten valtakunnan tason vanhustutkimusten yhdyshenkilöinä.
- osaa ohjata ja koordinoida työssään erilaisia yksikkö- ja kuntatason kehittämishankkeita.
- omaa perustiedot erilaisista vanhustyössä käytössä olevista laatujärjestelmistä (mm. Suomen laatupalkinto, EFQM) ja pystyy hyödyntämään niitä kehittämistyössään.
- tiedostaa moniammatillisen ja verkostoituvan työn mahdollisuudet tiedon tuottamisessa ja vanhustyön kehittämisessä.

13. Yhteiskunnallinen osaaminen vanhustyössä

Geronomi

- tiedostaa vastuunsa vanhuksen hyvää edistävän vanhuskäsityksen luomisesta yhteiskunnassa.
- on selvillä yhteiskunnan rakenteista ja toimintajärjestelmistä sekä keskeisistä päätöksentekoprosesseista ja vaikuttamiskanavista.
- on perehtynyt keskeisiin sosiaali- terveys- ja vanhustalveittisiin lakeihin sekä työelämää sääteleviin lakeihin ja toimintaohjeisiin ja on selvillä niiden vaikutuksista vanhustalveluihin, palveluorganisaatioiden toimintaan ja vanhustalvelujen kehittämiseen sekä ottaa ne huomioon omassa asiantuntijatoiminnassaan.

- on perehtynyt vanhuspalvelujen tuottamisen kannalta keskeisiin terveyttä ja sosiaalista osallisuutta edistäviin tavoiteohjelmiin sekä sosiaali-, terveys- ja vanhuspalveluiden suunnittelu-, tuotanto- ja rahoitusjärjestelmiin ja osaa jatkuvasti ajantasaistaa tätä osaamistaan.
- pystyy vanhustyön asiantuntijana kuntakohtaisten vanhus/hyvinvointipoliittisten tavoitteiden ja strategiaohjelmien luomiseen sekä niiden toteutumisen seurantaan.
- edistää työssään asiakkaiden ja läheisten sekä vanhustyön organisaatioiden ja yhteiskunnan välistä vuorovaikutusta.
- pystyy perustelevaan ja osoittamaan toiminnallaan työnsä tarpeellisuuden ja merkittävyyden yhteiskunnassa.
- edistää yhteiskunnan tasolla vanhusmyönteisyyttä ja vanhusten voimavaroja arvostavaa ja tukevaa vanhuspolitiikkaa sekä tuo keskusteluun vanhusten elämänlaatuun ja vanhuspalvelujärjestelmään liittyviä epäkohtia sekä pyrkii vanhustyön ja vanhuspalvelujärjestelmän kehittämiseen.

Taulukko 1. Geronomin opinnot ja vähimmäisopintopistemäärät, *Tutkinnon laajuus 210 op*

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Vanhustyön perus- ja ammattiopinnot, joista	87 op
- Kieliopinnot	6 op
- Luonnontieteelliset ja lääketieteelliset aineet (anatomia, fysiologia, sisätautioppi, kirurgia, geriatria, vanhuksen ravitsemus)	8 op
- Gerontologiset opinnot (gerontologiset teoriat, vanhenemismuutokset ja toimintakyky, kokemuksellinen vanhuus, vanhuus ja yhteiskunta)	10 op
- Sosiaali- ja terveystalouden järjestelmä	8 op
- Vanhustyön etiikka	3 op
- Vanhustutkimus (laadulliset ja määrälliset tutkimusmenetelmät, vanhustyön kehittämistutkimus)	8 op
- Sairaalan vanhuksen hoito (hoitotyön perusteet, vanhuksen perustarpeisiin vastaaminen vanhuksen hoitaminen eri sairaustiloissa, vanhuksen saattohoito)	8 op
- Vanhuksen lääkehoito	3 op
- Vanhuspolitiikka ja sosiaalityön menetelmät vanhustyössä	7 op
- Luovat työmenetelmät vanhustyössä	5 op
- Kuntouttava vanhustyö	6 op
- Dementoituneen vanhuksen hoito ja dementiatyö	5 op
- Vanhustyön ohjaaminen, johtaminen ja kehittäminen sekä projektityö (johtamisen teoriat, vanhustyön laadunkehittäminen, vanhuspalvelujen talous, työnohjaus, yrittäjyys)	10 op
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu Harjoittelu toteutuu erilaisissa sosiaali- ja terveysalan vanhustyön organisaatioissa sekä vanhustyön kehittämissuunnitelmissa julkisella, yksityisellä ja III-sektorilla. Harjoittelu integroituu eri laajuisissa moduuleissa teoriaopetukseen. Harjoittelu ohjeistetaan teorialähtöisesti ja harjoittelun oppimiskokemukset analysoidaan harjoittelujakson tavoitteista käsin.	75 op
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op
Vapaasti valittavat opinnot, jotka tavoitteiltaan ja sisällöltään edistävät vanhustyön ammatillista osaamista	8 op

D. Toiminta sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilönä

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla ammattihenkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

4.17 Kuntoutuksen ohjaaja (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care

210 opintopistettä, 3,5 vuotta

A. Toiminta ja vastuualue

Sosiaali- ja terveysala on laaja ja monipuolinen yhteiskunnan toiminta- ja palvelujärjestelmä, jonka tarkoituksena on ihmisen ja hänen elinympäristönsä hyvinvoinnin ja turvallisuuden takaaminen. Kuntoutuksella on siinä merkittävä rooli. Nykyisin kuntoutus nähdään sosiaali- ja terveydenhuoltoa laajempaan toiminta-alueena.

Lakisääteisesti kuntoutus on integroitu osaksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa, työhallintoa ja opetushallintoa sekä vakuutussektoria. Yksityinen ja kolmas sektori sekä erilaiset projektit ja kehittämishankkeet täydentävät ja tuovat uusia mahdollisuuksia kuntoutuksen järjestämiseen ja kehittämiseen. Monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden tuomat haasteet sekä teknologian mahdollisuudet avaavat uusia haastavia kehittämisenäkymiä.

Kuntoutus ymmärretään ihmisen tai ihmisen ja ympäristön muutosprosessiksi, jonka tavoitteena on työ – ja toimintakyvyn, itsenäisen selviytymisen, hyvinvoinnin ja työllisyyden edistäminen. Lakisääteinen kuntoutus perustuu todettuun oireeseen, sairauteen, vajaakuntoisuuteen tai vammaan. Nykyään kuntoutuksen perusteeksi katsotaan myös työkyvyn menettämisen ja vakavan sosiaalisen syrjäytymisen uhka. Kuntoutus on ennakoivaa, ehkäisevää, korjaavaa sekä ylläpitävää toimintaa.

Kuntoutuksen erityisinä haasteina lähitulevaisuudessa ovat asiakkaan aseman parantaminen ja asiakasyhteistyön kehittäminen, kuntoutuksen vaikuttavuuden lisääminen ja terveydenhuollon kuntoutusvastuun tehostaminen. Lisäksi painopistealueina ovat työssä olevien työkyvyn ylläpitäminen, vammaisten, vajaakuntoisten ja pitkäaikaistyöttömien työllistyminen, päihdekuntoutus, mielenterveyskuntoutus ja vanhusväestön kuntoutus.

Kuntoutukselle ovat ominaista suunnitelmallisuus ja prosessinomaisuus. Kuntoutujan näkökulmasta kyse on usein muutosprosessista, johon sisältyy kuntoutujan kasvu- ja oppimisprosessi. Kuntoutusjärjestelmän kannalta kyse on erilaisista vaiheista ja palveluista muodostuvasta kokonaisuudesta, jossa tärkeää on palveluketjun katkeamattomuus. Kuntoutus on monialaista ja moniammatillista toimintaa, jossa käytetään hyväksi usean eri ammattialan edustajien asiantuntemusta. Kuntoutuksessa eri ammattien edustajat toimivat verkostona, jossa jokainen tuntee ammattitaitonsa rajat ja arvostaa muiden asiantuntijuutta. Tavoitteena on edistää kuntoutujan parasta kaikissa olosuhteissa sekä tukea kuntoutujan ja hänen läheistensä kuntoutukseen sitoutumista. Kuntoutukseen sisältyy esimerkiksi terapeuttisia, ohjaavia ja valmentavia toimenpiteitä, mutta myös sosiaaliseen toimintaympäristöön ja sosiaaliseen yhteisöön vaikuttamista. Myös työolosuhteiden muutokset, elinympäristön esteiden poistaminen, työyhteisöjen kehittäminen tai asenteiden muuttamiseen tähtäävät toimet ovat tärkeä osa kuntoutustoimintaa.

Kuntoutuksessa korostetaan asiakaslähtöistä, asiakkaan osallistumista tukevaa ajattelua ja toimintatapaa, jossa uusia ratkaisuja haetaan sekä yksilön ja lähiyhteisön voimavaroista että ympäristön ja elinolojen muutostarpeesta. Kuntoutustarvetta tarkastellaan kuntoutujan omassa elinympäristössä ja kuntoutusprosessin lähtökohtana on kuntoutujan hyvinvointi, itsemääräämisoikeus ja vastuullisuus. Toiminta perustuu ihmiskäsitykseen, jonka mukaan ihminen nähdään päämäärähakuisena, tietoisena ja vastuullisena toimijana, jolla on edellytykset oppia, kehittyä sekä vaikuttaa elämäntilanteeseensa ja ympäristöönsä omien arvovallintojensa, voimavarojensa ja mahdollisuuksiensa mukaan.

Asiakkaan ja usein myös kuntoutuksen ammattilaisten on vaikeaa hallita kuntoutuksen

kenttää, koska eri järjestelmien vastuut kuntoutuksessa eroavat toisistaan, kuntoutuspalveluiden tarjonta on kirjavaa sekä kuntoutustarvetta aiheuttavat ja kuntoutusta mahdollistavat tekijät ovat moninaisia ja muuttuvia. Kuntoutustoimintaa kehitetään yhä enemmän eri hallinnonaloja ylittävän ja yhdistävän toiminnan suuntaan. Kuntoutusprosessin katkaumattomuus edellyttää eri järjestelmien välistä yhteistyötä ja koordinoinnin varmistamista työnjakoa ja ohjaustoimintaa kehittämällä. Kuntoutujan ohjaaminen, tukeminen ja kuntoutuksen suunnittelu korostuu osana kuntoutusprosessia. Asiakaslähtöisyyden toteutuminen kuntoutustoiminnassa vaatii ohjausprosessin viemistä mahdollisimman lähelle asiakkaan arkielämää.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä kuntoutuksen muilla toimintasektoreilla tarvitaan asiantuntijoita, jotka kykenevät yhteen sovittamaan, koordinoimaan ja kehittämään moniammatillista ja -alaista yhteistyötä sekä asiakastyössä että yhteisöllisissä tehtävissä. Kuntoutuksen tuloksellisuus edellyttää mm. kuntoutustarpeen varhaista tunnistamista, toimenpiteisiin ryhtymistä ajoissa, tarkoituksenmukaisten menetelmien valintaa ja kuntoutusprosessin jatkuvuuden ja muutosherkkyuden hallintaa. Kuntoutuksen laaja-alaisuus, moniammatillisuus ja prosessimaisuus tulevat yhä enenevässä määrin korostamaan kuntoutuksen ohjauksen ja suunnittelun merkitystä.

Kuntoutuksen ohjaajan työssä toteutuu kuntoutukselle ominainen kokonaisvaltainen toiminta, joka kohdistuu yksilöön, yhteisöön ja yhteiskuntaan. Toiminnan edellytyksenä on hyvä yhteistyö asiakkaan, työelämän, sosiaali- ja terveydenhuollon, kolmannen sektorin ja muiden yhteiskunnan kuntoutuspalveluja tuottavien sekä niihin läheisesti liittyvien palvelujärjestelmien kesken.

Kuntoutuksen ohjaajan työn tarkoituksena on edistää kuntoutusta tarvitsevien eri elämäntilanteissa olevien lasten, nuorten, työikäisten ja vanhusten selviytymistä ja toimintamahdollisuuksia sekä vaikuttaa kuntoutujan ja ympäristön väliseen suhteeseen. Kuntoutusohjauksen asiakas voi olla kuntoutusohjausta ja/tai -suunnittelua tarvitseva kuntoutuja, perhe, ryhmä tai yhteisö.

Kuntoutuksen ohjaaja vastaa työnsä suunnittelusta, toteutuksesta ja kehittämisestä yksin tai moniammatillisen tiimin kanssa. Kuntoutusohjaajan työ on usein ”ketjussa” muiden ammattiryhmien työn kanssa ja työhön vaikuttaa myös toisten työ. Kuntoutuksen ohjaaja vastaa asiakkaansa ohjauksesta ja tukemisesta, kuntoutuspalvelutarpeiden selvityksestä ja kokoaa yhdessä asiakkaan kanssa hänen tarvitsemistaan palveluista ja etuisuuksista laadukkaasti ja toimivan palvelukokonaisuuden huomioiden kustannukset. Kuntoutuksen ohjaaja koordinoi yhteistyötä asiakkaan palveluketjussa kuntoutusprosessin tavoitteiden suunnassa ja ohjaa tarvittaessa muihin palveluihin. Hän pyrkii vaikuttamaan kuntoutuksen oikea-aikaiseen toteutumiseen. Hän huolehtii kuntoutusprosessin jatkuvuudesta ja seurannasta sekä kuntoutuksen suunnitelmallisuudesta ja asiakaslähtöisyydestä. Kuntoutuksen ohjaaja toimii yhdyshenkilönä kuntoutujan ja eri palvelujärjestelmien välillä sekä kuntoutuspalvelujen kehittäjänä.

Kuntoutuksen ohjaaja voi toimia kuntoutuksen lakisäätöisessä kuntoutusohjauksessa ja kuntoutuksen asiantuntemusta edellyttävissä kehittämis-, tutkimus-, koulutus- suunnittelu- ja ohjaustehtävissä sosiaali- ja terveystoimessa, työterveyshuollossa, työhallinnossa, sosiaalivakuutuksen alueella, koulutoimessa, vammais-, potilas- ja kansanterveysjärjestöissä, kuntoutuskeskuksissa, yritysten henkilöstöhallinnossa, erilaisissa projekteissa, yksityisyrittäjänä tai useiden organisaatioiden yhteisenä yöntekijänä.

B. Ammatillinen osaaminen

Kuntoutuksen ohjaajan ammatillinen osaaminen edellyttää eri tieteen alojen tietoa ja useiden tekijöiden huomioimista monilta hallinnon aloilta. Ammatillinen osaaminen perustuu kuntoutuksen viitekehyksen teoreettiseen hallintaan, kuntoutuksen aseman ja merkityksen ymmärtämiseen yhteiskunnassamme ja myös kansainvälisesti sekä ohjauksen teoreettisiin malleihin ja niiden soveltamiseen kuntoutuksen ohjauksessa. Keskeistä on laaja kuntoutuksen toiminta-alueiden ja eri palvelujärjestelmien sekä niissä toimivien työntekijöiden työkuultuurien tuntemus. Työelämän mahdollisuuksien, kuntoutusta ja siihen läheisesti liittyvän lainsäädännön ja etuuksien ja tukimuotojen tuntemus on oleellinen osa asiantuntijuutta. Päätöksenteko ja ratkaisut edellyttävät eettistä osaamista ja asiakaslähtöisyyttä. Työn lähtökohtana on ihmisen toimintakykyisyys ja ymmärtämys siitä miten yhteiskunnalliset, yhteisölliset ja yksilölliset tekijät määrittävät toimintakykyä ja miten kuntoutuksen ohjaaja voi työllään vaikuttaa niihin. Tavoitteena on kuntoutujan mahdollisimman itsenäinen selviytyminen.

Osaaminen edellyttää ohjaus- ja opetus- sekä neuvottelutaitoja, vuorovaikutustaitoja, suullista ja kirjallista raportointitaitoa, tiimi- ja verkostotyön sekä projektityöskentelyn hallintaa. Suunnittelu- ja arviointitaitoihin liittyen yritystaloustietoutta, kustannuslaskentaa ja budjetointia sekä kuntoutuksen vaikuttavuuden mittareiden tuntemusta sekä valmiutta käyttää tutkivaa ja kehittävää työotetta sekä tiedonhankinta- ja käsittelymenetelmiä. Vaikuttamisen taidot liittyvät sekä fyysiseen että sosiaaliseen ympäristöön. Tämä edellyttää riittävää tietoa alueellisesta ja kansallisesta sekä EU: n hallinnosta ja päätöksen teosta sekä tietämystä teknologian mahdollisuuksista kuntoutuksessa.

Kuntoutuksen ohjaajan työ edellyttää oman persoonan käyttöä, luovuutta, organisointikykyä, itsenäistä päätöksentekokykyä, kuuntelemisen taitoa ja yhteistyökykyä. Työ perustuu luottamukseen, keskinäiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyön syntymiseen eli kumppanuuteen. Työssään kuntoutuksen ohjaaja on kuntoutusmyönteinen, asiakas- ratkaisu- ja tulevaisuuskeskeinen. Kuntoutuksen ohjaaja toimii suunnitelmallisesti, kunnioittaen asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja ihmisoikeuksia. Hän suhtautuu asiakkaaseen positiivisesti, kunnioittavasti ja kannustaen asiakasta omaan aktiivisuuteen yhteisten suunnitelmien eteenpäin viemiseksi sekä antaa asiakkaalleen aikaa ja huomiota. Työssään kuntoutuksen ohjaaja hyödyntää asiakkaan voimavaroja ja samalla vahvistaa hänen omatoimisuuttaan elämän eri alueilla.

Kuntoutuksen ohjaajan ammatillinen asiantuntijuus muodostuu osaamisesta, johon sisältyvät:

- 1 kuntoutustarpeen arviointi
- 2 asiakkuus ja kuntoutuspalvelut
- 3 kuntoutuksen suunnittelu
- 4 moniammatillinen yhteistyö
- 5 ohjaus ja opetus
- 6 tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen.

1. Kuntoutustarpeen arviointi

Kuntoutuksen ohjaaja havainnoi ja arvioi kokonaisvaltaisesti asiakkaiden erilaisia kuntoutustarpeita ja -mahdollisuuksia yksilö- ja yhteisötasolla.

Kuntoutuksen ohjaaja

- tunnistaa kuntoutustarpeita aiheuttavia tekijöitä yksilö- ja yhteisötasolla sekä alue- että paikallistasolla.
- havainnoi asiakkaan kokonaistilanteen sekä fyysisen ja sosiaalisen ympäristön.
- arvioi asiakkaan toimintakykyä suhteessa hänen työ- ja toimintaympäristöönsä.
- tunnistaa asiakkaan kuntoutumisen tarpeet, toiveet ja odotukset.
- omaa asiantuntemusta asiakkaan sairauteen, vammaan, vajaakuntoisuuteen liittyvissä asioissa.
- sovittaa yhteen asiakkaan toiveita, tarpeita ja kuntoutusmahdollisuuksia.
- selvittää asiakkaan sosiaaliturvan.
- tekee kuntoutusaloitteita.

Keskeiset sisällöt:

- lääketieteelliset aineet ja lääkehoito
- yhteiskuntatieteelliset aineet
- luonnontieteelliset aineet: anatomia ja fysiologia
- toimintakyvyn ja -edellytysten arviointi
- kuntoutustarpeen arviointi

2. Asiakkuus ja kuntoutuspalvelut

Kuntoutuksen ohjaaja toimii kuntoutuksen asiantuntijana järjestellen ja yhteen sovittaen asiakkaan tarvitsemia kuntoutuspalveluja.

Kuntoutuksen ohjaaja

- on selvillä kuntoutuksen asemasta ja merkityksestä kansallisesti ja kansainvälisesti.
- tuntee/tietää kuntoutuksen tehtävät ihmisen elämänkulun eri vaiheissa.
- tietää kuntoutuksen asiakastyön toimintamallit ja asiakkuuden syntyminen reunaehdot.
- tietää ja osaa hakea tietoa eri järjestelmien lakisääteisistä kuntoutusvelvoitteista ja -mahdollisuuksista.
- tietää asiakkaan kuntoutukseen liittyvät etuisuudet.
- tuntee kuntoutuksen palvelujärjestelmän ja toiminnan.
- on selvillä kuntoutustoiminnan rahoituksesta ja rahoitusmahdollisuuksista.

Keskeiset sisällöt:

- kuntoutuksen historia ja tulevaisuus, arvot, ihmiskäsitys ja etiikka
- kuntoutuksen tehtävät ja tavoitteet
- kuntoutuksen asiakas- ja asiantuntijayhteistyö
- julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin tarjoamat kuntoutuspalvelut ja toimintamallit, kuntoutuksen osajärjestelmät
- kuntoutuslainsäädäntö ja siihen läheisesti liittyvä lainsäädäntö
- kuntoutujan sosiaaliturva
- kuntoutuksen kansainvälisyys

3. Kuntoutuksen suunnittelu

Kuntoutussuunnittelu on yksilötasolla asiakkaan kuntoutus- ja kuntoutumisprosessiin liittyvää suunnittelua ja yhteisötasolla kuntoutustarpeisiin ja -mahdollisuuksiin perustuvaa kuntoutuspalvelujen suunnittelua ja kehittämistä eri asiakasryhmille tai organisaatioille. Suunnittelutyötä ovat esimerkiksi erilaisten projektien ja kuntoutuskurssien ja ryhmäkuntoutuksen suunnittelu ja organisointi, koulutustehtävät ja työntekijöiden työkykyä ylläpitävän ja edistävän toiminnan suunnittelu. Kuntoutuksen ohjaaja osallistuu kuntoutussuunnitteluun yhdessä kuntoutujien/yhteisöjen ja tilannekohtaisten työryhmien kanssa.

Kuntoutuksen ohjaaja

- varmistaa yksilön/yhteisön osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia kuntoutuksen suunnittelussa.
- kokoaa tarkoituksenmukaiset yksilöä/yhteisöä koskevat tiedot, yhteen sovittaa ja koordinoi olemassa olevat suunnitelmat osaksi yksilön/yhteisön kuntoutussuunnittelua.
- seuraa kuntoutussuunnitelman/palvelusuunnitelman toteutumista ja muuttamistarvetta, tuloksellisuutta, laatua ja kustannuksia.
- tuntee teknologian sovellutusalueita kuntoutuksessa.
- osallistuu esteettömän ympäristön suunnittelutyöhön.
- vaikuttaa palvelujärjestelmän kehittämiseen ja lainsäädäntöön.
- osaa dokumentoida.

Keskeiset sisällöt:

- kuntoutusprosessin suunnittelu
- yhteisötason kuntoutuksen suunnittelu
- toimintaympäristön suunnittelu
- apuvälineet, kodin muutostyöt ja teknologian sovellukset
- kuntoutuksen tuloksellisuus

4. Moniammatillinen yhteistyö

Kuntoutuksen ohjaaja toimii yhteistyössä ja tarvittaessa yhdyshenkilönä asiakkaan, eri viranomaisten, yhteisöjen, laitosten, ammatti-henkilöiden sekä moniammatillisten tiimien ja työelämän kanssa.

Kuntoutuksen ohjaaja

- hallitsee tasavertaisen asiakaslähtöisen yhteistyön.
- tuntee ja arvostaa muiden asiantuntijuutta.
- varmistaa yksilön/yhteisön osallistumisen kuntoutusta koskevaan yhteistyöhön.
- käynnistää monialaisen ja -ammattillisen yhteistyön yli hallinnollisten rajojen.
- koordinoi, integroi ja kehittää omalta osaltaan yhteistyötä.
- neuvottelee kuntoutuksen asiantuntijana eri yhteistyötahojen kanssa.
- konsultoi muiden ammattiryhmien asiantuntijoita sekä toimii konsultoivana asiantuntijana.

Keskeiset sisällöt:

- vuorovaikutus
- dialogi
- moniammatillisen yhteistyön taidot

- tiimi-, ryhmä-, verkosto- ja projektityö
- esiintymis-, neuvottelu- ja kokoustaidot
- konsultointi
- vertaistyöskentely

5. Ohjaus- ja opetus

Kuntoutusohjaus on kuntoutujan ja hänen lähiyhteisönsä arviointia, tukemista, neuvontaa, ohjausta ja seuranta. Siihen liittyy kuntoutujan toimintamahdollisuuksien edistämistä ja kuntoutusmahdollisuuksiin liittyvistä palveluista tiedottamista. Kuntoutusohjaus on myös konkreettisia toimia kuntoutumisen esteiden poistamiseksi niin, että turvataan kuntoutumisprosessin tarkoituksenmukainen eteneminen ja lisätään vajaakuntoisen henkilön mahdollisuuksia mahdollisimman itsenäiseen elämänhallintaan.

Kuntoutusohjaus on kuntoutumisprosessiin liittyvää kertaluontoista tai prosessinomaisesti etenevää toimintaa. Kuntoutusohjauksen pääpaino on asiakkaan normaalissa elinympäristössä. Kuntoutusohjaus kohdentuu asiakkaan lisäksi hänen sosiaaliseen verkostoonsa ja siihen liittyy myös yhteiskunnallista vaikuttamista ja laadunvarmennusta. Kuntoutusohjaus on asiakaslähtöinen, yksilöllisesti määritelty, suunniteltu ja tavoitteellinen tapahtumaketju.

Kuntoutuksen ohjaaja

- tietää ohjauksen teoreettisia malleja ja kykenee soveltamaan niitä kuntoutuksen ohjauskäytännöissä.
- tukee ja vahvistaa kuntoutujan riippumattomuutta ja itsenäisyyttä.
- tukee kuntoutujaa ja hänen sosiaalista verkostoaan löytämään kuntoutumisen tavoitteet ja päämäärät.
- ohjaa kuntoutujaa ja yhteisöjä tarkastelemaan niin kuntoutujassa itsessään kuin hänen elin- ja toimintaympäristössään olevia kuntoutumisen esteitä ja mahdollisuuksia ja rohkaisee kuntoutujaa vaikuttamaan näihin.
- ohjaa kuntoutujaa käyttämään tarkoituksenmukaisia palveluja ja saavuttamaan oikeat palvelut oikealla hetkellä tehokkaasti.
- ohjaa ryhmiä.
- valmentaa kuntoutujaa moniammatilliseen yhteistyöhön.
- huolehtii kuntoutuksen katkeamattomuudesta ja jatkuvuudesta.
- toimii tarvittaessa kuntoutujan asioiden ajajana.

Keskeiset sisällöt:

- ohjauksen ja opetuksen teoriat ja mallit
- palveluohjaus, kuntoutusohjaus ja neuvonta
- vuorovaikutuksellinen tukeminen
- luova toiminta
- käyttäytymistieteelliset aineet
- terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- kulttuurisuus

6. Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen

Kuntoutuksen ohjaaja kehittää kuntoutusohjausta ja -suunnittelua perustuen tutkimus- ja muuhun näyttöön. Hän on sisäistänyt elinikäisen oppimisen mahdollisuudet itsensä kehittäjänä.

Kuntoutuksen ohjaaja

- tunnistaa ja tuo esille kuntoutukseen liittyviä, käytännön toiminnasta nousevia tutkimus- ja kehittämistarpeita.
- tutkii, arvioi ja kehittää kriittisesti omaa työtään ja ammattialaansa sekä raportoi ja julkistaa kehittämistoimintaa.
- ylläpitää ammattitaitoaan koko ammattiuransa ajan.
- seuraa aktiivisesti yhteiskunnassa tapahtuvia muutoksia.
- vaikuttaa aktiivisesti yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasolla ilmeneviin epäkohtiin kuntoutustarpeen ennaltaehkäisemiseksi.
- toimii aktiivisesti yhteistyössä yhteiskunnallisten vaikuttajien kanssa kuntoutusta koskevassa päätöksenteossa.
- edistää kuntoutuksen laatua ja vaikuttavuutta.
- toimii kustannustietoisesti.
- käyttää taloudellista, hallinnollista ja työnjohdollista osaamista työssään.

Keskeiset sisällöt:

- yhteiskunnallinen päätöksenteko ja vaikuttaminen
- tutkimus- ja kehittämismenetelmät
- tiedonhankinta – ja hallintataidot sekä informaation lukutaito
- laadunhallinta
- johtamisen perusteet
- työelämätietous
- yrittäjyys ja markkinointi
- työnohjaus

C. Opinnot ja vähimmäisopintopisteet

Kuntoutusohjauksen ohjaajan koulutuksen laajuus on 210 opintopistettä, 3,5 vuotta. Yksi opintopiste (op) on keskimäärin 27 tuntia opiskelijan työtä. Koulutus toteutetaan ammattikorkeakouluista annetun lainsäädännön mukaisesti ja se koostuu perus- ja ammattiopinnoista, ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta, opinnäytetyöstä ja kypsyysnäytteestä sekä vapaasti valittavista opinnoista.

Opinnoista toteutetaan 75 opintopistettä ammattitaitoa edistävänä harjoitteluna, joka toteutuu ohjattuna harjoitteluna ammattikorkeakoulun terveystalon hyväksymissä toimintaympäristöissä. Harjoittelu kytkeytyy edellä kuvattuihin kuntoutuksen ohjaajan osaamisalueisiin. Harjoittelu toteutuu oppilaitoksessa sekä kuntoutuksen asiantuntemusta edellyttävissä toimintaympäristöissä (vähintään 65 op) kuten sosiaali- ja terveystoimen, järjestöjen, vakuutustoimen, työ- ja opetushallinnon kuntoutuksessa sekä projekteissa. Ohjatussa harjoittelussa taataan keskeisten ammatissa vaadittavien oppimiskokemusten saaminen.

Ohjattu harjoittelu toteutetaan ammattikorkeakoulun solmimien harjoittelusopimusten mukaisena. Koulutuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja syvenevät vaadittavaksi osaamiseksi ohjatun harjoittelun toimintaympäristöissä, mikä edellyttää sopimusosapuolilta korkeakoulutasoista harjoittelun ohjausta. Keskeiset opinnot ja opintojen vähimmäispisteet on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Kuntoutuksen ohjaajan keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet, *Tutkinnon laajuus 210 op*

Keskeiset opinnot	Vähimmäisopintopisteet
Kuntoutuksen perus- ja ammattiopinnot, joista	85 op
- Kuntoutustarpeen arviointi	15 op
- Asiakkuus ja kuntoutuksen palvelujärjestelmä	16 op
- Kuntoutuksen suunnittelu	12 op
- Moniammatillinen yhteistyö	12 op
- Ohjaus- ja opetus	15 op
- Tutkimus- ja kehittämistyö sekä johtaminen	15 op
Ammattitaitoa edistävä harjoittelu	75 op
Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte	15 op
Vapaasti valittavat opinnot	15 op

D. Toiminta sosiaali- ja terveystieteiden ammattihenkilönä

Ammattikorkeakoulun tehtävänä on todentaa, että valmistuvalla ammattihenkilöllä on ammattitaitovaatimusten edellyttämä osaaminen.

Ammattikorkeakoulujen rehtorit

Pvm
24.1.2005
Dnro
12/040/2005

Työryhmän asettaminen

OPETUSMINISTERIÖ

MERITULLINKATU 10, HELSINKI

PL 29

00023 VALTIONEUVOSTO

PUH. (09) 160 04

FAX (09) 135 9335

etu.sukunimi@minedu.fi

Undervisningsministeriet

Sjötullsgatan 10, Helsingfors

PB 29

00023 Statsrådet

Tel. (09) 160 04

Fax (09) 135 9335

for.etternamn@minedu.fi

MINISTRY OF EDUCATION

MERITULLINKATU 10, HELSINKI

P.O. BOX 29

FIN-00023 GOVERNMENT

FINLAND

TEL. +358 9 160 04

FAX +358 9 135 9335

given.surname@minedu.fi

Ministère de l'Éducation

Meritullinkatu 10, Helsinki

B.P. 29

FIN-00023 Gouvernement

Finlande

Tél. +358 9 160 04

Fax +358 9 135 9335

pre.nom@minedu.fi

www.minedu.fi

Terveysalan ammattikorkeakouluopintojen vaatimustasomäärittelyjen tarkistamistyöryhmän asettaminen

Opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osasto on tänään asettanut Terveysalan ammattikorkeakoulutus 2005 -työryhmän.

Tausta

Terveysalan koulutuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on turvata väestölle yhdenvertaiset ja laadullisesti potilasturvallisuuden takaavat palvelut. Tehtävä perustuu terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin (559/1994) ja lain nojalla annettuun asetukseen (564/1994). Säädösten mukaan terveydenhuollon ammatinharjoittajilla tulee olla ammattitoiminnan edellyttämä koulutus ja ammattitoiminnan edellyttämät muut valmiudet. Euroopan unionin jäsenyyssoveltoittaa lisäksi ottamaan huomioon koulutusta säätelevät kansainväliset direktiivit työvoiman vapaan liikkuvuuden mahdollistamiseksi ja ammatinharjoittamisoikeuden saamiseksi.

Terveydenhuollon ammatinharjoittamisoikeuden edellyttämät koulutukselliset vaatimukset, jotka Terveydenhuollon oikeusturvakeskus on hyväksynyt ammattitoiminnan edellyttämäksi koulutukseksi, määriteltiin ammattikorkeakouluopetukseen ensimmäisen kerran vuonna 1994 (Opetushallitus, 23.9.1994). Vuonna 2000 opetusministeriö käynnisti hankkeen, jossa ammattikorkeakoulujen terveysalan opettajat yhdessä koulutuksen sidosryhmien kanssa laativat kuvaukset terveysalan koulutuksesta valmistuvien ammatillisesta osaamisesta, opintojen keskeisistä sisällöistä ja vähimmäisopintoviikkomääristä (Ammattikorkeakoulutusta terveydenhuoltoon, opetusministeriö, 7.9.2001). Koulutusohjelmamuutokset tehtiin vuonna 2002 alkavaan koulutukseen ja soveltuvin osin koulutuksessa jo olevien opiskelijoiden opinto-ohjelmiin.

Ammattikorkeakoulujen terveysalan potilasturvallisuuden takaavan koulutuksen varmistamiseksi ja koulutuksesta valmistuvien ammatinharjoittamisoikeuden saamisen turvaamiseksi alan ammattikorkeakoulutuksen opintojen riittävä valtakunnallinen yhdenmukaisuus ja ajanmukaisuus tarkistetaan määräajoin. Työ toteutetaan alan ammattikorkeakoulutuksesta vastaavien opettajien yhteistyönä.

Tarkistetut osaamiskuvaukset, määrittelyt opintojen keskeisistä sisällöistä ja opintojen vähimmäislaajuuksista lähetetään ohjeeksi ammattikorkeakouluille.

Työryhmän tehtävät

Terveysalan ammattikorkeakouluopetus 2005 -työryhmän tehtävänä on

- tarkistaa terveysalan ammattikorkeakoulutuksen opinnot vastaamaan Kansallisen terveystieteen tavoitteita ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä ja terveydenhuollon kansainvälisissä kehittämissuosituksissa ja -linjauksissa esille tulleita osaamisvaatimuksia sekä ammattikorkeakoulutuksen kehittämistavoitteita.
- määrittellä ammattialan valtakunnallista yhdenmukaisuutta edellyttävät erikoistumisopinnot ja
- laatia suunnitelma erikoistumisopintojen osaamiskuvausten ja keskeisten opintojen laatimiseksi.

Organisointi

Koordinaatioryhmä vastaa koulutusohjelmakohtaisen hankkeen etenemisestä ja opintojen riittävän valtakunnallisen yhdenmukaisuuden saavuttamisesta. Koordinaatioryhmä koostuu työryhmien puheenjohtajista (liite).

Opetusohjelmien tarkistustyö toteutetaan tutkintonimikkeiden mukaisissa *työryhmissä*, jotka muodostuvat niiden ammattikorkeakoulun edustajista, joissa järjestetään tutkintonimikkeen mukaista koulutusta. Työryhmän tulee kuulla työelämän ja alan ammattijärjestön edustajia ja opiskelijoita. Tarkistettu opetusohjelma jätetään painoasuisessa muodossa projektivastaavalle. Luettelo työryhmään nimeytyistä asiantuntijoista tulee ohjeen liitteeksi.

Tarkistetut kuvaukset lähetetään lausunnonlehtien kautta sosiaali- ja terveystieteiden ja terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle.

Työmuodot

Työ käynnistyi opetusministeriön kutsumassa aloituskokouksessa 4.10.2004. Työskentely jatkuu tutkintonimikekohtaisissa työryhmissä. Työn kuluessa järjestetään 1-2 koordinaatioryhmän kokousta ja päättöseminaari, joiden tarkemmasta ajoituksesta sovitaan työryhmissä. Koulutusohjelmat otetaan käyttöön mahdollisuuksien mukaan syksyllä 2005.

Kustannukset

Työ tehdään ammattikorkeakoulun kehittämistyönä. Ammattikorkeakoulut vastaavat edustajien matkustuskustannuksista.

Opetusministeriö vastaa julkaisusta aiheutuvista painatuskustannuksista ja julkaisun postituksesta ammattikorkeakouluille.

Projektivastaava

Projektista vastaa opetusneuvos Terttu Jääskeläinen opetusministeriöstä.

Ylijohtaja Arvo Jäppinen

Opetusneuvos Terttu Jääskeläinen

Liite Työryhmien puheenjohtajat

Tiedoksi Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE
Tehy ry
Suomen Ammattikorkeakouluopiskelijayhdistysten Liitto - SAMOK ry

TERVEYSALAN AMMATTIKORKEAKOULUTUS 2005

LIITE

(OPM työryhmän asettaminen 24.1.2005)

Työryhmien puheenjohtajat

Apuvälineteknikko (AMK)	Juha Kyöstiä Tutkintovastaava Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia Sosiaali- ja terveysala PL 4031 (Vanha viertotie 23) 00099 HELSINGIN KAUPUNKI	juha.kyostila@stadia.fi puh. 09 3108 1252 vaihte 09 310 8155 gms 050 554 5027 faksi
Bioanalyytikko (AMK)	Marja-Kaarina Koskinen Koulutusohjelmajohtaja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala Tikkariinne 9 80200 Joensuu	marja-kaarina.koskinen@ncp.fi puh. 013 260 6600 vaihte 013 260 6610 gms 050 352 5532 faksi 013 260 6601
Ensihoitaja (AMK)	Simo Saikko Koulutusohjelmajohtaja Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysyksikkö Valto Käkelän katu 3 53130 Lappeenranta	simo.saikko@scp.fi puh. 020 49 66 945 vaihte 02049 66902 gms 040 726 1485 faksi 020 49 66 900
Fysioterapeutti (AMK)	Airi Laitinen Yliopettaja Savonia-ammattikorkeakoulu Terveysala Kuopio PL 1028 (Sairaalakatu 6-8) 70111 KUOPIO	airi.laitinen@savonia-amk.fi puh. 017 255 6441 vaihte 017 255 6410 gms faksi
Geronomi (AMK)	Aila Vallejo Medina Lehtori Seinäjoen ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysalan yksikkö PL 158 (Keskuskatu 32 E) 60101 Seinäjoki	aila.vallejo.medina@seamk.fi puh. 020 124 5188 vaihte 0201 245 000 gsm 040 830 3955 faksi
Hammasteknikko (AMK)	Kari Markkanen Tutkintovastaava Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia PL 4033 (Mannerheimintie 172) 00099 HELSINGIN KAUPUNKI	kari.markkanen@stadia.fi puh. 09 3108 1481 vaihte 310 8155 gms 050 376 2065 faksi
Jalkaterapeutti (AMK)	Arja Tiippana Yliopettaja Mikkelin ammattikorkeakoulu Savonlinnan yksikkö, Terveysala Jalkaterapian koulutusohjelma Keskussairaalan tie 4 57120 SAVONLINNA	arja.tiippana@mikkeli.amk.fi puh. 015 5508230 vaihte 015 550 80 gsm faksi
Kuntoutuksen ohjaaja (AMK)	Pirkko Perttinen Yliopettaja Jyväskylän ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysala Keskussairaalan tie 21 Rakennus E 40620 Jyväskylä	pirkko.perttinen@jypoly.fi puh. 014 444 6923 vaihte 014 444 6611 gsm faksi

Kättilö (AMK)	Anneli Nirkkonen-Mannila Yliopettaja Turun ammattikorkeakoulu Terveysala Kättilötyön svv Ruiskatu 8 20720 TURKU	anneli.nirkkonen.mannila@turkuamk.fi puh. 010 5535 504 vaihte 010 55 350 gsm faksi 010 5535 451
Naprapaatti (AMK)	Petteri Koski Koulutusohjelman johtaja Kymenlaakson ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysala Napratiian koulutusohjelma PL 13 48231 KOTKA	petteri.koski@kyamk.fi puh. 05 220 8736 vaihte 05 2208 111 gsm faksi
Optometrismi (AMK)	Leila Kempainen Koulutusohjelman johtaja Oulun seudun ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysalan yksikkö Professorintie 5 90220 OULU	leila.kempainen@oamk.fi puh. 08 312 7184 vaihte 08 312 7111 gsm faksi
Osteopaatti (AMK)	Hannaleena Risku-Kaupilla Tutkintovastaava Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia Osteopatiian koulutusohjelma PL 4031 (Vanha viertotie 23) 00099 HELSINGIN KAUPUNKI	hannaleena.risku-kauppila@stadia.fi puh. 09 3108 1226 vaihte 09 310 8155 gsm faksi
Röntgenhoitaja (AMK)	Aino-Liisa Jussila Koulutusohjelman johtaja Oulun seudun ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysalan yksikkö Professorintie 5 90220 OULU	aino-liisa.jussila@oamk.fi puh. 08 312 7190 vaihte 08 312 7111 gms 040 593 7749 faksi
	Eija Grönroos Yliopettaja Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia Sosiaali- ja terveysalan yksikkö 00099 HELSINGIN KAUPUNKI	eija.gronroos@stadia.fi puh. 09 3108 1355 vaihte 09 310 8155 gsm faksi
Sairaanhoitaja (AMK)	Hannele Palta Koulutuspäällikkö Turun ammattikorkeakoulu Terveysala Ruiskatu 8 20720 Turku	hannele.palita@turkuamk.fi puh. 010 553 5464 vaihte 010 55 350 gsm 050 598 5464 faksi 010 553 5423
Suuhygienisti (AMK)	Helena Heikka Koulutusohjelmajohtaja Oulun seudun ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysalan yksikkö Suun terveydenhuollon koulutus Professorintie 5 90220 OULU	helena.heikka@oamk.fi puh. 08 312 7185 vaihte 08 312 7111 gms faksi

Terveydenhoitaja (AMK)

Päivi Haarala

Tutkintovastaava
Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia
Sosiaali- ja terveysala, hoitotyön koulutus
PL 4030 (Tukholmankatu 10)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

paivi.haarala@stadia.fi

puh. 09 3108 1859
vaihe 09 310 8155
gsm 040 585 6098
faksi 09 3108 1790

Toimintaterapeutti (AMK)

Tuula Hämäläinen

Koulutusohjelmajohtaja
Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysyksikkö
Valto Käkelän katu 3
53130 LAPPEENRANTA

tuula.hamalainen@scp.fi

puh. 020 496 6958
vaihe 02 0 496 6945
gsm 040 741 6958
faksi 020 496 6900

Apuvälineteknikko (AMK), Bachelor of Health Care

Kyöstilä Juha, (pj.), tutkintovastaava, Helsingin ammattikorkeakoulu, Stadia
Kruus-Niemelä Maria, Helsingin ammattikorkeakoulu, Stadia
Apuvälinetekniikan koulutusohjelman neuvottelukunta, Helsingin ammattikorkeakoulu, Stadia
Suomen Apuvälineyhdistys, ISPO Finland ry.

Bioanalyytikko (AMK), Bachelor of Health Care

Terttu Alatolonen, yliopettaja, Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Margareta Antus, programansvariga, Svenska Yrkeshögskolan
Sirikka-Liisa Halimaa, yliopettaja, Savonia ammattikorkeakoulu
Marja-Kaarina Koskinen, (pj.), koulutusohjelmajohtaja, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, 16.3.2006
jälkeen Tehyn koulutus- ja tiedepoliittinen asiamies
Riitta Lumme, yliopettaja, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia
Hanna-Maarit Riski, yliopettaja, Turun ammattikorkeakoulu
Liisa Roivainen, koulutusohjelmavastaava, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu
Seija Tuokko, varapuheenjohtaja, Suomen Bioanalytikkoliitto ry

Ensihoitaja (AMK), Bachelor of Health Care

Jukka Hartikainen, ensihoitaja, Pohjois-Savon pelastuslaitos, Varkauden paloasema
Terhi Hede, lehtori, THM, koulutusohjelmajohtaja, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu
Kai Helveranta, opettaja, Pelastusopisto
Mervi Juntunen, lehtori, THM, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu
Jari Kalin, sairaankuljetusmestari, Etelä-Savon pelastuslaitos
Carita Kokkala, tutkintovastaava, Helsingin ammattikorkeakoulu, Stadia
Markku Koponen, sairaankuljetusyrittäjä, Imatran Alueen Sairaankuljetus Ky
Päivi Mäenpää, projektipäällikkö, THM, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu
Opiskelijaedustajat, AMKE3 (8. lukuk.) ja AMKE4 (4. lukuk.), Etelä-Karjalan
ammattikorkeakoulu
Jouni Pousi, vanhempi opettaja, Hätäkeskusopetusyksikkö / Helsingin Pelastuskoulu,
Pelastusopisto
Katriina Niemelä, tutkintovastaava, Turun ammattikorkeakoulu
Raija Rajala, koulutusohjelmavastaava, Oulun Seudun Ammattikorkeakoulu
Petri Roivainen, ensihoitaja, Lääkäri- ja pelastushelikopteri SEPE
Simo Saikko, (pj.), koulutuspäällikkö, THM, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu
Heikki Sederholm, puheenjohtaja, Suomen Ensihoitoalan Liitto ry
Juhani Seppälä, toimiala-asiantuntija, Kaakkois-Suomen hätäkeskus
Päivi Smahl, lehtori, THM, Savonia-ammattikorkeakoulu
Jari Säämänen, yliopettaja, TtT, Turun ammattikorkeakoulu
Seppo Uusinarkaus, lääkintämestari, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos
Janne Wall, sairaankuljetuspäällikkö, Kymenlaakson aluepelastuslaitos
Eivor Wallinvirta, programansvarig lärare, Arcada - Nylands svenska yrkeshögskola
Olli Väisänen, överlärare, LT, Arcada - Nylands svenska yrkeshögskola

Fysioterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care

Hautamäki Minna, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Hautamäki Liisa, Suomen Fysioterapeutit ry
Immonen Mirja, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Koukkari Marja, Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Kärki Anne, Satakunnan ammattikorkeakoulu

Laitinen Airi, (pj.), Savonia-ammattikorkeakoulu
Lehtola Kristiina, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu
Lerssi Jaana, Lahden ammattikorkeakoulu
Lähteenmäki Marja-Leena, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu
Muona Anneli, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
Noronen Leena, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia
Nurmi Raija, Turun ammattikorkeakoulu
Piirainen Arja, Laurea
Reunanen Merja, Mikkelin ammattikorkeakoulu
Turpeenniemi Kaisa, Rovaniemen ammattikorkeakoulu
Uusitalo Kirsti, Mikkelin ammattikorkeakoulu
Veijola Arja, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu
Wikström-Grotell Camilla, Arcada

Geronomi (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care

Päivi Aatsinki, lehtori, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Birgitta Dahl, koulutusohjelmajohtaja, Arcada - Nylands svenska yrkeshögskola
Sirikka Haapala, johtaja, Kivipuro ry.
Elina Hietaniemi, lehtori, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Helena, Järvi lehtori, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Sirikka-Liisa Kivelä, yleislääketieteen ja geriatrian professori, Turun yliopisto
Riitta Kulmala, vanhustyönjohtaja, Seinäjoki (kons.)
Seija Mustaparta-Tikkanen, geronomi, johtaja, Karpalokoti, Pyhäsalmi
Sirikka-Liisa Palomäki, yliopettaja, vanhustyön koulutusohjelma, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Sirpa Paukku, geronomi, Seinäjoen ikäkeskusprojekti (kons.)
Sari Ranta, yliopettaja, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu
Aila Vallejo Medina, (pj.), koulutusohjelmapäällikkö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu.
Maija Välimäki, geronomi, kehittämisspäällikkö, Seinäjoen seudun muistihäiriö- ja dementiahoitoyhdistys (kons.)

Hammasteknikko (AMK), Bachelor of Health Care

Kottonen Annariitta, HLL, Suomen hammaslääkäriliitto, hammastekniikan koulutusohjelman neuvottelukunta
Marjoranta Juha-Pekka, EHT, Erikoishammasteknikkoliiton pj
Markkanen Kari (pj), EHT, tutkintovastaava, Stadia
Paavola Kaija, EHT, lehtori, Stadia, hammastekniikan koulutusohjelman neuvottelukunta
Parikka Terho, EHT, Erikoishammasteknikkoliitto, hammastekniikan koulutusohjelman neuvottelukunta
Piipponen Sara, opiskelija, Stadia, hammastekniikan koulutusohjelman neuvottelukunta
Rivinoja Aino, EHT, erikoishammasteknikkoliitto
Saloranta Riitta, Hammaslaboratorion toimihenkilöt ry:n pj, hammastekniikan koulutusohjelman neuvottelukunta
Suonperä Tapio, EHT, opetussuunnitelmavastaava, Stadia
Tuominen Anna-Liisa, HT, Hammaslaboratorioliiton pj.
Tuominen Ilkka, HT, Suomen hammasteknikkoseuran ry:n pj, hammastekniikan koulutusohjelman neuvottelukunta
Varpavaara Pauli, EHL, Helsingin yliopiston hammaslääketieteen laitos, hammastekniikan koulutusohjelman neuvottelukunta

Jalkaterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care

Riitta Collin, lehtori, Rovaniemen Ammattikorkeakoulu, SJJLry
Teija Kinnunen, jalkaterapeutti, Orto-Podo Finlandia Oy
Irmeli Liukkonen, jalkaterapian asiantuntija
Kukka-Maria Muurman, opiskelija, Mikkelin ammattikorkeakoulu
Riitta Saarikoski, lehtori, Stadia
Arja Tiippana, (pj.), yliopettaja, Mikkelin ammattikorkeakoulu
Itä-Savon sairaanhoitopiirin diabetikon jalkojenhoidon koulutus- ja kehittämistyöryhmä

Kuntoutuksen ohjaaja (AMK), Bachelor of Social Services and Health Care

Eija Ahonen, kuntoutusohjaaja, Suomen Kuntoutusohjaajien yhdistys ry
Helena Bräysy, ammatillinen kuntoutusneuvoja, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri/Valmiudet työelämään projekti
Maija Eisto, kuntoutussuunnittelija, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
Marja Koukkari, lehtori, KM, koulutusohjelmavastaava, Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Pirkko Perttinä, (pj.), yliopettaja, TtL, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Sirpa Saaristo, koulutusohjelmavastaava, Satakunnan ammattikorkeakoulu
Kaisa Turpeenniemi, yliopettaja, THM, Rovaniemen ammattikorkeakoulu
Jaana Tennilä, kuntoutusohjaaja, Lapin sairaanhoitopiirin keskussairaala
Irene Vierinkari, palveluohjaaja, Jyväskylän työvoiman palvelukeskus

Kättilö (AMK), Bachelor of Health Care

Anna-Mari Äimälä, lehtori, Tampereen ammattikorkeakoulu
Merja Kumpula, ylihoitaja, HUS, Suomen Kättilöliitto
Helena Manninen, lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Eva Matintupa, lehtori, Svenska yrkeshögskola, Vasa
Anneli Nirkkonen-Mannila, (pj.), yliopettaja, Turun ammattikorkeakoulu
Ulla Paananen, lehtori, Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Kirsti Palonen, lehtori, Savonia-ammattikorkeakoulu
Anna-Kaisa Pienimaa, lehtori, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia
Pirjo Väyrynen, lehtori, Arcada - Nylands svenska yrkeshögskola
Kättilöopiskelijat, 8. lukukausi TKLS02, Turun ammattikorkeakoulu

Naprapaatti (AMK), Bachelor of Health Care

Ulf Henricsson, lic. naprapath, Sports and Health Clinic
Annika Hilborn, leg. naprapat, Naprapathögskolan
Juha Hiltunen, OMT-fysioterapeutti, Ergo-Selkäklinikka
Petteri Koski, (pj.), koulutusohjelmajohtaja, naprapaatti, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu
Lasse Saloranta, tulosalueen johtaja, ortopedi, Kymenlaakson keskussairaala

Optometrismi (AMK), Bachelor of Health Care

Leila Kemppainen, (pj.), koulutusohjelmanvastaava, Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Erkki Laitinen, lehtori, Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Jouni Pekkanen, lehtori, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia
Soile Saarikoski, toiminnanjohtaja, Suomen optikoiden ammattiliitto ry
Henri Vuorinen, opiskelija, Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Osteopaatti (AMK), Bachelor of Health Care

Petra Ahonen, lehtori, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia

Kim Forsman, osteopaatti (AMK), Finnish Osteopathic Association, FOA
Mats Grönblad, fysiatrian ylilääkäri, Hyks
Vertti Pöllänen, osteopatti (AMK) - opiskelija, Helsingin ammattikorkeakoulu, Stadia
Sandra Rinne, osteopaatti (AMK), Askel terveyteen
Hannaleena Risku-Kauppara, (pj.), tutkintovastaava, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia
Mirka Toivola, Osteopaatti (AMK), Hämeentien lääkärikeskus, Lääkäriasema Sofianova Oy

Röntgenhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care

Eija Grönroos, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia
Eeva Harju, Savonia-ammattikorkeakoulu
Aino-Liisa Jussila, (pj.), koulutusohjelmavastaava, Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Terttu Lehtimäki-Kallio, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu
Teija Löfgren, Svenska Yrkehögskolan
Leena Walta, Turun ammattikorkeakoulu
Em. ammattikorkeakoulujen radiografian ja sädehoidon koulutusohjelmien lehtorit ja yliopettajat

Taimi Heidi, röntgenhoitaja, HUS
Kaija-Leena Kaiser, osastonhoitaja, isotooppioston henkilöstö, TAYS
Helena Nevantaus, ylihoitaja, röntgenosaston henkilöstö, HUS
Eeva-Maija Nousiainen, osastonhoitaja, sädehoito, Oulu
Raija Paloste, apulaisosastonhoitaja, sädehoito, Oulu,
Anja-Riitta Pietilä, röntgenhoitaja, Haukiputaan terveystieteiden röntgen, perusterveydenhuolto
Taija Savolainen, röntgenhoitaja, HUS
Suomen röntgenhoitajaliitto
Turun ammattikorkeakoulun röntgenhoitajaopiskelijat,

Sairaanhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care

Päivi Autio, lehtori, TtL, VTM, Vaasan ammattikorkeakoulu
Anitta Juntunen, yliopettaja, TtT, Kajaanin ammattikorkeakoulu
Riitta Kalpio, koulutuspäällikkö, THM, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu
Marjatta Kelo, tutkintovastaava, THM, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, 1.8.2005 alkaen
Kaisa Koivisto, yliopettaja, TtT, Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Rauni Koukkula, yliopettaja, TtL, Rovaniemen ammattikorkeakoulu
Eeva-Kaisa Kopra, lehtori, SHO, KM, Satakunnan ammattikorkeakoulu 31.5.2005 asti
Katriina Laaksonen, THM, puheenjohtaja, Suomen sairaanhoitajaliitto
Lea Leiwo, koulutuspäällikkö, THM, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Kristiina Mettälä, koulutusohjelmajohtaja, THM, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu
Irma Mikkonen, yliopettaja, KT, THM, Savonia-ammattikorkeakoulu
Eva-Maija Murtomäki, yliopettaja, THL, KM, YTM, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu
Hannele Myllymäki, lehtori, THM, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu
Monica Norrgård, koulutusohjelmavastaava, THM, Yrkehögskolan Sydväst
Lisen Nyman, lehtori, THM, Svenska Yrkehögskolan
Seija Paasovaara, koulutusalaohjaaja, TtM, Laurea-ammattikorkeakoulu
Anneli Paldanius, yliopettaja, KT, TtL, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu
Raija Palo, koulutusohjelmapäällikkö, TtM, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Hannele Palta, (pj.), koulutuspäällikkö TtL, VTM, Turun ammattikorkeakoulu
Eeva Pelttari, lehtori, THM, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia, 31.7.2005 asti
Anita Pyykkö, yliopettaja, TtT, Diakonia-ammattikorkeakoulu
Leena Salminen, yliopettaja, TtT, Hämeen ammattikorkeakoulu
Jaana Simula, yliopettaja, TtL, Satakunnan ammattikorkeakoulu, 1.6.2005 alkaen
Marianne Tast, programansvarig lehtori, HVM, Arcada - Nylands svenska yrkehögskola
Hannele Tiittanen, lehtori, TtL, KM, Lahden ammattikorkeakoulu

Tarja Turtiainen, Head of Department, Mikkelin ammattikorkeakoulu
Katarina Ulenius, Head of Department, Åland
Heleena Uusi-Illikainen, koulutusohjelmajohtaja, THM, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu

Suuhygienisti (AMK), Bachelor of Health Care

Helena Heikka, (pj.), koulutusohjelmavastaava, THM, Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Paula Yli-Junnila, Yliopettaja, KL, Turun ammattikorkeakoulu
Kaarina Sirviö, Yliopettaja, TtT, Savonia-ammattikorkeakoulu

Terveydenhoitaja (AMK), Bachelor of Health Care

Päivi Haarala, (pj.), tutkintovastaava, Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia
Marie Hjortell, lektor, Svenska Yrkeshögskolan
Maritta Kivinen-Wahlroos, koulutusohjelmavastaava, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu
Maria Kiistala, lehtori, Rovaniemen ammattikorkeakoulu
Sinikka Koho, lehtori, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu
Päivikki Koponen, yliopettaja, Hämeen ammattikorkeakoulu, 1.1.2006 alkaen
Helena Koskinen, vs. yksikön johtaja, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Inkeri Laitinen, yliopettaja, Vaasan ammattikorkeakoulu
Raija Lappalainen, osastonjohtaja, Savonia-ammattikorkeakoulu
Gunlög Lemmetyinen, lehtori, Yrkeshögskolan Sydväst
Maija Maunula, yliopettaja, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu
Tiina Mäenpää, lehtori, Hämeen ammattikorkeakoulu, 31.12.2005 asti
Sirikka-Liisa Niskanen, yliopettaja, Kajaanin ammattikorkeakoulu
Airi Paloste, yliopettaja, Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu
Mervi Patosuo, lehtori, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu
Margit Pernu, lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Eeva-Maija Salminen, yliopettaja, Satakunnan ammattikorkeakoulu
Auli Sjögren, yliopettaja, Mikkelin ammattikorkeakoulu
Raili Suojoki, lehtori, Diakonia-ammattikorkeakoulu
Maj-Len Törnqvist, lektor, Arcada-Nylands Svenska Yrkeshögskola
Heleena Uusi-Illikainen, koulutusohjelmajohtaja, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
Ulla Wiirilinna, koulutuspäällikkö, Turun ammattikorkeakoulu
Sirpa Vattulainen, lehtori, Laurea-ammattikorkeakoulu
Kristiina Viljanen, yliopettaja, Turun ammattikorkeakoulu
Hilkka Yrjänäinen, yliopettaja, Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Eija Kemppainen, kehittämispäällikkö, Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry.
Maria Rautio, tutkija, Työterveyslaitos, Helsinki
Leila Rautjärvi, puheenjohtaja, Suomen Työterveyshoitajaliitto STTHL ry.
Eeva-Liisa Urjanheimo, puheenjohtaja, Suomen Terveydenhoitajaliitto STHL ry.

Toimintaterapeutti (AMK), Bachelor of Health Care

Aittomäki Satu, lehtori, Stadia
Heittola Heli, lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Hämäläinen Tuula, koulutuspäällikkö, Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu (pj.)
Nevalainen Kaija, koulutusohjelmavastaava, Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Niilekselä Eliisa, päätoiminen tuntiopettaja, Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Siikonen Sirpa, lehtori, Savonia
Seppänen Ulla-Maija, koulutussihteeri, Suomen Toimintaterapeuttiliitto ry.
Suominen-Romberg Tuija, koulutuspäällikkö, Turun ammattikorkeakoulu

Apuvälineteknikko	Juha Kyöstillä Tutkintovastaava Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia Sosiaali- ja terveysala PL 4031 (Vanha viertotie 23) 00099 HELSINGIN KAUPUNKI	juha.kyostila@stadia.fi puh. 09 3108 1252 vaihte 09 310 8155 gsm 050 554 5027
Bioanalyytikko	Marja-Kaarina Koskinen Koulutusohjelmajohtaja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala Tikkarinne 9 80200 Joensuu 16.3. alkaen Tehy ry, PL 10, 00060 TEHY	marja-kaarina.koskinen@tehy.fi puh. 09 5422 7165 vaihte 09 5422 7700 gsm 040 551 0771 faksi 09 6150 0271
Ensihoitaja	Simo Saikko Koulutuspäällikkö Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysyksikkö Valto Käkelän katu 3 53130 Lappeenranta	simo.saikko@scp.fi puh. 020 49 66 945 vaihte 02049 66902 gsm 040 726 1485 faksi 020 49 66 900
Fysioterapeutti	Airi Laitinen Yliopettaja Savonia-ammattikorkeakoulu Terveysala Kuopio PL 1028 (Sairaalakatu 6-8) 70111 KUOPIO	airi.laitinen@savonia-amk.fi puh. 017 255 6444 vaihte 017 255 6000 faksi 017 255 6422
Geronomi	Aila Vallejo Medina Lehtori Seinäjoen ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysalan yksikkö PL 158 (Keskuskatu 32 E) 60101 Seinäjoki	aila.vallejo.medina@seamk.fi puh. 020 124 5188 vaihte 0201 245 000 gsm 040 830 3955
Hammasteknikko	Kari Markkanen Tutkintovastaava Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia PL 4033 (Mannerheimintie 172) 00099 HELSINGIN KAUPUNKI	kari.markkanen@stadia.fi puh. 09 3108 1481 vaihte 310 8155 gsm 050 376 2065 faksi 09 3108 1295
Jalkaterapeutti	Arja Tiippana Yliopettaja Mikkelin ammattikorkeakoulu Savonlinnan yksikkö, Terveysala Jalkaterapian koulutusohjelma Keskussairaalantie 4 57120 SAVONLINNA	arja.tiippana@mikkeliyamk.fi puh. 015 5508230 vaihte 015 550 80 gsm 050 564 3164 faksi 015 550 8290
Kuntoutuksen ohjaaja	Pirkko Perttinä Yliopettaja Jyväskylän ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysala Keskussairaalantie 21 Rakennus E 40620 Jyväskylä	pirkko.perttina@jypoly.fi puh. 014 444 6923 vaihte 014 444 6611 gsm 0400 989 457 faksi 014 444 6965

Kättilö	Anneli Nirkkonen-Mannila Yliopettaja Turun ammattikorkeakoulu Terveysala Kättilötyön svv Ruiskatu 8 20720 TURKU	anneli.nirkkonen.mannila@turkuamk.fi puh. 010 5535 504 vaihde 010 55 350 faksi 010 5535 451
Naprapaatti	Petteri Koski Koulutusohjelman johtaja Kymenlaakson ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysala Napratiian koulutusohjelma PL 13 48231 KOTKA	petteri.koski@kyamk.fi puh. 05 220 8736 vaihde 05 2208 111
Optometrismi	Leila Kempainen Koulutusohjelmavastaava Oulun seudun ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysalan yksikkö Professorintie 5 90220 OULU	leila.kempainen@oamk.fi puh. 08 312 7184 vaihde 08 312 7111
Osteopaatti	Hannaleena Risku-Kaupilla Tutkintovastaava Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia Osteopatiian koulutusohjelma PL 4031 (Vanha viertotie 23) 00099 HELSINGIN KAUPUNKI	hannaleena.risku-kaupilla@stadia.fi puh. 09 3108 1225 vaihde 09 310 8155
Röntgenhoitaja	Aino-Liisa Jussila Koulutusohjelmavastaava Oulun seudun ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysalan yksikkö Professorintie 5 90220 OULU	aino-liisa.jussila@oamk.fi puh. 08 312 7190 vaihde 08 312 7111 gsm 040 593 7749 faksi 08 312 7300
	Eija Grönroos Yliopettaja Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia Sosiaali- ja terveysalan yksikkö 00099 HELSINGIN KAUPUNKI	eija.gronroos@stadia.fi puh. 09 3108 1355 vaihde 09 310 8155 gsm 050 347 8177
Sairaanhoitaja	Hannele Paltta Koulutuspäällikkö Turun ammattikorkeakoulu Terveysala Ruiskatu 8 20720 Turku	hannele.paltta@turkuamk.fi puh. 010 553 5464 vaihde 010 55 350 gsm 050 598 5464 faksi 010 553 5423
Suuhygienisti	Helena Heikka Koulutusohjelmavastaava Oulun seudun ammattikorkeakoulu Sosiaali- ja terveysalan yksikkö Suun terveydenhuollon koulutus Professorintie 5 90220 OULU	helena.heikka@oamk.fi puh. 08 312 7185 vaihde 08 312 7111 gsm 050 367 0341

Terveydenhoitaja**Päivi Haarala**

Tutkintovastaava
Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia
Sosiaali- ja terveysala, hoitotyön koulutus
PL 4030 (Tukholmankatu 10)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

paivi.haarala@stadia.fi

puh. 09 3108 1859
vaihte 09 310 8155
gsm 040 585 6098
faksi 09 3108 1790

Toimintaterapeutti**Tuula Hämäläinen**

Toimintaterapian koulutuspäällikkö
Etelä-Karjalan amk
Sosiaali- ja terveysyksikkö
Valto Käkelän katu 3
53130 Lappeenranta

tuula.hamalainen@scp.fi

puh. 020 496 6958
vaihte 020 496 00
gsm 040 741 6958

TERVApuheenjohtajat2006

OPĒTUSMINISTERIŅĀ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 952-485-195-4 (PDF)

ISSN 1458-8102